

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024

KARINA KARP

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra krizového řízení

**Úroveň ochrany a zabezpečení měkkých cílů
na základní škole**

Diplomová práce

Level of Protection and Security for Soft Targets at Elementary School

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. Ing. Otakar Jiří MIKA CSc.

AUTOR PRÁCE

Bc. Karina KARP

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V dne

.....
Bc. Karina KARP

Poděkování

Ráda bych vyjádřila upřímné poděkování vedoucímu mé diplomové práce, doc. Ing. Otakaru Jiřímu Mikovi CSc., za jeho cenné rady a odborné vedení během celého procesu tvorby této práce. Jeho odborné znalosti a podpora mi byly neocenitelnou oporou při dosahování cílů této práce. Dále bych chtěla vyjádřit vděk por. Mgr. Jiřímu Ptáčkovi Dis. a doc. PhDr. Marianu Brzybohatému, Ph.D., za ochotu věnovat čas a účastnit se rozhovorů, které přispěly k obohacení obsahu mé práce. Jejich přínosná zpětná vazba a odborné znalosti přinesly další hloubku a perspektivu k mému průzkumu.

ANOTACE

Tato diplomová práce se soustředí na problematiku úrovně ochrany a zabezpečení měkkých cílů na základní škole. Teoretická část obsahuje definici měkkého cíle a jeho vazby na příbuzné pojmy. Následují kapitoly věnované zdrojům hrozeb měkkých cílů, jejich ohroženosti a terorismu. Ochrana měkkých cílů je představena prostřednictvím právních, metodických, technických a dalších dokumentů týkajících se zabezpečení měkkých cílů. Dále jsou uvedeny možné prostředky k dosažení vyšší úrovně zabezpečení. Pátá kapitola je zaměřena specificky na základní školy. Poslední část teoretické části popisuje dosud nezažitou událost v českém prostředí společně s možnými návrhy ke zlepšení. Praktická část je založena na dotazníkovém šetření a rozhovoru s odborníkem.

KLÍČOVÁ SLOVA

- měkký cíl, bezpečnost, ochrana, zabezpečení, opatření, škola, objekt, strategie, hrozba, útok

ANNOTATION

This thesis focuses on the issue of the level of protection and security of soft targets in primary school. The theoretical part includes the definition of soft target and its links to related concepts. This is followed by chapters on the sources of soft target threats, soft target vulnerability and terrorism. Soft target protection is introduced through legal, methodological, technical and other documents related to soft target security. Possible means to achieve a higher level of security are also presented. The fifth chapter focuses specifically on primary schools. The last part of the theoretical section describes an unprecedented event in the Czech environment together with possible suggestions for improvement. The practical part is based on a questionnaire survey and an interview with an expert.

KEYWORDS

- soft target, security, protection, security, measures, school, object, strategy, threat, attack

OBSAH

ÚVOD	7
I. Teoretická část	9
1. Definice měkkého cíle	9
1.1. Typologie měkkých cílů.....	13
1.2. Atraktivita měkkých cílů.....	15
1.3. Vztah měkkých cílů a kritické infrastruktury	17
1.4. Provázanost pojmů souvisejících s ochrannou měkkých cílů.....	21
2. Zdroje hrozeb pro měkké cíle	23
2.1. Potenciální pachatelé útoků na měkké cíle	23
2.2. Způsoby útoků v závislosti na konkrétních zdrojích hrozeb	25
2.3. Vytvoření seznamu potenciálních útoků pro konkrétní měkký cíl	27
2.4. Ohroženost měkkých cílů	28
2.5. Terorismus a měkké cíle	33
3. Právní, metodické, technické a jiné dokumenty související s oblastí zabezpečení měkkých cílů	35
3.1. Vybrané právní předpisy	35
3.2. Vybrané metodické, strategické a jiné dokumenty	39
3.3. Vybrané technické normy	56
4. Bezpečnostní prvky a jejich využití	57
4.1. Fyzická bezpečnost.....	57
4.2. Elektronické prvky	58
4.3. Mechanické prvky	60
5. Škola a školská zařízení jako cíl útoku	62
5.1. Postavení učitelů a bezpečí	62
5.2. Časté chyby při zavádění bezpečnostních opatření.....	64
5.3. Tři pilíře bezpečnostního řešení na základě auditu	66
5.4. Školská zařízení z pohledu ochrany měkkých cílů	68
5.5. Ozbrojené útoky ve školách	69
5.6. Provedené násilné útoky na školách v České republice	71
5.6.1. Příklad násilného útoku na škole v USA.....	74
5.6.2. Příklad ochrany měkkých cílů v USA.....	77
6. Událost, která změnila pohled na zabezpečení škol	78
7. Návrhy na zlepšení situace	83

II. Praktická část	84
8. Stručná charakteristika dotazovaných škol	84
9. Metodologie průzkumu	85
9.1. Cíl průzkumu	85
9.2. Hypotézy	85
9.3. Metody průzkumu	86
10. Výsledky	88
10.1. Dotazníkové šetření	88
10.2. Rozhovor s příslušníkem PČR.....	94
11. Shrnutí praktické části	101
11.1. Návrhy opatření	103
Závěr	106
Seznam zdrojů.....	108
Seznam příloh.....	118

ÚVOD

Na následujících stránkách autorka předkládá svou diplomovou práci s názvem Úroveň ochrany a zabezpečení měkkých cílů na základní škole. Toto téma bylo pečlivě vybráno autorkou, neboť věří v jeho zásadní důležitost a naléhavost v kontextu současného vzdělávacího prostředí. Cítí hluboké přesvědčení o nutnosti zkoumat problematiku ochrany měkkých cílů a zároveň je zneklidněna nedostatečnou vážností, kterou tato oblast dosud v českém prostředí obdržela.

V dnešní době narůstajících bezpečnostních hrozeb je ochrana a zabezpečení měkkých cílů nezbytným a stále naléhavějším úkolem pro státy, organizace a jednotlivce. Téma ochrany měkkých cílů nabývá na významu zejména v kontextu rostoucích teroristických hrozeb, kybernetických útoků a hybridních hrozeb, které se stávají stále sofistikovanějšími a více promyšlenými. Efektivní přístup k ochraně těchto cílů vyžaduje komplexní strategie, které zahrnují nejen fyzické zabezpečení, ale také prevenci kybernetických hrozeb, zvýšenou informovanost veřejnosti a spolupráci mezi různými subjekty a úrovněmi.

Přehled médií může vytvářet dojem, že ochrana měkkých cílů, jako jsou základní školy, není pro nás relevantní, protože se násilné útoky zdají být vzdáleným problémem, s nímž se setkáváme pouze ve zprávách ze vzdálených částí světa, zejména z Ameriky. Tento dojem je často podpořen skutečností, že občané mohou v Americe legálně vlastnit střelné zbraně bez větších omezení. Avšak takový stereotypní pohled může vést k povrchnímu pochopení tématu a k jeho marginalizaci.

I přesto, že je Česká republika obecně považována za bezpečný stát, nebyla ušetřena incidentů na školách. V minulosti se takové útoky odehrávaly i bez použití střelných zbraní. Nicméně do 21. prosince 2023 platilo tvrzení, že země zůstávala relativně uchráněna před mimořádně drastickými útoky. Toto přesvědčení však bylo otřeseno událostí na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kde došlo k brutálnímu útoku, který si vyžádal jak zraněné, tak i oběti na životech, včetně pachatele. Tato událost otřásla nejen českou společností, ale zanechala své stopy i v sousedních státech, které naléhavě požadovaly informace o povaze útoku – zda se jednalo o teroristický akt či čin jednotlivce.

Česká republika disponuje určitými metodikami a koncepcemi na ochranu měkkých cílů skrze odpovídající instituce. Nicméně v následujících kapitolách budou vytčeny určité mezery z této oblasti.

Cílem autorčiny diplomové práce je předložit komplexní souhrn aktuálních faktů a poznatků věnovaných ochraně a zabezpečení měkkých cílů na základních školách, a to prostřednictvím popisu jejich východisek, mechanismů a návazností. Tato práce si klade za úkol poskytnout ucelený pohled na problematiku, která často uniká pozornosti nebo není dostatečně vážně brána v rámci širšího bezpečnostního kontextu.

V praktické části se autorka věnuje průzkumu zaměřenému na zjištění metod zabezpečení jednotlivých základních škol, provedeného prostřednictvím dotazníkového šetření. Následně jsou výsledky zaznamenané v grafické podobě pro porovnání. Tato část práce je dále obohacena o rozhovor s odborníkem na ochranu a zabezpečení základních škol. Na základě získaných výsledků jsou následně verifikovány či falzifikovány ustanovené hypotézy. Poté jsou formulována konkrétní opatření, která mají přispět k řešení sledované problematiky.

Při psaní diplomové práce byla použita metodologie studia a komparace obsahu odborných zdrojů, především odborných publikací zabývajících se bezpečností měkkých cílů. Dále byly zohledněny relevantní internetové zdroje, na něž je v práci odkazováno. Vzhledem k vysoké specializaci tématu bylo nutné vycházet zejména z publikací vydaných v nedávných letech, které obsahují aktuální a stále relevantní informace.

I. Teoretická část

1. Definice měkkého cíle

V souvislosti s bezpečnostním vývojem, rostly i prostředky, kterými jsou zločinci schopni páchat trestné a teroristické činy. Zatímco v minulosti se cíle skládaly převážně z vládních budov, ambasád a vojenských objektů, povaha světa se v posledních letech markantně změnila. Nyní se každodenní místa, jako jsou nákupní centra, školy a místa uctívání, stala záměrnými cíli teroristických aktivit, což signalizuje vzestup toho, co se běžně označuje jako *měkké cíle (soft targets)*.

Problematika *ochrany měkkých cílů* zůstává přes jistou terminologickou nejednoznačnost významnou prioritou nejen pro bezpečnostní komunitu, ale i pro širší veřejnost. V průběhu posledních let se totiž zvýšila pravděpodobnost teroristických útoků právě na měkké cíle. Za měkký cíl lze označit téměř jakýkoliv objekt, prostor nebo akci charakterizované častou přítomností zvýšeného množství počtu osob a současně absencí či nízkou úrovní ochrany a zabezpečení proti násilným útokům. Nejedná se pouze o tuto optiku pohledu na měkký cíl. Pod pojmem měkký cíl jsou zahrnuty i následující místa:¹

- školská zařízení, koleje, menze, knihovny;
- církevní památky a místa určená k uctívání;
- nákupní centra, tržiště a obchodní komplexy;
- kina, divadla, koncertní sály, zábavní centra;
- shromáždění, průvody, demonstrace;
- bary, kluby, diskotéky, restaurace a hotely;
- parky a náměstí, turistické památky a zajímavosti, muzea, galerie;
- sportovní haly a stadióny;

¹ *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets: a perspective of cooperation between the public and the private sector.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021., str. 17 – 21, ISBN 978-80-7251-518-9.

- významné dopravní uzly, vlaková a autobusová nádraží, letištní terminály;
- nemocnice, polikliniky a další zdravotnická zařízení;
- veřejná shromáždění, průvody, poutě;
- kulturní, sportovní, náboženské a další akce;
- komunitní centra.²

Vyjmenované cíle jsou pro teroristy lákavé zejména pro svou vysokou viditelnost, snadnou dostupnost, nedostatečnou ochranou spjatou se zvýšenou zranitelností. Proto je důležité přijmout opatření, která pomohou minimalizovat riziko útoků na měkké cíle a ochrání tak společnost před hrozbou terorismu.

Velká pozornost je věnována monitorování hrozeb a rizik a implementaci preventivních opatření. Se vzrůstající prevalencí měkkých cílů v moderním světě je důležitější než kdy dříve porozumět těmto hrozbám a připravit se na ně.

Roku 2010 se poprvé v českém prostředí objevil termín měkkých cílů v dokumentu *Strategie boje proti terorismu 2010 – 2012* vydaným Ministerstvem vnitra České republiky, který je uvádí jako místa s velkou koncentrací osob.³

Je třeba zdůraznit, že Pavel Krčílek, absolvent Policejní akademie, přispěl k prvnímu jasně definovanému pojmu "měkký cíl" prostřednictvím své diplomové práce, která se věnovala této problematice z hlediska bezpečnosti. Jedná se o následující vymezení měkkých cílů jako „*otevřených prostranství nebo uzavřených prostor či prostředí, na která má veřejnost volný přístup a která mohou být vzhledem ke své hustotě a koncentraci lidí zde se pohybujících označena za potenciálně vhodný cíl teroristů.*“⁴

Dále *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030* vydaná roku 2013 Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského

² *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets: a perspective of cooperation between the public and the private sector.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021., str. 34, ISBN 978-80-7251-518-9.

³ *STRATEGIE BOJE PROTI TERORISMU 2010 - 2012* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/nap-2010-pdf.aspx>

⁴ KRČÍLEK, Pavel. *Místa koncentrace velkého počtu osob z hlediska jejich bezpečnosti (se zaměřením na Prahu 11)*. Praha, 2011. Diplomová práce. Policejní akademie v Praze. Vedoucí práce Oldřich Krulík, str. 11

záchranného sboru České republiky. Popisuje systém a principy ochrany obyvatelstva, nástroje, kterými je ochrana obyvatelstva realizována, zdůrazňuje nezbytnost kvalitně zpracované analýzy bezpečnostních hrozeb, čímž ukládá povinnost Ministerstvu vnitra zpracovat analýzu hrozeb pro Českou republiku a její závěry promítnout do metodických a strategických materiálů v oblasti bezpečnosti státu (usnesení Vlády České republiky č. 805 ze dne 23. října 2013)⁵. Hlavním cílem koncepce je posílení systému ochrany obyvatelstva za využití maximálních stávajících a nových kapacit. Měkké cíle jsou zde zmíněny jako speciální kategorie ohrožení, z důvodu nedostatečného povinného zajištění ochrany obyvatelstva – měkké cíle podle koncepce představují prostory sdružující velké množství potencionálně ohroženého obyvatelstva.⁶

Ucelenější popis je poté v metodice *Základy ochrany měkkých cílů* vydaném Ministerstvem vnitra České republiky v červnu 2016. Primárně se metodika zabývá prevencí před závažnými násilnými útoky a omezování jejich dopadů. Měkké cíle jsou označeny jako místa s vysokou koncentrací osob a nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům.⁷

Jak již bylo dříve zmíněno, význam termínu měkký cíl je charakteristický svou nejednoznačností, což umožňuje přístup z různých perspektiv. Velmi podrobný popis termínu měkký cíl je možné nalézt v *Terminologickém slovníku pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* vydaný Ministerstvem vnitra České republiky, který jej definuje jako „*veřejně frekventovaná místa, snadno napadnutelné objekty nebo místa nevojenského charakteru, která nejsou permanentně střežena ozbrojenými složkami nebo jiným způsobem, případně nejsou střežena vůbec. Takováto místa a objekty se vyznačují zejména stálou nebo dočasně vysokou koncentrací osob, symbolickým, kulturním či náboženským významem nebo tvoří významnou součást infrastruktury státu, jejíž narušení má negativní dopad na fungování*

⁵ ANALÝZA HROZEB PRO ČESKOU REPUBLIKU [online]. Praha, 2015 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/analyza-hrozeb-zprava-pdf.aspx>

⁶ Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf

⁷ ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ - METODIKA [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

systému a tím i na společnost“.⁸ Tento popis přesně vymezuje kategorii míst, která jsou považována za měkké cíle.

Značně úspornější popis měkkých cílů poskytuje ve Velké Británii Oxfordský slovník – „*soft target is a person or thing that is relatively unprotected or vulnerable, especially to military or terrorist attack*“.⁹ V porovnání s Terminologickým slovníkem pojmů tato definice nepřibližuje podstatné charakteristické rysy měkkého cíle, pouze konstatuje, že se jedná o místa, která jsou velmi jednoduše napadnutelná.

Ve Spojených státech amerických Ministerstvo pro vnitřní bezpečnost detailněji definuje měkké cíle – „*soft targets are locations that are easily accessible to large numbers of people and that have limited security or protective measures in place making them vulnerable to attack*“.¹⁰ Zde je již uvedeno, že se jedná o místa, která nedisponují dostatečným bezpečnostním či ochranným opatřením, což způsobuje jejich zranitelnost vůči násilným trestným činům.

Obecně lze shrnout z výše uvedených definic, že termín "měkký cíl" označuje místa s vysokou koncentrací osob v určitém časovém období, která nejsou dostatečně chráněna, a tím je ovlivněna jeho zranitelnost. Právě tyto atributy způsobují, že se stávají vybranými cíli násilných útoků.

Tyto útoky jsou spojené s vysokým počtem obětí na zdraví a životech, které přitahují veřejnost a média a tak velmi efektivně způsobí negativně na psychiku obyvatel.¹¹

Významnost této problematiky potvrzuje i zařazení tématu ochrany měkkých cílů mezi neopominutelné výzvy současné doby do předních dokumentů

⁸ *TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK POJMŮ Z OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA, ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOSTI A PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

⁹ *soft target* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/search?q=soft+target&searchBtn=Search&isQuickSearch=true>

¹⁰ *U. S. Department of Homeland Security Soft Targets and Crowded Places Security Plan Overview* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: https://www.cisa.gov/sites/default/files/publications/DHS-Soft-Target-Crowded-Place-Security-Plan-Overview-052018-508_0.pdf

¹¹ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>

bezpečnostní politiky státu tj. ve *Strategii České republiky pro boj proti terorismu* z roku 2013 a *Audit národní bezpečnosti* z roku 2016.¹² Dále se této problematice též věnuje tzv. *Protiteroristické balíček* z roku 2016, který není veřejně dostupný. Je jedním ze tří samostatných dokumentů¹³ tvořící *Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 – 2018*, který ochranu měkkých cílů považuje za jednu z prioritních aktivit.¹⁴

1.1. Typologie měkkých cílů

Po vymezení pojmu, následuje podkapitola zaměřená na typologii měkkých cílů, které je možné rozčlenit do různých oblastí a kategorií. Termín „měkký cíl“ se obvykle používá pro objekty, prostory nebo akce, které jsou charakteristické větší přítomností lidí a zároveň nedostatečným zabezpečením proti násilným útokům. Řadí se mezi ně školská zařízení, obchodní centra, hotely, sportovní kulturní akce, náboženské objekty a místa bohoslužby a dopravní prostředky apod.¹⁵

Ačkoliv příklady, které jsou uvedeny, se na první pohled výrazně liší v charakteristikách, v oblasti zabezpečení se objevují určité podobnosti. Tyto podobnosti by mohly vést k jejich systémovému zpracování, sdílení osvědčených postupů a podpoře společných opatření.¹⁶

Možným příkladem dělení měkkých cílů je na základě zdroje nebezpečí, které se člení do následujících tří typů:

- *ohrožené osamoceným aktivním útočníkem* (bez ohledu na motivaci);
- *ohrožené teroristickou skupinou*;

¹² NEVRKLA, Jakub a kolektiv. *MĚKKÉ CÍLE: IDENTIFIKACE, OHROŽENOST A JEJICH OCHRANA*. Zlín: SOFT TARGETS PROTECTION INSTITUTE, 2019., str. 7, ISBN 978-80-270-7066-4.

¹³ pozn. jedná se o dva veřejně dostupné dokumenty tj., "*Legislativní návrhy v oblasti vnitřní bezpečnosti*" a "*Návrh opatření ke zvýšení bezpečnosti na mezinárodních letištích v ČR.*"

¹⁴ *DOKUMENTY A ODKAZY: Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018* [online]. Praha, 2015 [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/akcni-plan-pro-boj-proti-terorismu-pro-leta-2016-az-2018.aspx>

¹⁵ *ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ - METODIKA* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

¹⁶ NEVRKLA, Jakub a kolektiv. *MĚKKÉ CÍLE: IDENTIFIKACE, OHROŽENOST A JEJICH OCHRANA*. Zlín: SOFT TARGETS PROTECTION INSTITUTE, 2019., str. 7, ISBN 978-80-270-7066-4.

- *ohrožené jinou specifickou skupinou* (například organizovaný zločin).¹⁷

Lze uvést další příklad rozdělení, a to mezi trvalé a dočasné měkké cíle, jež se následně dále dělí na podkategorie:

- **trvalé měkké cíle** na:
 - *venkovní prostory* (stadiony, tržiště, dopravní infrastruktura aj.);
 - *vnitřní prostory* (bary, nákupní centra, nemocnice aj.).
- **dočasné měkké cíle** jsou shromáždění či většinou venkovní akce:
 - *dočasné placené akce* (výstavy, festivaly, koncerty aj.);
 - *dočasné akce s volným vstupem* (demonstrace, vánoční trhy, maratony aj.).¹⁸

Posuzuje se i podle počtu osob v konkrétní danou dobu či ročním období, jelikož reálný počet pohybujících se osob může v průběhu celého dne či sledovaného období měnit. Hovoří se o takzvaném „peak time“ tj., vrchol provozu, kdy v daném místě a čase dochází k nejvyšší koncentraci lidí.¹⁹

Kromě měkkých cílů se ještě odlišují „tvrdé cíle“ (*hard targets*), jedná se o velmi dobře chráněné a střežené objekty, mezi něž se řadí některé státní objekty, vojenské objekty, objekty bezpečnostních složek, ale i některé dobře chráněné či střežené nestátní či komerční objekty. Členění objektů na měkké a tvrdé cíle napomáhá v problematice zabezpečení. Vychází z optiky útočníků a jejich cílů. Nezkoumá pouze dopad a význam pro společnost, ale zaměřuje se na pravděpodobnost útoku. Díky tomuto přístupu se dostává ochrany subjektům, které by z hlediska tradičního pojetí protiteroristických opatření nebyly do těchto opatření zahrnuty.²⁰

¹⁷ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>

¹⁸ Tamtéž

¹⁹ *IDENTIFIKACE A OHROŽENOST MĚKKÝCH CÍLŮ* [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: https://mekkecile.fai.utb.cz/?smd_process_download=1&download_id=33

²⁰ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>

Lze se setkat i s pojmem „crowded places“ – představují místa koncentrace velkého počtu osob a jednu z nejdůležitějších bezpečnostních výzev v souvislosti s rozvojem nových forem terorismu. Je patrné, že tato místa mohou být vyhodnocena jako potencionální cíl násilného útoku z hlediska velkého počtu pohybujících se osob, ale tak i přístupností, otevřeností a snadné dostupnosti míst.²¹ Koncept crowded places pochází ze Spojeného království, které přijalo řadu významných dokumentů k pokrytí této problematiky, zejména v projektování protiteroristických opatření.²² V dokumentu *Crowded Places: The Planning System and Counter – Terrorism* z roku 2012 jsou popisovány jako „a location or environment to which members of the public have access that may be considered potentially liable to terrorist attack by virtue of its crowd density“ – jedná se o obdobnou charakteristiku zmíněnou výše, tzn., přeplněné místo nebo prostředí, kam má přístup veřejnost a které lze považovat za potenciálně náchylné k teroristickému útoku z důvodu hustoty davu. S dodatkem, že je otázkou posouzení, co se považuje za crowded places.²³

1.2. Atraktivita měkkých cílů

Pojem měkké cíle označuje cíle, které jsou snadno napadnutelné nebo zranitelné vůči potenciálním hrozbám. V kontextu bezpečnosti mohou měkké cíle zahrnovat místa, jako jsou školy, systémy veřejné dopravy a nákupní centra, a také jednotlivce, kteří nemusí mít zajištěnou odpovídající ochranu nebo bezpečnostní opatření. Měkké cíle jsou často atraktivní pro teroristy nebo jiné pachatele, kteří chtějí způsobit škodu, protože nabízejí relativně snadný a dostupný způsob provedení útoku. Tato kapitola se bude právě zabývat konkrétními vlastnostmi, které přitahují eventuálního pachatele.

²¹ MÍSTA KONCENTRACE VELKÉHO POČTU OSOB Z HLEDISKA JEJICH BEZPEČNOSTI ANEB KONCEPT „CROWDED PLACES“ A JEHO PRAKTICKÉ VYUŽITÍ [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/13/100.pdf>

²² *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets : a perspective of cooperation between the public and the private sector*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021., str. 49, ISBN 978-80-7251-518-9.

²³ *Crowded Places: The Planning System and Counter-Terrorism* [online]. In: 2012 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/375208/Crowded_Places-Planning_System-Jan_2012.pdf

Jak již bylo zmíněno, jednotlivé druhy měkkých cílů se výrazně liší, avšak existují určité charakteristiky, které je spojují a významně ovlivňují atraktivitu těchto míst pro potenciální útočníky.

Dle Metodiky – *Základy ochrany měkkých cílů* – se mezi tyto charakteristiky řadí následující faktory:

- ❖ **otevřenost pro veřejnost** – pro útočníky jsou atraktivnější veřejně přístupná místa, zejména prostorově neohrazené subjekty bez vstupních prostor;
- ❖ **bezpečnostní personál** – bezpečnostní personál brání útočníkům v úspěšném provedení plánovaného útoku a tím snižuje atraktivitu měkkého cíle;
- ❖ **množství a koncentrace osob** – pro útočníky je důležitý faktor počtu a koncentrace osob v místě, protože preferují cíle s vysokou koncentrací osob, kde davové chování může zvýšit dopady útoku. Tato vlastnost je jednou z definujících charakteristik měkkých cílů a je pro útočníky často určující při výběru cíle;
- ❖ **přítomnost policie** – ozbrojené složky přítomné v místě výrazně snižují atraktivitu měkkého cíle.
- ❖ **mediální pozornost** – společenský dopad útoku a jeho mediální rozsah jsou důležitými faktory pro útočníky při výběru cíle, protože zvyšují atraktivitu měkkých cílů;
- ❖ **symboličnost cíle** – symboličnost cíle, spojení s citlivými tématy a osobami, je pro útočníky dalším důležitým faktorem při výběru cíle. Pokud má cíl určitou symboliku, stává se pro útočníky atraktivnějším, a proto je nutné mu věnovat větší pozornost zabezpečení.²⁴

Zmíněné faktory negativně přispívají měkkému cíli k jeho napadení, vyjma přítomnosti Policie České republiky, obecní policie nebo pracovníka fyzické ostrahy, které mohou snížit jeho atraktivitu. Rozdělení jsou klíčová pro určení

²⁴ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>

prostředků k ochraně měkkých cílů. Podstatné je vždy myslet na fakt, že ačkoliv měkké cíle vnímáme jako objekty, prostory či akce – pokaždé se zabýváme ochranou osob. Bezpečnostní opatření jsou navrhována k ochraně lidských životů. Zde bychom mohli doplnit i technické vybavení v místě potencionálního teroristického útoku nebo napadení. Pokud je prostor útoků „hlídán bezpečnostními kamerami“ je to pro potencionální útočníky nepříjemná komplikace, protože celá jejich akce může být zaznamenána a následně kvalitní záznam může vést k rychlejšímu a spolehlivějšímu odhalení aktérů.

1.3. Vztah měkkých cílů a kritické infrastruktury

V dnešní době kritická infrastruktura je stále více vystavena různým bezpečnostním hrozbám. Hrozby mohou být způsobeny přírodními katastrofami, teroristickými útoky nebo kybernetickými útoky a z toho důvodu je velmi důležité, aby kritická infrastruktura byla výborně chráněna a tím zajištěna její bezpečnost. V této kapitole se zaměříme na vztah mezi měkkými cíli a kritickou infrastrukturou.

Pro popis vztahu mezi měkkých cílem a *kritickou infrastrukturou* je zapotřebí vycházet ze zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, který v § 2 písm. g) definuje kritickou infrastrukturu jako „*prvek kritické infrastruktury nebo systém prvků kritické infrastruktury, narušení, jehož funkce by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob nebo ekonomiku státu*“.²⁵

Zásadní rozdíl vychází již přímo z definice, kdy se ochrana kritické infrastruktury zaměřuje primárně na zachování funkce prvků kritické infrastruktury, kterými jsou zejména stavby, zařízení, prostředky nebo veřejná infrastruktura,²⁶ určené na základě průřezových a odvětvových kritérií vymezených v nařízení vlády č. 432/2010 Sb., o kritériích pro určení prvku kritické infrastruktury, ve znění nařízení vlády č. 315/2014 Sb. Nejedná se tu přímo o ochranu lidí, nýbrž o ochranu prvků kritické infrastruktury, čímž se podstatně liší od ochrany měkkých cílů spočívající v ochraně životů a zdraví osob. Seznam prvků kritické infrastruktury

²⁵ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

²⁶ Tamtéž

má na gesci Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky – obsahuje cca 1 300 prvků.²⁷

Zároveň zde platí, že kritická infrastruktura bývá lépe zabezpečena na rozdíl od měkkých cílů. Pro subjekty kritické infrastruktury vyplývá z § 29a zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů povinnost vypracovat plán krizové připravenosti subjektu kritické infrastruktury, který identifikuje možná ohrožení prvku kritické infrastruktury a předkládá opatření na jeho ochranu. Náležitosti a způsob zpracování plánu krizové připravenosti uvádí § 17 a § 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.²⁸ Přehled plánů se následně zahrne do dotyčného krizového plánu kraje. Taková povinnost ve vztahu k měkkým cílům zatím neexistuje.²⁹

Existují však objekty, kde se shromažďuje větší množství osob a není zde silné zabezpečení, přestože nejsou řazeny mezi měkké cíle. Příkladem takových objektů jsou zdravotnická zařízení, která podle odvětvových kritérií stanovených v nařízení vlády č. 432/2010 Sb., by prvkem kritické infrastruktury měly být zařízení s minimální celkovou kapacitou 2 500 akutních lůžek. Nicméně v České republice neexistuje žádná nemocnice s takovými charakteristikami. Nemocnice jsou rovněž typickým příkladem měkkých cílů, což je důležitá nuance, kterou by bylo vhodné projednat v odborných kruzích.³⁰

Ve zkratce měkké cíle jsou objekty citlivé na útoky. Vzhledem k tomu, že jsou měkké cíle často v blízkosti kritické infrastruktury, může útok na měkký cíl mít také vliv na funkčnost kritické infrastruktury. Některé měkké cíle mohou mít přesah do prvků kritické infrastruktury. Podle specialisty na bezpečnost Pavla Krčílka, crowded places ve vztahu ke kritické infrastruktuře lze označit za specifické prvky kritické infrastruktury, též nazývané jako „zbytková kategorie“ infrastruktury

²⁷ OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/ochrana-kriticke-infrastruktury-ochrana-kriticke-infrastruktury.aspx>

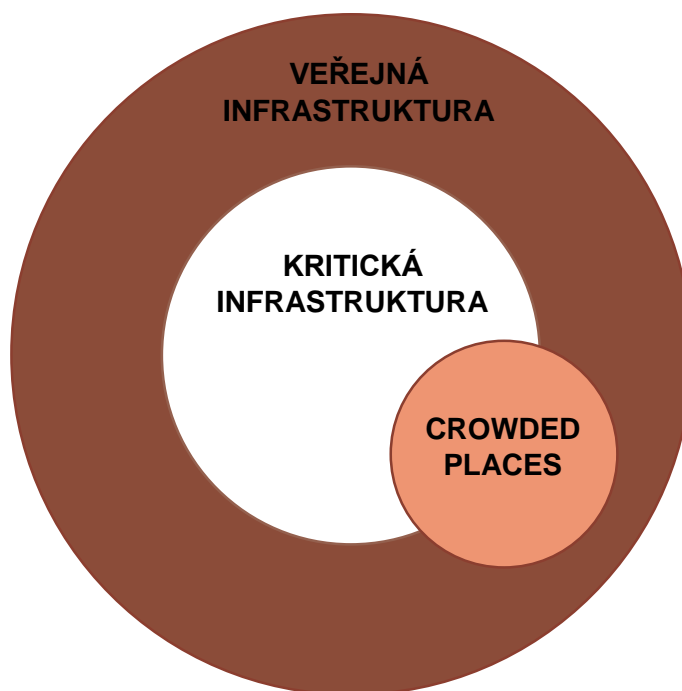
²⁸ Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

²⁹ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. [cit. 2023-03-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>

³⁰ *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets: a perspective of cooperation between the public and the private sector*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021., str. 50, ISBN 9788072515189.

veřejné.³¹ Veřejnou infrastrukturou se podle § 10 zákona č. 283/2021Sb., stavební zákon rozumí pozemky, stavby a zařízení sloužící veřejné potřebě, a to dopravní, technická a zelená infrastruktura, dále občanské vybavení a veřejné prostranství.³² Z vymezeného pojmu vyplývá, že veřejná infrastruktura je širší množina než kritická infrastruktura a v tomto pojetí crowded places jsou podmnožinou jak veřejné tak i kritické infrastruktury, se kterými se prolíná.

Schématické znázornění vztahů vymezených pojmů

Obrázek č. 1: Schématické znázornění vztahů vymezených pojmů
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/13/100.pdf> (str. 3)

Koncept crowded places má zásadní význam s ohledem na jeho specifickou roli a vliv na jednotlivé prvky infrastruktury, což je patrné z mnoha faktorů, včetně nejen řady pokusů, ale i dokonaných útoků na mnohá veřejná místa, prostranství a dopravní a letecké sítě.³³

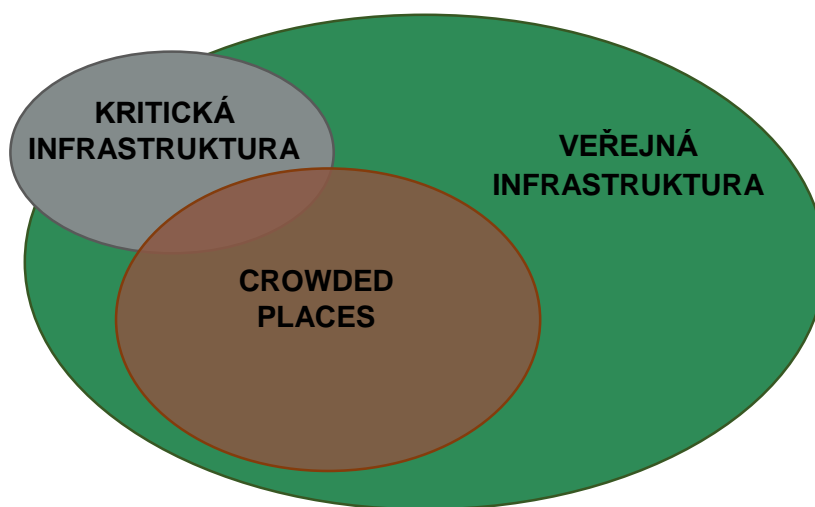
³¹ MÍSTA KONCENTRACE VELKÉHO POČTU OSOB Z HLEDISKA JEJICH BEZPEČNOSTI ANEB KONCEPT „CROWDED PLACES“ A JEHO PRAKTICKÉ VYUŽITÍ [online]. [cit. 2023-03-22]. Dostupné z: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/13/100.pdf>

³² Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon

³³ MÍSTA KONCENTRACE VELKÉHO POČTU OSOB Z HLEDISKA JEJICH BEZPEČNOSTI ANEB KONCEPT „CROWDED PLACES“ A JEHO PRAKTICKÉ VYUŽITÍ [online]. In: 2012 [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/13/100.pdf>

Existuje i další pohled na to, jak definovat a kategorizovat veřejnou infrastrukturu a kritickou infrastrukturu. Podle této alternativní perspektivy, je veřejná infrastruktura širší kategorií než kritická infrastruktura. Rozdíl v názorech se projevuje zejména při určování, které prvky jsou kritickou infrastrukturou podle nařízení vlády č. 430/2010 Sb., kde jsou k tomu určena odvětvová kritéria, podle nichž se určí například prvky v oblasti finančního trhu a měny nebo veřejné správy. Některé prvky, jako některé segmenty veřejných financí nebo zpravodajské služby, jsou v této alternativní perspektivě považovány za sporné prvky – například výkon činnosti České národní banky při zajištění působnosti stanovené zákonem nebo výkon činnosti Úřadu pro zahraniční styky a informace či Bezpečnostní informační služby. Proto je otázkou, zda je možné podle takto vymezených kritérií celou kritickou infrastrukturu subsumovat pod pojmem veřejná infrastruktura. Následující ilustrace znázorní překryv daných pojmů.³⁴

Alternativní pohled na překryv vymezených pojmů

Obrázek č. 2: Alternativní pohled na překryv vymezených pojmů
zdroj: vlastní, na základě knihy *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru* (str. 51)

K limitům pojetí měkkých cílů v předložených dokumentech tak stále patří určitá rozvolněnost a bezbřehost této kategorie. Mezi měkké cíle se též řadí místa s nemalou úrovní ochrany, jako jsou například letiště, jelikož nelze je precizně

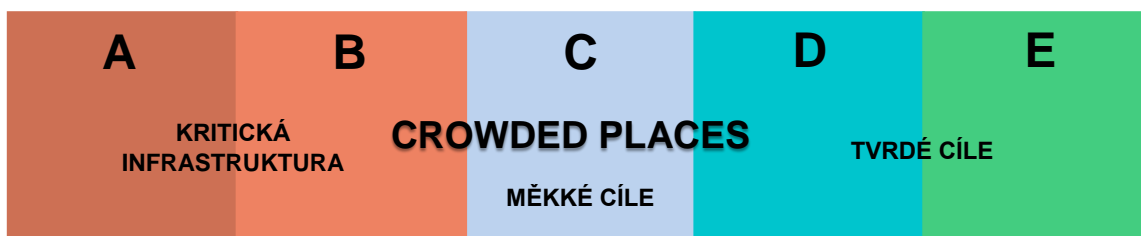
³⁴ *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets: a perspective of cooperation between the public and the private sector.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021., str. 51, ISBN 978-80-7251-518-9.

odlišit ani od prvků kritické infrastruktury a určit jaké dopady by mělo prolnutí těchto kategorií.³⁵

1.4. Provázanost pojmů souvisejících s ochrannou měkkých cílů

V problematice bezpečnosti měkkých cílů jsou často používanými pojmy *crowded places*, tvrdé cíle a kritická infrastruktura. Niže uvedený digram znázorňuje možný pohled na vymezení pojmů. Odlišuje od sebe objekty kritické infrastruktury, měkké cíle, tvrdé cíle a připouští částečný překryv *crowded places*. V tomto striktním pojmovém rozlišení však lze pozorovat určité limity.³⁶

Diagram znázorňující pohled na vymezení pojmů

Obrázek č. 3: Provázanost pojmů z oblasti ochrany měkkých cílů

zdroj: vlastní, na základě příspěvku - http://ochab.ezin.cz/O-a-B_2017_C/2017_OaB_C_03_jenckova.pdf (strana 6)

Kritická infrastruktura (sektor A, B) je legálním pojmem upraveným zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, v platném znění. Zajišťování bezpečnosti kritické infrastruktury vyžaduje specifický přístup, a proto existují zvláštní právní předpisy určené k jejímu zabezpečení.

Crowded places, česky přeplněná místa, (sektor B, C, D) bývají obecně chápána místa s vysokou koncentrací osob. Jedná se o otevřená prostranství nebo uzavřené prostory či prostředí, kde se veřejnost volně pohybuje a vzhledem k těmto faktorům mohou být označeny za potenciálně vhodný teroristický cíl. Z uvedeného diagramu vyplývá, že do skupiny *crowded places* se řadí část prvků kritické infrastruktury, měkké cíle a některé tvrdé cíle.

³⁵ *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets: a perspective of cooperation between the public and the private sector*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021., str. 51 - 52, ISBN 978-80-7251-518-9.

³⁶ JANEČKOVÁ, Klára. *Zajišťování bezpečnosti sportovních akcí pod širým nebem v České republice* [online]. In: 2017 [cit. 2023-03-25]., str. 6, ISSN 1805-5656. Dostupné z: http://ochab.ezin.cz/O-a-B_2017_C/2017_OaB_C_03_jenckova.pdf

Tvrdé cíle (sektor D, E) představují dobře zabezpečené a střežené objekty proti násilným útokům. Do sektoru E jsou řazeny často neveřejné objekty s malou koncentrací osob.

Dle diagramu *měkké cíle* (sektor C) jsou součástí skupiny zvané crowded places (B, C, D) – místa s vysokou koncentrací osob. Vedle měkkých cílů existuje i významná kategorie prvků kritické infrastruktury, specifická bezpečnostním zajištěním a řešením za pomoci zvláštních právních předpisů, a proto mezi měkké cíle se nezařazují ani ty prvky kritické infrastruktury, které shromažďují větší množství osob (sektor B). Sektor A představuje tu část kritické infrastruktury, která není navštěvována větším množstvím veřejnosti, proto se již ani nejedná o crowded places. Sektor D vyznačuje místa, kde se shromažďuje veřejnost, ale liší se od měkkých cílů svým zabezpečením proti násilným útokům. Sektor E prezentuje dobře zabezpečená a mnohdy neveřejná místa. Sektorům D a E se systematicky bezpečnostní komunita nevěnuje, proto jsou spíše teoreticky vymezené, tzn. tvrdé cíle.³⁷

³⁷ *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets : a perspective of cooperation between the public and the private sector.* Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021., str. 49, ISBN 978-80-7251-518-9.

2. Zdroje hrozeb pro měkké cíle

Měkké cíle se staly v posledních desetiletích oblíbeným terčem teroristických organizací i států, které se snaží prosadit své politické cíle silou. Tyto cíle často disponují menší ochranou než vojenské a strategické objekty, což umožňuje snazší a efektivnější útoky. Existuje řada různých zdrojů hrozeb pro měkké cíle, které mohou být využity k útokům. Tyto zdroje se liší podle způsobu útoku, cíle útoků a útočníků samotných. V této kapitole se zaměříme na přehled nejčastějších zdrojů hrozeb pro měkké cíle a na způsoby, jakými lze tyto hrozby minimalizovat a chránit civilní obyvatelstvo a infrastrukturu.

Při budování bezpečnostního systému měkkých cílů není největším problémem nedostatek prostředků či materiálního vybavení, ale spíše jejich neefektivní využití a nedostatečné porozumění skutečným potřebám. Účelné hodnocení ohrožení je zásadním prvkem každého kvalitního bezpečnostního systému, protože umožňuje odhalit skutečné hrozby a jejich konkrétní podobu.

Správná identifikace zdrojů hrozeb je klíčová pro jejich vyhodnocení, a proto se v následující kapitole věnujeme tomuto tématu.

Jak již bylo zmíněno, ochrana zahrnuje například osoby, majetek, informace a dobré jméno. Zaměříme se zejména na ochranu osob před násilnými útoky, což zahrnuje ochranu životů a zdraví. Uvažujme například školu jako modelový příklad. Ve škole chráníme různé hodnoty (aktiva), jako jsou přítomné osoby, majetek školy, informace a také dobré jméno a vztahy.³⁸

2.1. Potenciální pachatelé útoků na měkké cíle

Důvody, proč se měkké cíle stávají častým terčem násilných útoků, již byly zmíněny. Nyní si zmíníme jednotlivé skupiny a typy osob, které se často podílejí na útocích na měkké cíle.

³⁸ VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, str. 9 [cit. 2023-05-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>

Možné zdroje hrozeb pro měkké cíle v ČR (tj. osoby a skupiny osob):

1. násilníci zapojení do klasické kriminální činnosti;
2. psychicky nemocné osoby;
3. mstící se zaměstnanci nebo klienti;
4. skupiny organizovaného zločinu;
5. extremisté a osoby útočící z nenávisti (útočníci páchající tzv. hate crime);
6. teroristé.³⁹

Běžnou kriminalitu, útoky psychicky nemocných osob a útoky z osobní msty nelze vyloučit v žádném prostředí. Při ochraně měkkých cílů se soustředíme na ochranu osob tj., ochrana před závažnými násilnými a teroristickými útoky. Zda měkký cíl představuje terč i pro organizovaný zločin, útok z nenávisti či teroristický útok je zapotřebí posoudit vnější a vnitřní kontext cíle. Je zde důležitá symboličnost, osoby v něm pohybující se, předmět činnosti a prostředí, stejně jako předchozí incidenty. Je také vhodné brát v úvahu lokalitu, kde se měkký cíl nachází. Srovnatelná zranitelnost může být u malé restaurace umístěné na hlavní turistické promenádě a velkým sportovním stadionu.

Pro určení relevantních zdrojů ohrožení měkkého cíle je důležitá analýza a přesná identifikace skupin nebo jednotlivců, kteří by mohli cíl napadnout. OSINT (Open Source Intelligence) poskytuje potřebné bezpečnostní informace o lidech a skupinách z veřejně dostupných zdrojů, včetně sociálních sítí. I když samotný cíl nemá zdroje pro dlouhodobé sledování, je žádoucí, aby osoby odpovědné za bezpečnost specifikovaly zdroje hrozeb na základě svých znalostí a zkušeností. Jako příklad lze uvést modelový příklad základní školy:⁴⁰

³⁹ VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, str. 9 [cit. 2023-05-30]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>

⁴⁰ Tamtéž, str. 10

Ukázka zdrojů hrozeb na případu modelové základní školy

Zdroj hrozeb	Upřesnění zdroje hrozeb
Násilníci bez ideologie	např. útoky psychicky nemocných osob či útoky ze msty
Skupiny organizovaného zločinu	např. přítomnost dětí, jejichž rodiče mohou být pro svou činnost či původ vydírání, zavražďování.
Extremisté a osoby útočící z nenávisti (hate crime)	např. vazba školy či jejího personálu a žáků na politické symboly nebo určitou etnickou nebo náboženskou skupinu (např. typicky židovské objekty)
Teroristé	např. mezinárodní charakter školy, vazba školy či jejího personálu a žáků na politické či náboženské symboly (případně lokalita školy v turistickém centru, v sousedství symbolicky atraktivních objektů).

Tabulka č. 1: Ukázka zdrojů hrozeb na případu modelové základní školy
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx> (str. 10)

2.2. Způsoby útoků v závislosti na konkrétních zdrojích hrozeb

Specifické způsoby provedení útoků se liší nejen na základě množství angažovaných osob k provedení útoku (tj. jednotlivými osobami či skupinami osob), tak i v průběhu času. Útoky teroristických organizací se budou lišit od útoků organizovaného zločinu, stejně tak se budou lišit útoky mezi různými teroristickými skupinami nebo rasistickými skupinami. Navíc se celá situace neustále vyvíjí a mění v čase. Proto nelze vytvořit obecný seznam způsobů ohrožení, který by platil pro všechny měkké cíle, ani pro jednotlivé kategorie (jako je nemocnice, školy apod.). Pokud se takové seznamy objevují, mají pouze orientační charakter a je vždy nutné je posuzovat v kontextu konkrétního měkkého cíle v daném čase a místě.⁴¹

Základním zdrojem pro sestavení obecného souboru způsobů provedení útoků, který je relevantní pro všechny měkké cíle, je obvykle násilná kriminální činnost,

⁴¹ VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, str. 13 [cit. 2023-05-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>

násilné útoky ze strany osob trpících duševními poruchami a útoky prováděné zaměstnanci nebo klienty.

Základní seznam zahrnuje následující způsoby provedení útoků:

1. napadení chladnou zbraní (bodné, sečné, tupé apod.);
2. napadení střelnou zbraní (krátkou, dlouhou);
3. žhářský útok;
4. braní rukojmí a barikádová situace;
5. napadení měkkého cíle davem (násilná shromáždění);
6. výbušnina v poštovní zásilce;
7. jedovatá látka v poštovní zásilce;
8. nastražení imitace výbušniny;
9. falešné oznámení umístění výbušniny (popř. jiných nebezpečných látek).

Při sestavování základního seznamu je vhodné zvážit i následující způsoby útoku, pokud je měkký cíl atraktivní pro **organizované zločinecké skupiny**:

- výbušnina v zaparkovaném vozidle;
- umístění výbušniny do určitého prostoru (bez přítomnosti útočnicka, např. odložené zavazadlo);
- únos osoby.

V případě, že je měkký cíl atraktivní pro **rasistické útoky** a útoky z nenávisti, je vhodné rozšířit základní seznam o následující typy útoků:

- fyzické napadení osob v blízkém okolí objektu (zejména těch, kteří jsou pro útočníky atraktivní svou symbolikou);
- verbální agresivita (jednotlivců nebo skupin) s hanlivými prvky a potenciálem přechodu do fyzického násilí v okolí objektu.

V případě, že je měkký cíl atraktivní i pro **teroristy**, je vhodné rozšířit seznam kromě dvou předchozích seznamů o následující možné způsoby útoků v objektu i jeho okolí:

- sebevražedný útok s použitím výbušniny;
- nájezd vozidla s výbušninou se sebevražedným útočником;
- útok nájezdem vozidla do lidí.⁴²

Výše uvedené seznamy hrozeb představují výchozí soubor útoků, které je nezbytné vzít v úvahu. Napomáhají k zamyšlení se, jaké násilí hrozí konkrétnímu měkkému cíli. Nicméně, nejsou to všechny možné způsoby útoků, které by mohly ohrozit vybraný měkký cíl. Vždy je zapotřebí provést individuální analýzu měkkého cíle.⁴³

2.3. Vytvoření seznamu potenciálních útoků pro konkrétní měkký cíl

Dalším krokem ve vyhodnocování je umístění možných způsobů útoku do konkrétního prostředí měkkého cíle a vytvoření různých scénářů jejich možného provedení. Klíčové je zvážit každý způsob útoku z hlediska potenciálních zranitelných míst a vhodného časování. Kde a na kterém konkrétním místě by mohl daný způsob útoku proběhnout s ohledem na provozní režim a zabezpečení měkkého cíle? A v jaké části dne (týdne) nebo ve fázi určité akce by se to mohlo odehrát?

Při tomto způsobu uvážení je důležité se vcítit do role útočníka a využít dosavadní zkušenosti a znalosti o útočnících a jejich akcích. Tímto přístupem je možné systematicky analyzovat každý způsob útoku ve více variantách provedení a získat tak lepší představu o tom, kam je vhodné zaměřit bezpečnostní opatření s prioritou.⁴⁴

Varianty lokalizace útoku zahrnují provedení útoku uvnitř objektu, u hlavního vstupu, u zásobovacího vstupu anebo v těsné blízkosti objektu. V případě

⁴² VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, str. 13 – 14 [cit. 2023-05-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>

⁴³ Tamtéž, str. 14

⁴⁴ Tamtéž, str. 17

venkovních událostí může se jednat o místo v centru pozornosti, mezi davem, u vstupů nebo v blízkém okolí.

Kromě různých variant umístění útoku je důležité také zvážit různé časové okamžiky pro provedení útoku. Je nezbytné mít informace o provozním režimu objektu nebo akce a o pohybu osob v průběhu dne. Zejména se jedná o režim během denního provozu, kdy je objekt otevřen veřejnosti, během příchodu a odchodu velkého množství zaměstnanců anebo během noci, kdy není objekt v provozu. Pro veřejně přístupnou akci je to moment při přípravě akce, při příchodu osob, během hlavního programu nebo i při ukončení a odchodu osob.⁴⁵

2.4. Ohroženost měkkých cílů

Je zřejmé, které zdroje hrozeb jsou relevantní pro daný cíl a jak mohou tyto zdroje útočit na konkrétní měkký cíl v různých variantách týkajících se místa a času provedení útoků.

Nyní je nutné určit dvě hlavní proměnné: *pravděpodobnost* výskytu dané varianty každého způsobu útoku a *dopad*, který by měl takový útok na cíl, pokud by se uskutečnil. Vyhodnocením těchto proměnných se stanoví *celková míra ohrožení* měkkého cíle násilným útokem.

Dané proměnné jsou bodově rozčleněné do podkategorií. Bodování slouží k porovnání pravděpodobnosti a dopadu jednotlivých způsobů útoku na cíl a umožňuje tak racionální určení metod zabezpečení. Na základě toho lze rozhodnout, do kterých metod je vhodné prioritně investovat.

Určení pravděpodobnosti výskytu daného způsobu útoku je možné stanovit posouzením několika podkategorií. Mezi základní podkategorie se řadí:⁴⁶

- ❖ **dostupnost** prostředků daného způsobu útoku;
- ❖ **výskyt** daného způsobu útoku;
- ❖ **složitost** provedení daného způsobu útoku.

⁴⁵ VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, str. 18 [cit. 2023-05-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>

⁴⁶ Tamtéž, str. 22

Při hodnocení **dostupnosti** použitých zbraní či prostředků útoku se zvažuje jejich počet a typ, například kombinace vozidla a výbušniny. Dále se posuzuje potřebné dovednosti a školení pro ovládání zbraně, jejich dostupnost a doba, kterou je třeba na zbraň čekat. Dostupnost je hodnocena na škále 1 – 7, kde 1 představuje nejtěžší dostupnost a 7 nejsnadnější dostupnost zbraní.⁴⁷

Orientační bodovací škála dostupnosti zbraně

7	6	5	4	3	2	1
beze zbraně	zbraň běžně dostupná (např. nůž)	více zbraní běžně dostupných zbraň méně běžně dostupná (např. auto)	zbraň na povolení, případně více takovýchto zbraní (např. stříelná zbraň)	zbraň získatelná kriminální činností (černý trh apod.) bez potřeby odborného zaškolení	zbraň získatelná kriminální činností, s potřebou odborného zaškolení s krátkou dobou dodání	zbraň získatelná kriminální činností, s potřebou odborného zaškolení s dlouhou dobou dodání

Tabulka č. 2: Orientační bodovací škála dostupnosti zbraní
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx> (str. 23)

Výskyt charakterizuje preferovaný způsob provedení útoku v dané lokalitě a časovém úseku. Zohledňuje přítomnost předchozích útoků či příprav v téže lokalitě, sousedních zemích nebo v blízkém okolí, ať už se jedná o reálnou hrozbu nebo hypotetický scénář. Atraktivita je hodnocena na škále 1 – 7, kde 1 značí nejnižší frekvenci výskytu útoků a 7 nejvyšší frekvenci výskytu.⁴⁸

⁴⁷ VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, str. 22 [cit. 2023-06-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>

⁴⁸ Tamtéž, str. 23

Orientační bodovací škála výskytu daného způsobu útoku u daného útočníka (skupiny)

7	6	5	4	3	2	1
vyskytl se již mnohokrát v ČR	vyskytl se mnohokrát v relevantním zahraničí	vyskytl se několikrát v ČR	vyskytl se několikrát v relevantním zahraničí	vyskytl se ojedinele v ČR	vyskytl se ojedinele v relevantním zahraničí	nevyskytl se nikdy, ani v ČR, ani v relevantním zahraničí

*Tabulka č. 3: Orientační bodovací škála výskytu daného způsobu útoku u daného útočníka (skupiny)
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>
(str. 23)*

Složitost se zaměřuje na náročnost přípravy útoku a schopnost objektu a jeho zabezpečení odolávat konkrétním útokům v daném časovém období a na konkrétním místě. Posuzuje se, zda útok byl připraven jednotlivcem, skupinou nebo širší organizací, a zda vyžaduje krátkodobou nebo dlouhodobou spolupráci, například s kriminálními nebo teroristickými skupinami při získávání zbraní. Složitost je opět hodnocena kvalifikovaným odhadem na škále 1 – 7, kde 1 značí nejsložitější útok a 7 nejsnáze proveditelný útok.

Orientační bodovací škála složitosti provedení

7	6	5	4	3	2	1
jednotlivec bez pomoci dalších osob, veřejně přístupné místo	vyžaduje zapojení více osob veřejně přístupné místo	jednoduchá či jednorázová spolupráce s místní kriminální skupinou, veřejně přístupné místo	složitější či dlouhodobější spolupráce s kriminální skupinou veřejnosti nepřístupné místo	jednorázová spolupráce s místní teroristickou skupinou, veřejnosti nepřístupné místo	koordinovaná akce na místní úrovni se spoluprací s teroristickou skupinou, veřejnosti nepřístupné místo	mezinárodně koordinovaná, dlouhodobě připravovaná akce teroristické skupiny, veřejnosti přístupné či nepřístupné místo

*Tabulka č. 4: Orientační bodovací škála složitosti provedení
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>
(str. 24)*

Tyto tři subkategorie se hodnotí s odborným odhadem na stupnici 1 – 7. *Celkovou pravděpodobnost* daného typu útoku získáme jako součet hodnot pro dostupnost, výskyt a složitost. Maximální hodnota celkové pravděpodobnosti konkrétního způsobu útoku je tvořena následujícími čísly $7 + 7 + 7 = 21$ a tímto způsobem se určí pravděpodobnost u každého předpokládaného útoku.

Určení dopadu – dopad v tomto kontextu označuje negativní následky provedení útoku. Je zřejmé, že útok ohrožuje život a zdraví, avšak má také důsledky pro další hodnoty mimo tyto aspekty. Stejně jako pravděpodobnost, i dopad bude zkoumán prostřednictvím podkategorií, které mohou zahrnovat:

- ❖ dopad na **životy a zdraví**;
- ❖ dopad na **objekt**;
- ❖ **finanční** dopad;
- ❖ dopad na přímo zasažené **společenství**.

Výše uvedené podkategorie jsou hodnoceny kvalifikovaným odhadem na škále od 1 do 7. Je důležité si uvědomit, že účelem hodnocení není vytvořit přesnou tabulku s číselnými hodnotami, ale reflektovat jednotlivé způsoby útoku, odhalit nedostatky a oblasti neznalosti pro další důkladné zkoumání.

Dopad na **zdraví a život** hodnotí množství osob, které mohou být útokem v dané variantě zasaženy (v daný čas a na daném místě).

Dopad na **objekt** se soustředí jak na technické poškození objektu, tak i na vliv útoku na provoz a možnost pokračovat v činnosti po útoku vzhledem k poškození objektu.

Finanční dopad – vliv na ekonomiku je různorodý. Každý si zvolí posouzení dle svého uvážení, zda se zaměří na krátkodobé dopady spojené s rekonstrukcí anebo na dlouhodobý dopad na návštěvnost apod. Záleží na konkrétním měkkém cíli a jeho situaci.

Dopad na fungování zasaženého **společenství**. Hodnocení tohoto dopadu se zjišťuje vliv útoku na společenství, které bylo bezprostředně útokem zasaženo např., žáci, pracovníci firmy anebo náboženské, etnické a jiné skupiny.

Stejně jako tomu bylo výše, *celkový dopad* u každého předpokládaného útoku se určí sečtením hodnot. Zde maximální míra dopadu je tvoře $7 + 7 + 7 + 7 = 28$.⁴⁹

K dosažení celkového výsledku provedené analýzy se použije následující rovnice: *celková míra ohroženosti* = *celková pravděpodobnost* × *celkový dopad*.

Na základě vyhodnocených dat se daný objekt může lépe připravit na potenciální útok namířený proti němu. Následně na vyhodnocení naváže návrh systému bezpečnostních opatření. Tato opatření by měla zacílit na:

- A. odstrašení útočníků či jinou prevenci útoků,
- B. pro jejich včasnou detekci,
- C. pro okamžitou reakci (varování ohrožených osob aj.) a
- D. pro zmírnění dopadu incidentu.⁵⁰

Snaha o exaktní definování kvantitativních kritérií pro měkký cíl byla opuštěna, protože přesná kritéria nejsou schopna reagovat na proměnlivou realitu a složité systémy. Výsledná metodologie pracuje s abstraktními kategoriemi, zatímco gestor bezpečnosti má konkrétní povědomí o svém cíli, což může způsobit nejasnosti v interpretaci kritérií.

Faktor ohroženosti („A“) měkkého cíle představuje míru pravděpodobnosti útoku na měkký cíl. Metodika ochrany měkkých cílů rozčleňuje faktor ohroženosti do následujících tří stupňů:⁵¹

- **nízká ohroženost („a₁“)** – bez přidané atraktivity pro ideově motivovaného útočníka se ohrožení odvíjí od možnosti impulsivních a čistě násilných útoků ze strany jedinců (nebo skupin), kteří jsou zbaveni přičetnosti. Mezi příklady takových akcí patří komunitní události

⁴⁹ VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, str. 27 – 30 [cit. 2023-06-02]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>

⁵⁰ Tamtéž, str. 39

⁵¹ METODIKA OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ [online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: Soft Targets Protection Institute, z. ú., 2019, str. 8 [cit. 2023-10-02]. Dostupné z: <https://mekkecele.fai.utb.cz/wp-content/uploads/2022/01/MOMeC-cele.pdf>

jako školní akce, sportovní nebo kulturní spolky, rodinné události nebo firemní akce

- **střední ohroženost („a₂“)** – s nízkou nebo střední atraktivitou pro útok ze strany ideově motivovaného útočníka jsou měkké cíle spojeny s obecně přijímanými konotacemi, avšak existují protichůdné názory, které mohou poskytnout motivaci pro napadení měkkého cíle.
- **vysoká ohroženost („a₃“)** – měkký cíl je spojen s kontroverzními faktory, které vyvolávají odpor u velké skupiny lidí. Existují obecné výzvy k násilným akcím proti tomuto typu cíle.⁵²

Mezi další faktory jsou uváděny faktory ekonomické („B“), návštěvnosti („C“), povahy měkkého cíle („D“), přístupnosti („E“) a času („F“). Daná kategorizace je vedena myšlenkou subjektu, jakožto lidský činitel, a objektu v podobě měkkého cíle. Skupina subjekt obsahuje faktory: B, F; objekt: A, C, D, E.⁵³

2.5. Terorismus a měkké cíle

Definování terorismu, který v dnešní době představuje novou formu válečného konfliktu, a teroristických organizací, které získávají na významu a účinnosti, není již tak jednoznačné. Popis terorismu je multidisciplinárním polem, do něhož zasahuje řada společenských věd, různých areálových studií, dále vojenských, strategických a bezpečnostních studií, a dokonce i přírodních věd i věd technických.⁵⁴ Problematiku dále komplikuje morální aspekt spojený s terorismem, kdy se často používá přísloví *"pro jednoho teroristu, pro druhého bojovníka za svobodu."*⁵⁵ Tento morální rozpor přispívá k absenci mezinárodně uznávané definice terorismu.

Pokud dojdeme k závěru, že čin jednotlivce nebo skupiny má politické dopady, představuje hrozbu pro nezúčastněné osoby nebo má silný psychologický vliv na

⁵² *METODIKA OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ* [online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: Soft Targets Protection Institute, z. ú., 2019, str. 11 [cit. 2023-10-02]. Dostupné z: <https://mekkecile.fai.utb.cz/wp-content/uploads/2022/01/MOMeC-cele.pdf>

⁵³ Tamtéž, str. 15

⁵⁴ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. s. 14 ISBN 80-903333-8-9.

⁵⁵ *Terorismus: Jen zdánlivě nový nepřítel* [online]. Masarykova univerzita, 2004 [cit. 2023-10-02]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/lvisingr/1450261/1450264/terorismus.rtf>

širší společnost, lze takový čin považovat za teroristický, přičemž motivace jednání se v tomto kontextu stává sekundární. Poté bude platit definice termínu terorismu dle vedoucího Katedry kriminální policie na PA ČR v Praze Mariana Brzybohatého tj. *„Terorismus znamená cílevědomé použití organizovaného násilí proti nezúčastněným osobám za účelem dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů. Tyto cíle představují ve svých důsledcích ohrožení velkých skupin nebo celé společnosti a negativně se promítají do politických vztahů státu. Psychologický efekt, vyplývající z pocitu ohrožení, může ve společnosti vyvolat změnu postojů a vést ke vzniku krizí na lokálních, státních i mezistátních úrovních.“*⁵⁶

Charakteristické pro měkké cíle je, že představují objekt, prostor nebo akce související s větším počtem osob a současně absencí či nízkou úrovní zabezpečení proti násilným útokům.

K řešení výše zmíněných absencí bezpečnostních opatření v odůvodněných situacích systematicky přistupuje Systém vyhlášení ohrožení terorismem, který byl schválen usnesením vlády v roce 2016. Tento systém stanovuje parametry, které indikují pravděpodobnost teroristického útoku v České republice a je rozdělen do čtyř různých stupňů (nultý, první, druhý a třetí stupeň). Každý stupeň má přiřazený odpovídající soubor doporučení a opatření, zaměřených na zvýšení bezpečnosti, prevenci rizika útoku a minimalizaci škod po útoku. Tyto opatření mohou zahrnovat například zvýšenou ostrahu určitých objektů, omezení dopravy, posílení zabezpečení českých objektů v zahraničí, a posílení personálu bezpečnostních složek, atd.

Konkrétní stupeň ohrožení je vyhlášen vládou na základě doporučení Společné zpravodajské skupiny, což je kolektivní orgán sestávající z představitelů státních bezpečnostních institucí. Díky tomuto postupu, v roce 2016, jako reakci na útoky v Bruselu, vláda prohlásila první stupeň teroristického ohrožení, který je platný až do současnosti.⁵⁷

⁵⁶ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. s. 14 ISBN 80-902670-1-7.

⁵⁷ DANICS, Štefan, Ondřej KOLÁŘ, Iva LIŠKOVÁ a Jiří PROCHÁZKA. *Problematika extremismu a identifikace příznaků radikalizace v prostředí věznic ČR*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. s. 107 - 109 ISBN 978-80-7251-522-6.

3. Právní, metodické, technické a jiné dokumenty související s oblastí zabezpečení měkkých cílů

V této části budeme zkoumat a analyzovat relevantní právní normy, metodické a technické dokumenty, které ovlivňují a formují oblast zabezpečení měkkých cílů. Toto podrobné rozčlenění umožní získat hlubší vhled do rámce, který určuje standardy a postupy pro ochranu a bezpečnost měkkých cílů.

3.1. Vybrané právní předpisy

Na potencionální hrozbu se nelze nikdy absolutně připravit, přesto lze maximální úsilí věnovat prevenci a tím to riziko snížit. Pro zajištění ochrany měkkých cílů je zapotřebí mít vhodné právní prostředí. V současné době neexistuje zákon, který by se zaměřoval pouze na měkké cíle. Tato podkapitola představuje klíčové právní předpisy, které mají významný vliv na danou oblast problematiky. Přináší stručný přehled důležitých zákonů a nařízení a jejich význam pro kontext. Právní předpis v sobě obsahuje právní normu, tzn., pravidlo chování, které je vyjádřené zvláštní státem uznanou formou a je státní mocí vynutitelné. Výhradním zákonodárcem v České republice je Parlament.⁵⁸

Z uvedených informací vyplývá, že terorismus představuje potenciální riziko pro měkké cíle. Efektivní boj proti terorismu vyžaduje odpovídající právní rámec. Princip „*nullum crimen sine lege*“, což znamená „*není zločinu bez zákona*“, zdůrazňuje, že trestné činy a jejich následné sankce jsou stanoveny v trestním zákoníku. **Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník**, ve znění pozdějších předpisů, v § 129a definuje teroristickou skupinu, která je „...*společenstvím nejméně tří trestně odpovědných osob, které má trvalejší charakter, je v něm provedena dělba činností mezi jeho jednotlivé členy, jeho činnost se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností a je zaměřené na páchání trestného činu vlastizrady spáchané formou teroristického útoku nebo teroru (§ 309), trestného činu teroristického útoku (§ 311) nebo trestného činu teroru (§ 312) (dále jen „teroristický trestný čin“).*“ V trestním zákoníku je věnována zvláštní část, konkrétně hlava IX s názvem

⁵⁸ Právní předpisy – základní pojmy a druhy právních předpisů [online]. In: [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://cit.vfu.cz/ppoz/okruhpdf/1pravnipredpisyzakladnipojmyadruhypravnichpredpisu.pdf>

"Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci," kde jsou uvedeny trestné činy související s terorismem.⁵⁹

Dále jsou podstatné právní předpisy z oblasti *ochrany obyvatelstva* vymezující základní informace pro přípravu na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a před a po vyhlášení krizových stavů. Také jsou zde vymezeny pravomoci státních orgánů a působnost územních samosprávných celků včetně povinností právnických osob při přípravě na vznik mimořádných událostí. Právní předpisy mají podobu zákonů, nařízení vlády a vyhlášek ministerstev.⁶⁰ Zmíněnými zákony jsou:

- **Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS, v platném znění;**
- **Zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon, v platném znění;**
- **Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, v platném znění;**
- **Zákon č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií, v platném znění;**
- **Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, v platném znění.**

Přehled nařízení a vyhlášek:

- **Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO;**
- **Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva;**
- **Vyhláška č. 226/2015 Sb., o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury.⁶¹**

Vyhláška číslo 380/2002 Sb., je již 22 let stará, což znamená, že je zastaralá. Proto by autorka navrhovala, aby byla inovována nebo nahrazena novou vyhláškou.

⁵⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*

⁶⁰ *Právní předpisy v oblasti ochrany obyvatelstva* [online]. In: [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-v-oblasti-ochrany-obyvatelstva.aspx>

⁶¹ Tamtéž

Dále i národní zákony pro zákaz chemických a biologických zbraní, **zákon č. 281/2002 Sb.**, související se zákazem biologických a toxinových zbraní nebo **zákon č. 19/1997 Sb.**, aplikující ustanovení Úmluvy o zákazu chemických zbraní do právních podmínek ČR a s ním související **vyhláška č. 459/2020 Sb.**, o provádění opatření souvisejících se zákazem chemických zbraní.⁶²

Požární bezpečnost je téma zásadního významu, které se týká ochrany života, majetku a životního prostředí před požáry. Požární bezpečnost je nejen o dodržování předpisů, ale také o vědomém chování a prevenci. Požární bezpečnost je řešena zejména následujícími právními předpisy:

- **Zákon č. 133/1985 Sb.**, o požární ochraně, v platném znění;
- **Zákon č. 320/2015 Sb.**, o Hasičském záchranném sboru České republiky, v platném znění;
- **Vyhláška č. 202/1999 Sb.**, kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří, kouřotěsných dveří a kouřotěsných požárních dveří;
- **Vyhláška č. 246/2001 Sb.**, o požární prevenci;
- **Vyhláška č. 247/2001 Sb.**, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany;
- **Vyhláška č. 23/2008 Sb.**, o technických podmínkách požární ochrany staveb.
- **Nařízení vlády č. 172/2001 Sb.**, k provedení zákona o požární ochraně;

Důležité je brát v úvahu právní předpisy, které mají absolutní přednost před ostatními. V tomto ohledu se jedná o ústavní zákony, které pro svou platnost vyžadují kvalifikovanou podporu obou komor Parlamentu. Tyto zákony jsou nejvyšší právní autoritou a nemohou být přehlíženy.⁶³ Základní zákon státu a nejvyšší právní normou právního řádu je **Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.**, Ústava České republiky, v platném znění, který charakterizuje Českou republiku jako svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům

⁶² Odbor pro kontrolu nešíření ZHN [online]. [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.sujb.cz/zakaz-chemickych-zbrani>

⁶³ Důležité zákony [online]. In:[cit.2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=698>

a svobodám člověka a občana. Součástí ústavního pořádku České republiky je **Listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb., v platném znění.**⁶⁴ Dalším neopomenutelným právním předpisem je **Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.**

S ohledem na téma diplomové práce je nyní vhodný okamžik pro konkrétní specifikaci právních předpisů týkajících se základních škol, které jsou hlavním objektem zájmu této práce.

Jak již bylo naznačeno, neexistuje specifická právní regulace týkající se ochrany a zabezpečení měkkých cílů, včetně škol, proti násilným útokům. V rámci právního rámce týkajícího se školství je bezpečnost na školách upravena zejména v školském zákoně, a to vedle dalších relevantních právních předpisů. **Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon,** ve znění pozdějších předpisů, § 29 odst. 2 zmiňuje, že „*školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví. Ministerstvo stanoví vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.*“⁶⁵ Dosud nebyla vydána takováto vyhláška, nicméně v současné době je k dispozici **Metodický pokyn č. j. 37 014/2005-25,** který se zabývá zajištěním bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Tento pokyn byl vydán v roce 2005 a slouží jako orientační směrnice pro tuto problematiku.⁶⁶

Školský zákon zároveň v § 30 odst. 1 písm. c) umožňuje řediteli školy či školského zařízení vydat školní řád a vnitřní řád, který upravuje podmínky „*zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů...*“.⁶⁷ I přesto, že tento paragraf předepisuje ředitelům školy, aby upravili podmínky ve školním řádu, nekonkretizuje způsoby, jakými by tyto podmínky měly být zabezpečeny. Z tohoto

⁶⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*

⁶⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., *školský zákon*

⁶⁶ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodický pokyn č. 37 014/2005-25* [online]. In: [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/38377_1_1/

⁶⁷ Zákon č. 561/2004 Sb., *školský zákon*

důvodu se školy často spoléhají na nelegislativní opatření v podobě metodických dokumentů Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy. Příkladem je **Metodické doporučení č. j.: MSMT-1981/2015-1**, který není normativní, směřuje především k zajištění fyzické, tak i psychické bezpečnosti dětí, žáků a studentů. Navrhuje prostorová, technická, personální a jiná opatření k zajištění bezpečnosti.

Následující řádky se zaměří na další právní předpisy, které se snaží posílit ochranu žáků a vytvořit bezpečné prostředí ve vzdělávacích institucích.

Související zákony s danou problematikou:

- **Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, v platném znění;**
- **Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (podpůrně), v platném znění;**
- **Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, v platném znění;**

Výčet vyhlášek a nařízení:

- **Vyhláška č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) (krizový zákon);**
- **Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky;**
- **Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci;**
- **Vyhláška 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.**

3.2. Vybrané metodické, strategické a jiné dokumenty

V následující podkapitole budou zmíněné klíčové dokumenty, které se stávají základem pro analýzu a hodnocení úrovně ochrany a zabezpečení měkkých cílů. Podrobně bude rozebrána Bezpečnostní strategie České republiky a Koncepce ochrany měkkých cílů. Uvedené dokumenty mají význačný vliv na stanovení standardů a metodiky, která se aplikuje při ochraně měkkých cílů.

❖ Bezpečnostní strategie ČR

Obecně bezpečnostní strategie představuje soubor základních zásad, hodnot omezení a předpokladů vytvořených k plnění hlavních bezpečnostních cílů. Nastavuje své cíle a rozvrhuje optimální rovnováhu mezi jednotlivými částmi, definuje jejich pozici a účinnost při dosahování těchto cílů. Stanovuje metody při zabezpečování cílů státní politiky za všech okolností, v míru i za války.⁶⁸

Významným dokumentem v oblasti bezpečností politiky je právě *Bezpečnostní strategie České republiky* (dále Strategie), která bývá nepravidelně aktualizována v reakci na vývoj bezpečnostních hrozeb. V roce 2001 vzniká první Bezpečnostní strategie, která nahrazuje Strategii vojenského charakteru z roku 1999.⁶⁹ Ke změně Strategie došlo následně v roce 2003, v které jsou vymezené pojmy *bezpečnost* a *bezpečnostní politika*. Poté po delší době v souvislosti s mezinárodní situací a schválením nové koncepce NATO dochází v roce 2011 k její aktualizaci. Donedávna poslední aktualizovanou *Bezpečnostní strategií České republiky* byla Strategie z roku 2015, která uvádí terorismus jako jednu z jedenácti vymezených hrozeb.⁷⁰

V současné době bylo již nevyhnutelnou nutností aktualizovat Strategii z roku 2015, a proto vláda po dlouhých osmi letech předkládá novou *Bezpečnostní strategii České republiky* z roku 2023. V úvodu se Strategie nově obrací na občanskou společnost a každého jednotlivce a také k Parlamentu, bez jehož působení by nebylo možné zajistit bezpečnost. Bezpečnostní strategie je konkrétní při pojmenovávání zdrojů hrozeb a jejich pronikání do různých aspektů života.

Nová Strategie zdůrazňuje, že se mezinárodní pole bezpečnosti zhoršuje a vinu přikládá ruské válečné agresi proti Ukrajině, která zasahuje do kontextu mezinárodního řádu jako celku. Zároveň upozorňuje, že jakékoliv selhání ze strany Západu by mohlo otevřít dveře dalšímu potenciálnímu a více ničivějšímu

⁶⁸ HORÁK, Rudolf a Otakar J. MIKA. *Ochrana obyvatelstva před terorismem*. Brno: Univerzita obrany, 2007., s. 16, ISBN 978-80-7231-295-5.

⁶⁹ ČESKÉ STRATEGICKÉ DOKUMENTY: *Bezpečnostní strategie ČR* [online]. 1999 [cit. 2023-10-24]. Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/ceske-dokumenty-46088/>

⁷⁰ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. s. 114, ISBN 978-80-244-5040-7.

konfliktu. Dále poukazuje na fakt, že vnější hrozby dopadají na vnitřní bezpečnost země. Vymezuje několik oblastí, které vyžadují dlouhodobé, strategické a vzájemné propojené přístupy.

Na základě Bezpečnostní strategie vycházejí další strategie a koncepce v oblasti bezpečnosti, mezi nejvýznamnější patří např. *Vojenská strategie* či *Koncepce zahraniční politiky*. *Vojenskou strategii* nahrazuje *Obranná strategie*, která byla zrušena Usnesením vlády České republiky ze dne 26. září 2012 č. 699 o Obranné strategii.⁷¹

Bezpečnostní strategie představuje vládní dokument vypracovaný ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Parlamentem České republiky. Je zaměřena na hledání nadstranických přístupů k zajišťování bezpečnosti a zahrnuje zástupce jak ze státní, tak nestátní sféry v rámci české bezpečnostní komunity. Tato strategie čerpá z klíčových dokumentů, jako jsou Strategická koncepce NATO a Strategický kompas EU, přijatých oběma organizacemi v roce 2022. Zároveň je v souladu se Strategickým rámcem Česká republika 2030, který poskytuje strategickou vizi a dlouhodobé cíle pro rozvoj České republiky jako celku.⁷²

Základ pro tvorbu Bezpečnostní strategie ČR představuje Ústava ČR, Listina základních práv a svobod a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ústavní zákon č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany České republiky, zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování.⁷³ Podstatným pramenem Strategie tvoří spojenecké a mezinárodní závazky vycházející z členství České republiky v Organizaci Severoatlantické

⁷¹ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 26. září 2012 č. 699 [online]. 2012 [cit. 2023-10-24]. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/obranna-strategie-usneseni.pdf

⁷² BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023 [online]. In: [cit. 2023-10-24]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

⁷³ DANICS, Štefan a Štěpán STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016 s. 92 ISBN 978-80-7251-455-7.

smlouvy (NATO), Evropské unii (EU), Organizaci spojených národů (OSN) a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE).⁷⁴

Nová Bezpečnostní strategie ponechává etablovanou strukturu dokumentu z předešlých let. Obsahově se od předchozí odlišuje šestou kapitolou nazvanou *Oblast strategické pozornosti*, která identifikuje šest prioritních oblastí strategického zájmu tj., zaobírajíc se postavením České republiky v mezinárodních vztazích, obranou Česka a úkoly ozbrojených sil, kybernetická bezpečnost, ekonomická bezpečnost, vnitřní bezpečnost, ochrana obyvatelstva a krizového řízení a sedmá podkapitola náleží dalším významným oblastem strategické pozornosti.

Dokument zdůrazňuje důležitost celovládního a celospolečenského zapojení, kde každý občan přispívá k bezpečnosti svým jedinečným přístupem a chováním. Z tohoto důvodu je klíčovým cílem zajistit, aby Bezpečnostní strategie byla co nejjasnější a srozumitelná pro všechny.

V konečném důsledku lze vyvodit, že nová Bezpečnostní strategie klade ráznější důraz na vojenský element a obrannou politiku v roce 2023.⁷⁵

▪ **Východiska bezpečnostní politiky České republiky**

Jak již bylo výše zmíněno *Bezpečnostní strategie České republiky 2023*, vychází z proměny světa, nových rizik a hrozeb. Předchozí koncepce založené na tehdejších globálních uspořádání byly odlišné, než jaké jsou dnes. Bez proaktivního přístupu nelze úspěšně provádět Bezpečnostní politiku České republiky. Česká koncepce se opírá o spojenecké závazky, k nejvýznamnějším patří Evropská unie a Severoatlantická aliance.

Východiska bezpečnostní politiky se soustředí na trvalé demokratické hodnoty a formuluje následující principy, na nichž je Bezpečnostní politika založena:

⁷⁴ IVOR, Jaroslav, ed. *Společnost' proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské zborníky. s. 84 – 85 ISBN 978-80-7380-546-3.

⁷⁵ *BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023* [online]. In: [cit. 2023-10-24]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

- **princip zajištění bezpečnosti jednotlivce** – ochrana zdraví, života, svobody, lidské důstojnosti a majetku;
- **princip propojení mezi vnitřní a vnější bezpečnosti** – veškeré bezpečnostní aspekty je nutno vnímat a řešit propojeně;
- **princip nedělitelnosti bezpečnosti** – nelze oddělovat od bezpečnosti v euroatlantické oblasti, zejména v rámci EU a NATO
- **princip tržního hospodářství v ČR** – přístup na trhy a zajišťování ekonomických zdrojů;
- **princip prevence** – v souvislosti s měnícím se prostředím je zapotřebí posílit bezpečnostní systém na nové hrozby;
- **aktivní předcházení ozbrojeným konfliktům** (aktivní diplomacie) a **preventivní diplomacie**.⁷⁶

- **Bezpečnostní zájmy České republiky**

Podobně jako u jiných evropských států je bezpečnost nepostradatelnou součástí národního zájmu České republiky. Bezpečnostní strategie ČR stanovuje *životní, strategické a další významné zájmy*, identifikuje obecná bezpečnostní rizika a definuje dlouhodobé cíle a opatření, která směřují k zajištění podmínek pro rozvoj a prosperitu země a k ochraně jejích obyvatel.

- **životní zájmy** – zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, politické nezávislosti, demokratického právního státu, záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel.
- **strategické zájmy** – naplňování strategických zájmů napomáhá životní zájmům, tj., bezpečnost a stabilita, mezinárodní spolupráce, technologická vyspělost, zajištění vnitřní bezpečnosti, ekonomické bezpečnosti atd.

⁷⁶ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023 [online]. In: [cit. 2023-10-27]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

- ***další významné zájmy*** – přispívají k zajištění životních a strategických zájmů, patří sem zejména rozvoj dvoustranných vztahů, nezávislá Ukrajina, zachování globální stabilizační role, prevence a zvládání konfliktů atd.⁷⁷

- **Bezpečnostní prostředí**

Evropa nyní zažívá minulé taktiky prosazování politických a ideologických cílů za použití vojenských sil vyvolaným Ruskem. Pro Českou republiku to znamená nízkou úroveň ohrožení, ačkoliv se jedná o nejvyšší úroveň přímého ohrožení České republiky od konce studené války. Vzrůstá význam členství České republiky v NATO a EU. Bezpečnostní prostředí se dynamicky vyvíjí a jeho předvídatelnost klesá. Prohlubuje se propojenost vnitřní a vnější bezpečnosti.

Bezpečnostní strategie oproti předchozí Strategii identifikuje 21 konkrétních bezpečnostních hrozeb a zdroje nestability:

- *Rusko;*
- *Čína;*
- *další země, které jsou v opozici vůči mezinárodnímu řádu;*
- *oslabení demokracie a právního státu;*
- *nelegální migrace, tak i neřízená a nekontrolovaná legální migrace;*
- *změna klimatu a zhoršování životního prostředí;*
- *šíření infekčních onemocnění s pandemickým potenciálem;*
- *hrozby v kybernetickém prostoru;*
- *terorismus a jiné...⁷⁸*

- **Strategie prosazování bezpečnostních zájmů České republiky**

Bezpečnost České republiky je jednotná a nedělitelná a vyžaduje spolupráci celovládní a ve společnosti. Tento přístup zahrnuje koordinaci orgánů veřejné

⁷⁷ *BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023* [online]. In: [cit. 2023-10-27]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

⁷⁸ Tamtéž,

správy a spolupráci mezi civilním a vojenským sektorem. Úspěšná strategie pro dosažení bezpečnostních cílů vyžaduje plné přijetí celou společností.

- **Kolektivní rozměr zajištění obrany a bezpečnosti** – Česká republika je součástí systému kolektivní obrany NATO, jedná se o jedinou organizaci, která je reálně připravena a schopna bránit území, svrchovanost a územní celistvost svých členů ve všech operačních doménách tj., na zemi, ve vzduchu, na moři, v kyberprostoru a ve vesmíru.
- **Zahraniční politika a diplomacie** – diplomatické prostředky pro ochranu bezpečnostních zájmů se především řadí do kategorie měkké síly. Avšak tento fakt nijak nezmenšuje jejich význam jako klíčovou součást celkové strategie na dosažení bezpečnostních cílů.
- **Strategie prevence a potlačování hrozeb ekonomické bezpečnosti** – Česká republika aktivně pracuje na vytvoření bezpečného a inovativního ekonomického prostředí. K tomu patří posílení, diverzifikace a zabezpečení kritické informační infrastruktury a podpora bezpečného výzkumu nových technologií. Klíčovým nástrojem je prověřování zahraničních investorů.⁷⁹

- **Oblasti strategické pozornosti**

Bezpečnostní strategie 2023 identifikuje šest prioritních oblastí strategického zájmu.

- **Postavení Česka v mezinárodních vztazích** – spojenecké a partnerské vazby jsou pro Česko podstatným elementem k zajištění nezávislosti, suverenity a ekonomické prosperity. Diplomacie má za úkol takovéto mezinárodní prostředí vytvářet.
- **Obrana Česka a úkoly ozbrojených sil** – systém kolektivní obrany NATO a aktivní zapojení v něm tvoří základní kámen obrany státu. Důležitá je výstavba obranných schopností, zdrojové zajištění obrany a role průmyslu a celospolečenské předpoklady obranyschopnosti.

⁷⁹ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023 [online]. In: [cit. 2023-10-27]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

- **Kybernetická bezpečnost** – zabezpečení kybernetické bezpečnosti v České republice spojuje různé aktéry od státního a soukromého sektoru až po akademickou sféru.
- **Ekonomická bezpečnost** – je zde rozdělena na dvě úrovně, zaprvé na vnitřní dimenzi ekonomické bezpečnosti a zadruhé na mezinárodní rozměr a zajištění vstupů pro bezpečný chod ekonomiky.
- **Vnitřní bezpečnost** – zmiňuje se, že zajištění vnitřní bezpečnosti neleží pouze v agendě Ministerstva vnitra, ale že je zapotřebí celovládního přístupu. Cílem Ministerstva vnitra je zajistit odolnost státu a společnosti proti hrozbám. Vláda za tímto účelem bude průběžně analyzovat vývoj vnitřní bezpečnosti a následně uzpůsobí priority a vyhradí na ně kapacity.
- **Ochrana obyvatelstva a krizové řízení** – Ministerstvo vnitra zajišťuje odolnost státu a společnosti ve vztahu ke krizím nevojenského charakteru. Má v gesci koordinaci krizového řízení pro nevojenské krizové situace. Zaměřuje se na posílení plánování, přípravu, koordinaci a sjednocení postupů orgánů veřejné správy a soukromých subjektů.
- **Další významné oblasti strategické pozornosti** – je klíčové zaměřit strategickou pozornost na několik důležitých oblastí, jako je ochrana životního prostředí, pandemická bezpečnost, společenská soudržnost, sociální bezpečnost, právní stát, bezpečnost dodavatelských řetězců a bezpečnost potravin.⁸⁰

V souhrnu Bezpečnostní strategie z roku 2023 svoji strukturou i řadou formulací navazuje na předešlá znění. Zdůrazňuje, že k zajištění bezpečnosti je nevyhnutelné zapojení občanů. Dále konkretizuje protivníka oproti roku 2015. V této Strategii nenalezneme zmínku o mezinárodním právu, jsou zmiňována „mezinárodní pravidla“, přičemž „pravidla“ jsou nedefinována, např., čl. 61 „V globálním kontextu je pro bezpečnost Česka důležité zachování mezinárodních pravidel, norem a kooperativních institucí a důrazná reakce mezinárodního

⁸⁰ BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023 [online]. In: [cit. 2023-10-27]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

společenství na případy použití síly v rozporu s Chartou OSN.“ Kapitola Bezpečnostní hrozby a zdroje nestability přináší dvacítku článků věnovaným státním i nestátním aktérům, přičemž se hlavně zaměřuje na vojenské hrozby.⁸¹ Nyní Strategie pokládá za důležité „*systematické snižování závislosti na aktérech, kteří představují hrozbu pro Českou republiku tak, aby suverénní jednání a rozhodování České republiky nebylo ovlivněno jejich ekonomickým nátlakem*“.⁸²

❖ **Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020**

Tato koncepce přináší přehled o problematice měkkých cílů a připravuje pevné základy pro vytvoření efektivního systému ochrany měkkých cílů. Jejím hlavním cílem je navrhnout a implementovat národní systém pro ochranu měkkých cílů, který umožní rychlou a komplexní reakci na hrozby útoků na tyto cíle, a to nejen v národním, ale i mezinárodním kontextu. Dále se snaží zajistit, že měkké cíle v České republice budou schopny reagovat na potenciální teroristické nebo podobné útoky tak, aby byly případné škody minimalizovány na minimum, což by bylo nemožné v situaci nepřipravenosti. Zaměřuje se na místa s vysokou koncentrací obyvatelstva a nízkou úrovní zabezpečení. Koncepce se nezabývá méně závažnými protiprávními jednáními, jako je majetková kriminalita, požáry a další. Nicméně se v některých případech s opatřeními spojenými s těmito protiprávními jednáními prolíná, překrývá a také doplňuje. Koncepce ochrany měkkých cílů obsahuje sedm kapitol.

▪ **Principy a východiska ochrany měkkých cílů**

Tato koncepce uvádí čtyři stěžejní principy, na kterých staví ochranu měkkých cílů, jimiž jsou:

- ***bezpečnost měkkého cíle je věcí všech dotčených subjektů*** – nikoliv jen samotného státu;

⁸¹ !ARGUMENT. *Nebezpečná Bezpečnostní strategie* [online]. KREJČÍ, Oskar. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://casopisargument.cz/?p=51793>

⁸² *BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023* [online]. In: [cit. 2023-10-27]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf

- **proaktivní přístup** – zapojení nejen státu, ale i samotných vlastníků či správců měkkých cílů;
- **spolupráce, kooperace** – mezi vlastníkem, správcem měkkého cíle a bezpečnostními složkami a obcemi aj.;
- **nastavení komunikačních procesů a organizace a koordinace činnosti** – osob vyskytujících se pravidelně v daném místě.

- **Co jsou měkké cíle?**

V této kapitole je popsán termín měkkých cílů. Obsahuje též charakterové rozřazení měkkých cílů na otevřené prostranství nebo uzavřené prostory, také faktory, které mohou zvyšovat atraktivitu měkkého cíle pro útočníky atd. Zároveň zdůrazňuje, že ochrana měkkých cílů spočívá v ochraně osob, kteří jsou právě cílem páchaného násilného útoku. Dále porovnává měkké cíle od tvrdých cílů a vztah mezi kritickou infrastrukturou a měkkými cíli. A především přináší seznam konkrétních měkkých cílů s jejich popisem.

- **Současný stav na poli ochrany měkkých cílů v České republice**

Česká republika si uvědomuje důležitost ochrany měkkých cílů. Toto téma je promítáno do dalších koncepcí tj., Strategie České republiky pro boj proti terorismu od roku 2013 a Audit národní bezpečnosti schválený vládou v prosinci 2016.

Hasičský záchranný sbor České republiky řeší problematiku měkkých cílů komplexně pro objekty dotčené požadavky ochrany obyvatelstva v Koncepti ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2023. Zpravodajské služby se starají o získávání, shromažďování a vyhodnocování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení atd.,

Této problematice se věnovala řada odborníků. Se školním rokem 2016 / 2017 byla vydána česká technická norma ČSN 73 4400 *Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení*. Ministerstvo vnitra vytvořilo *metodiky Základy ochrany měkkých cílů*, která se zaměřuje na závažné násilné útoky – tedy primárně na ochranu fyzických osob. Metodika se zaměřuje na prevenci násilných útoků a omezování jejich dopadů. Pro koordinaci integrovaného záchranného systému při společném zásahu se

využije STČ 09/IZS Zásah složek IZS u mimořádné události s velkým počtem zraněných osob nebo STČ 14/IZS Amok-útok aktivního střelce.

Pro poskytování metodické podpory měkkým cílům byla 5. srpna 2016 zprovozněna nepřetržitě fungující Hotline na Policejním prezidiu. Tato linka je především určena provozovatelům a vlastníkům měkkých cílů, stejně jako organizátorům větších kulturních, sportovních a dalších akcí.

V oblasti ochrany měkkých cílů ministerstvo vnitra navázalo spolupráci se zástupci ministerstev dopravy, školství, mládeže a tělovýchovy, zdravotnictví, kultury, průmyslu a obchodu a také s několika významnými pořadateli velkých akcí.

- ***Právní prostředí ochrany měkkých cílů***

Neexistuje žádná zvláštní norma řešící ochranu měkkých cílů. V této oblasti jsou aplikované obecné právní instituty, které slouží všem subjektům k ochraně bezpečnosti. Ochrana měkkých cílů je realizována na základě vlastnických nebo užívacích práv, které si režimově upraví vlastník užívané nemovitosti či jím pořádané akce. Za porušení tohoto nastaveného režimu je možné danou osobu vykázat z místa. Režim chování představuje především návštěvní řád, bezpečnostní pokyny pořadatele akce a podobně.

Je možné využívat institutu nutné obrany a v některých případech i krajní nouze dle trestního zákoníku. Také v rámci ochrany měkkých cílů je možnost ozbrojené ochrany nebo obrany v mezích vymezených v zákoně o střelných zbraních a střelivu za účelem držení zbraně k ochraně života, zdraví a majetku, jak prostřednictvím bezpečnostní služby, tak i ze strany individuálních držitelů zbraní. Stát by měl nastavit rámec ověřování odborné způsobilosti držitelů zbraní.

Přítomnost ozbrojené osoby na místě může být rozhodující pro včasnou eliminaci útoku. Zároveň je na odpovědnosti vlastníka či provozovatele měkkého cíle, zda je vhodné připustit ozbrojenou individuální osobu anebo naopak přijmout opatření na zamezení zbraní v daném prostoru.

Odstrašující vliv na potencionálního útočníka má obecní policie. Samotná obec má přehled o svém území a velmi úzké kontakty s vlastníky nebo provozovateli

měkkých cílů. V neposlední řadě činnost soukromých bezpečnostních služeb ve vztahu k měkkým cílům je v podobě ostrahy, nebo jako organizační a pořadatelské služby při sportovních a kulturních akcích a jiných.

Účinná bezpečnost měkkých cílů nezávisí jen na právních pravidlech, ale hlavně na konkrétních opatřeních. To znamená, že důležitá je prevence a reakce, jako jsou organizační, bezpečnostní, záchranné a komunikační kroky. Právní aspekty držení střelných zbraní jsou důležitou součástí ochrany těchto cílů.

- **Přístup k ochraně měkkých cílů**

Přístup k ochraně měkkých cílů spočívá v úzké spolupráci s řadou soukromých subjektů a jejich spoluodpovědnosti. Uplatňuje se zde *public private partnership*, který prosazuje i Evropská unie. Tento přístup spočívá v tom, že existuje široká množina měkkých cílů, který stát nikdy nebude schopen kapacitně fyzicky střežit. Cestou je jediné spoluodpovědnost a spolupráce veřejného a soukromého sektoru. Tudiž část odpovědnosti nese zřizovatel, vlastník či provozovatel měkkého cíle a nelze opomenout také úlohu krajů, měst a obcí, které jsou zřizovateli mnoha organizací.

Bezpečnostní opatření jsou dobrovolně přijímána správci či vlastníky měkkých cílů, jelikož lze spatřovat, že oni sami mají nejlepší informace o daném objektu.

Prvním principem je tedy uvědomění si, že bezpečnost měkkých cílů je věcí všech dotčených subjektů. Druhý princip je založený na proaktivním přístupu, jak ze strany státu, tak ze strany samotných měkkých cílů. Třetím pilířem je spolupráce. Čtvrtý princip vychází ze zkušeností z praxe, že zvýšení odolnosti měkkého cíle není zdaleka vždy jen otázka techniky a investic do materiálního vybavení, ale především o nastavení komunikačních procesů, organizaci a koordinaci činností osob.

- **Pilíře systému ochrany měkkých cílů v České republice**

Pilíř systému zprvu tvoří **metodické vedení a vzdělávání**. Problematika ochrany měkkých cílů je mladou disciplínou, proto know-how není dosud rozšířeno, které je důležité pro oblast prevence útoků na měkké cíle.

Dále pilíř sestává z **dotiční podpory**. Zvyšování bezpečnosti měkkých cílů vyžaduje finanční prostředky. Koncepce předpokládá, že dotační program bude motivovat vlastníky a provozovatele měkkých cílů ke zlepšení schopností a reakcí na případné násilné útoky. Je zde zadaný úkol pro vybraná ministerstva, aby předložily návrhy vytvořených dotačních programů. Tento úkol měl v letech 2019 – 2021 dopad na státní rozpočet, jelikož tuto problematiku neměly ministerstva ve svých činnostech.

Třetí částí je **komunikace, spolupráce, výměna informací a sdílení dobré praxe**. Za tímto účelem bude vytvořen stálý poradní sbor Ministerstva vnitra pro ochranu měkkých cílů složený ze stálých členů. Jedním z úkolů bude standardizování bezpečnostních plánů měkkých cílů či vytvoření návrhu systému zasílání varování o bezpečnostní situaci či některých bezpečnostních incidentech pro efektivnější a rychlejší přijímání bezpečnostních opatření a informovanosti o bezpečnostní situaci.

V neposlední řadě se jedná o **aktivní přístup Policie České republiky k ochraně měkkých cílů**. Role policie je při ochraně měkkých cílů nezastupitelná. Zejména při násilném útoku. Také v oblasti přípravy opatření ve spolupráci s měkkými cíli a zároveň představuje odborného poradce pro ty měkké cíle, které to potřebují.

▪ **Priority a návrhy opatření**

Jedná se o poslední kapitolu Koncepce ochrany měkkých cílů, která obsahuje tabulky s úkoly, odpovědnými subjekty a termíny dokončení. V příloze jsou zahrnuty některé příklady útoků na měkké cíle v zahraničí a České republiky.⁸³

Koncepci ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020 je zapotřebí aktualizovat. V koncepci, jsou uvedeny úkoly, jejichž splnění prověřoval Nejvyšší kontrolní úřad. Úřad se soustředil nejen na způsob přidělování dotací, ale i na splnění stanovených cílů nebo vyhodnocení dopadů rozdělovaných peněz. I když se Česká republika věnuje této problematice od roku 2010, ministerstva nezačala

⁸³ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. In: Praha [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-roky-2017-2020-pdf.aspx>

podporovat investice na ochranu měkkých cílů a možnost rychlé reakce v případě útoku, aby se škody minimalizovaly. Z poslední kontroly vyplývá, že plánovaný komplexní systém ochrany měkkých cílů dosud ministerstvu vnitra nepodařilo vytvořit.⁸⁴

❖ **Audit národní bezpečnosti (2016)**

Audit národní bezpečnosti je proces, během kterého se hodnotí aktuální stav bezpečnostní situace a schopnosti státu čelit různým hrozbám. V případě Evropy je aktuální situace charakterizována migračními vlnami a rostoucím počtem teroristických útoků. V auditu je zmíněno, že Česká republika se zatím stává pouze okrajově postiženou zemí – v současnosti tomu rozhodně tak není vzhledem k válce na Ukrajině. Audit se zaměřuje na hodnocení legislativy, personálních kapacit, komunikace a spolupráce mezi jednotlivými složkami státní správy a dalšími aktéry. Doporučení auditu se týkají například revize právních nástrojů, zvýšení personálních kapacit, posílení komunikace s veřejností a soukromým sektorem a podpora bezpečnostního výzkumu. Na základě auditu měla vláda připravovat akční plán k zajištění bezpečnosti státu v rámci stanovených priorit a časových rámců.

Bezpečnostní audit, vypracovaný na základě zadání předsedy vlády, se zabývá deseti oblastmi hrozeb:

- terorismus; extremismus; organizovaný zločin; působení cizí moci; bezpečnostní aspekty migrace; přírodní hrozby; antropogenní hrozby; hrozby v kyberprostoru; energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost; hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů ČR.⁸⁵

Tyto hrozby byly identifikovány expertní skupinou v lednu 2016. Na jeho vypracování se podílelo více jak 120 expertů z bezpečnostní komunity.⁸⁶ Jeho hlavním cílem je ověřit schopnost státu identifikovat konkrétní bezpečnostní

⁸⁴ *V ČR stále chybí komplexní systém ochrany měkkých cílů před teroristickými útoky* [online]. [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/v-cr-stale-chybi-komplexni-system-ochrany-mekkych-cilu-pred-teroristickymi-utoky-id12651/>

⁸⁵ *AUDIT NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI* [online]. In: Praha [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

⁸⁶ *Audit národní bezpečnosti* [online]. [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/audit-narodni-bezpecnosti.aspx>

hrozby a přijmout preventivní opatření vůči nim, stejně jako schopnost reagovat na krize, které nastanou. Audit se také zaměřuje na zkoumání známých hrozeb z nové perspektivy a jejich průniky, posuzuje jejich závažnost vzhledem k vnitrostátnímu i mezinárodnímu kontextu.

Tento audit je určen široké veřejnosti, aby poskytl orientaci v oblasti bezpečnosti a informoval o výzvách, jimž stát čelí. Má obecnou povahu a prezentuje směr, kterým by měla vláda ČR postupovat při řešení bezpečnostních problémů. Přestože má materiál informační charakter, je také omezen kvůli taktickým důvodům, aby nebyl zneužit potenciálními útočníky.

Audit hodnotí hrozby pomocí stupnice vysoká-střední-nízká, která je aplikována pouze tam, kde je to relevantní. Hodnocení hrozeb je prováděno izolovaně v rámci jednotlivých kapitol. Struktura každé kapitoly zahrnuje popis hrozby pro ČR, odpovědné instituce a nástroje k eliminaci hrozeb, SWOT analýzu dané oblasti a doporučení pro vládu k posílení odolnosti.

Kromě toho je zpracována samostatná kapitola o stabilitě měny a finančních institucí, kterou Česká národní banka předloží BRS i vládě ke schválení nezávisle na zbytku materiálu.⁸⁷

❖ **Typová činnost Amok – útok aktivního střelce**

Do dokumentace IZS vyplývající z **vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS**, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb., patří kupříkladu typové činnosti. Typové činnosti složek IZS při společném zásahu vydává MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR odbor IZS a výkonu služby. Typová činnost popisuje postup složek integrovaného záchranného systému při záchranných a likvidačních pracích s ohledem na druh a charakter mimořádné události. Existuje celkem 17 (19⁸⁸) typových činností.⁸⁹

Podle katalogového souboru typové činnosti *STČ – 14/IZS Typová činnost složek IZS při společném zásahu* se postupuje při eliminaci aktivního střelce,

⁸⁷ *AUDIT NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI* [online]. In: Praha [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>

⁸⁸ existuje STČ 16A a 16B / 17A a 17B

⁸⁹ *DOKUMENTACE IZS* [online]. [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

vyžádání součinnosti složek IZS v rámci eliminace aktivního střelce, záchranné a likvidační práce, psychosociální pomoc osobám zasažených mimořádnou událostí anebo při předání místa zásahu orgánům činným v trestním řízení. Velitelem zásahu je v těchto situacích vždy policista.

Aktivní střelec představuje nebezpečného pachatele, který zvolil použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Obvykle se jedná o jednotlivce, výjimečně skupinu pachatelů. Cílem pachatele je zabít nebo zranit co největší počet lidí bez ohledu na výběr obětí – prostřednictvím různých zbraní, nástražných výbušných zařízení a podobně. Takto motivovaný útočník nemá v plánu ustupovat či vyjednávat. K útokům dochází v prostorách se zvýšenou koncentrací lidí, jakož jsou *školy*, nemocnice, letiště, metro, ulice, náměstí, úřady, koncerty a další – z tohoto důvodu nelze opomenout tuto typovou činnost v souvislosti s ochranou měkkých cílů, zejména základních škol.

Útočník pečlivě připravuje svou akci a pečlivě zvažuje svůj plán, vybírá si místo, které dobře zná. Útok trvá obvykle jen několik minut, avšak existují i výjimky, jako je tzv. barikádové vyjednávání, které může trvat déle, zejména při braní rukojmích. Pachatel se obvykle snaží vyhnout kontaktu s policií, s výjimkou situací, kdy jde o tzv. asistovanou sebevraždu.

Jelikož je dokument STČ 14/IZS Amok – útok aktivního střelce neveřejný, je vhodné zvážit vytvoření dokumentu pro uvedené potenciální cíle, kteří by měli volný přístup k těmto i podobným postupům.⁹⁰

Problematika měkkých cílů je reflektována v několika dokumentech, buď přímo, nebo v kontextech souvisejícím s touto problematikou. Následující seznam přináší přehled těchto dokumentů:

- *Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018;*
- *Bezpečnostní plán měkkého cíle, v Praze 2019;*
- *Bezpečnostní standard k ochraně měkkých cílů, v roce 2016;*

⁹⁰ AMOK - útok aktivního střelce [online]. 2019 [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/pcr-ozbrojeny-utocnik-2019-pdf.aspx>

- *Brožura - 10 principů zodolnění měkkého cíle;*
- *Identifikace a ohroženost měkkých cílů, v Praze 2018;*
- *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030;*
- *Metodika koordinace měkkého cíle pro fázi po bezpečnostním incidentu aneb jak se vyrovnat s nastalou situací - G. Ben David;*
- *Metodika ochrany měkkých cílů, v Praze 2016;*
- *Strategie České republiky pro boj s terorismem, v Praze 2013;*
- *Stupně ohrožení terorismem;*
- *Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle, v Praze 2018;*
- *Základy ochrany měkkých cílů – metodiky a jiné⁹¹*

Bezpečnostní strategie České republiky z roku 2023 je základním dokumentem, který pevně a komplexně definuje směřování České republiky v oblasti bezpečnosti. Autorka věnuje této strategii značnou pozornost, protože představuje ucelený a aktuální pohled na klíčové bezpečnostní výzvy a představuje komplexní plán opatření, který má posílit ochranu České republiky a jejích obyvatel.

Avšak Bezpečnostní strategie se nezaměřuje přímo na měkké cíle. V takovém případě je třeba obrátit se ke konkrétním dokumentům, které se zabývají touto specifickou oblastí.

Mezi tyto dokumenty patří Koncepce ochrany měkkých cílů pro období 2017 – 2020, Bezpečnostní plán pro měkké cíle, Metodika ochrany měkkých cílů a Vyhodnocení ohrožení měkkých cílů, které poskytují detailní informace o rizicích, časování, místech a potenciálních hrozbách. Kromě těchto dokumentů je také možné pracovat s Koncepcí ochrany obyvatelstva do roku 2025 s perspektivou do roku 2030 a Strategií České republiky pro boj s terorismem, které poskytují další důležité postupy v oblasti bezpečnosti a ochrany.

⁹¹ *Dokumenty a odkazy* [online]. In: [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/terorismus-web-dokumenty-dokumenty.aspx>

3.3. Vybrané technické normy

Bezpečnost na školách konkrétněji upravuje česká technická norma **ČSN 73 4400** *Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení* přijata v roce 2016. Stěžejním krokem pro snižování rizika kriminality a antisociálního chování ve školách je řízení bezpečnostních rizik. Kvalitní zabezpečení při plánování, realizaci a provozování školních budov závisí na efektivní implementaci systému řízení rizik a zejména na klíčovém procesu, kterým je analýza rizik. Návrh a provedení bezpečnostních opatření fyzické ochrany by měly směřovat k eliminaci nebo redukci nepříznivých rizik.

K páčání trestného činu pachateli usnadňuje nedostatečná ochrana přístupu do objektu, možnost úkryt, nedostatečnost osvětlení, nevhodnost architektonických úprav, terénu apod. – tyto faktory připívají ke zranitelnosti chráněného zájmu. Tato norma má za cíl sjednotit a usnadnit porozumění technickým aspektům při výstavbě nové školní budovy, ale i pro stávající školy v rámci koncepčního řešení.⁹²

Dále významnou technickou normou v této oblasti je **ČSN EN IEC 31010 ED. 2** *Management rizik – Techniky posuzování rizik*, která s účinností od srpna roku 2022 plně nahrazuje ČSN EN 31010 (01 0352) z ledna 2011. Tato norma navrhuje volbu a aplikaci různých technik s cílem pochopit riziko. Techniky se využívají v prostředí, kde je požadováno hlubšího pochopení konkrétního rizika, při rozhodování možností dle následků rizik a v procesu ošetření rizika.

Takové postupy jsou využívány v rámci kroků hodnocení rizik, které se soustřeďují na identifikaci, analýzu a zhodnocení rizika, jak je podrobně popsáno v normě ISO 31000. Obecně řečeno, tyto techniky mají široké využití, a to nejen při potřebě porozumět nejistotě a jejím vlivům, ale také v mnoha dalších situacích. Je důležité poznamenat, že mnoho z těchto technik má svůj původ v oblasti techniky.⁹³

⁹² *Metodika pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400* [online]. In: [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/metodika-pro-aplikaci-nove-technicke-normy-csn-73-4400.aspx>

⁹³ *ČSN EN IEC 31010 ed. 2 (010352)* [online]. In: [cit. 2023-10-28]. Dostupné z: <https://shop.normy.biz/detail/510588>

4. Bezpečnostní prvky a jejich využití

V předchozích kapitolách se probíraly potenciální hrozby vůči měkkým cílům a jejich právní začlenění do systému. Nyní je na čase přejít k popisu konkrétních bezpečnostních opatření, která mají za cíl minimalizovat riziko. Tato kapitola se zaměřuje na různá bezpečnostní opatření a rozděluje je do základních kategorií bezpečnostního systému, konkrétně fyzickou bezpečnost, elektronické prvky a mechanické prvky.

Z pohledu zabezpečení měkkých cíle se doporučuje kombinace daných prvků. Kupříkladu elektronické prvky vyžadují plán využití a jsou provázené s obsluhou. Sebelepší otočná kamera bez ujasnění kdo ji bude ovládat a co bude snímat, bude mít minimální efekt. Obdobné je tomu u mechanických prvků. U režimových opatření je problémem neaktuální procedura, což následně vede ostrahu k vytvoření vlastního postupu.

Podstatou výběru bezpečnostního prvku není kvalita, ale jeho účelnost, kompatibilita a vazba na ostatní prvky systému, a dále personál, který jej bude ovládat a jak bude školen a kontrolován.⁹⁴

4.1. Fyzická bezpečnost

Mezi fyzickou bezpečnost metodiky Základy ochrany měkkých cílů zařazuje **bezpečnostní pracovníky**, jejichž náplní je kontrola vstupu, pochůzková činnost, obsluha velínu a obsluha bezpečnostních technologií v něm umístěných. Kvalitně vyškolený personál je nejefektivnějším bezpečnostním nástrojem. Působí při odstrašení, včasně detekuje problém a okamžitě reaguje. Bezpečnostním pracovníkem může být interní zaměstnanec instituce anebo zaměstnanec soukromé bezpečnostní služby. Tito zaměstnanci by měli pracovat dle detailně vyhotovených procedur i pro nejméně pravděpodobný incident. Základním nástrojem ostrahy je komunikace, a proto výcvikový plán musí zahrnovat školení na asertivitu a krizovou komunikaci.

⁹⁴ ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ [online]. In: [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

Další kategorii tvoří **ostatní personál**. Jedná se o zaměstnance, jejichž pracovní agendou není primárně bezpečnost, avšak se mohou na bezpečnosti podílet. Zejména to jsou vrátní, školníci, pořadatelé akce, učitelé, pedagogický dozor, uvaděči, dobrovolníci nebo pracovníci úklidu. Management organizace plní zvláštní roli, která může být speciálně vyškolená pro koordinaci nezbytných kroků po bezpečnostním incidentu.⁹⁵

4.2. Elektronické prvky

Následuje obsáhlá kategorie bezpečnostních prvků, jimiž jsou elektronické prvky. **Kamerový systém** je používán pro monitorování vnitřních i vnějších prostor a osob a dění v nich. Kamerový systém může být neustále obsluhován bezpečnostní pracovníkem anebo slouží jako záznamové zařízení pro pozdější použití. Pokud má instituce omezené množství kamer, je doporučeno umístit kameru k hlavnímu vchodu.

Je důležité zvážit i množství kamer k obsluze. Na 17 palcový monitor se doporučuje umístit maximálně 4 kamerové pohledy. Seřídít u kamer režim sepnutí při pohybu, aby se rozsvítil monitor a tím upoutal pozornost dispečera.

S postupem technologie některé kamery již dokážou vyhodnotit podobu (tzv. face detection), rozpoznat podezřelé aktivity apod., ale k tomu je zapotřebí kvalifikované vyhodnocení obsluhou.

Poplachové zabezpečovací a tísňové systémy (PZTS), dříve nazývané elektronický zabezpečovací systém (EZS) se využívá pro neautorizovaný popř. násilné narušení perimetru nebo vstupu do objektu. Systémy se dělí na perimetrické, plášťové, prostorové a předmětové. Mají širokou školu využití například detektory pohybu, otevření dveří a oken, detekce tříštění skla, přezení plotu atd. Upozornění je možné zaslat přímo do ústředny objektu, zasáním SMS anebo poslat na tzv. dohledové a poplachové přijímací centrum (DPPC).

⁹⁵ ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ [online]. In: [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

Dohledové a poplachové přijímací centrum (DPPC) dříve pult centralizované ochrany (PCO). Centrální dispečer poskytuje služby zahrnující sběr různých dat ze sledovaných objektů a umožňuje dálkový dohled a řízení těchto objektů.

Význam **vnitřního rozhlasu** spočívá v přenosu komunikace v případě nebezpečných situací. Vhodné je nastavit dvě poplachové hlášení tj. pro evakuaci ven (požární evakuace) a pro povel k uzamčení se v místnostech (lock down).

Rentgen slouží k detekci zbraní, bomb a výbušnin v zavazadlech při vstupní kontrole. Kontrola probíhá společně s detekcí kovových předmětů. Tuto kontrolu je možné provádět i namátkově. Aby bylo možné rentgen efektivně využít, je nezbytné mít školený a pravidelně testovaný personál.

Detektory kovů jsou realizovány ve dvou podobách a to ruční a rámové. Používá se k detekci kovových zbraní a částí bomb. Nezachytí právě nekovové zbraně, bomby a především samotné výbušniny, a proto se souběžně provádí namátková kontrola prováděná proškoleným personálem.

Detektory výbušnin (tzv. sniffery) představuje novější a sofistikovanější přístroj v oboru bezpečnosti. Vyžadují náročnou údržbu. Na rozdíl od služebních psů sniffery rozeznávají širší škálu výbušnin. Využívají se při vstupní namátkové kontrole zavazadel, podezřelých předmětů a vozidel.

Přístupové a docházkové systémy mají pro instituci dvojí význam, nejenže je vedena evidence zaměstnanců, zároveň je tím ztížen vstup neautorizovaných osob. Tento systém pomocí čipů, karet, biometrického detekčního zařízení eliminuje běžnou kriminalitu či vandalismus, nikoliv však aktivního útočníka.

K ověření pravosti dokladů totožnosti slouží **čtečky dokladů**. Je zde zapotřebí dobře proškoleného personálu.

Včasné varování osob v nebezpečné lokalitě a organizace mají na starost **systémy šíření varování (mobilní aplikace, SMS brány)**. Možnost komunikovat s dispečerem a přijímat adresované zprávy může výrazně snížit napětí a zabránit nepovolenému vstupu osob do nebezpečných zón a podobným situacím.

Osvětlení (na fotočidla) je neopomenutelným prvkem zabezpečení. Pokud je světlo sepnuto s pohybovým čidlem, slouží jako méně nákladový prvek odstrašení.⁹⁶

4.3. Mechanické prvky

Mechanická ochrana objektů a majetků je stará jako lidstvo samo, jelikož hradby, mříže, padací mosty apod., vždy zabraňovaly poškození jakéhokoliv druhu. Za mechanický zábranný systém k ochraně a bezpečnosti proti útoku a napadení nepřítelem lze považovat ploty kolem osad anebo příkopy. Prvním existujícím důkazem uzamykacího systému je dřevěný klíč z hrobky faraona Ramsese II.⁹⁷

Mechanické zábranné systémy používané v rámci ochrany objektu, dělíme do tří okruhů ochranných zón.

1. **obvodová ochrana** – zajišťuje ochranu kolem chráněného objektu, kterým se rozumí katastrální hranice realizována přírodními nebo umělými bariérami na přilehlých pozemcích. Jedná se o mechanické zábrany vyráběné k tomuto účelu.
2. **plášťová ochrana** – zabraňuje narušení ohrožující konvenční i nekonvenční vstupní jednotky objektu. Jedná se vždy o individuální stavební objekt.
3. **předmětová ochrana** – zabezpečuje prostory nebo úschovná místa, kde jsou uloženy peníze, cennosti, utajované skutečnosti apod., před zcizením či neoprávněnou manipulací s nimi.⁹⁸

Mechanické prvky zahrnují širokou škálu zařízení, jako jsou **bezpečnostní dveře**. Slouží ke snížení násilného vniknutí a celkové plášťové ochrany objektu. Mají různé vlastnosti odolnosti vůči výbuchům, střelbám anebo násilnému pokusu o vstup. V kombinaci s přístupovými systémy jsou efektivním nástrojem kontroly. Při stavbě projektu je důležité zahrnout dveře přímo do plánu, jelikož jejich

⁹⁶ ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ [online]. In: [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

⁹⁷ UHLÁŘ, Jan. *Technická ochrana objektů*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2004., str. 11, ISBN 80-7251-172-6.

⁹⁸ Tamtéž, str. 21-22

dodatečná instalace je komplikovaná. Rámy dveří, které nejsou zapuštěny do stěn, nejsou odolné proti výbuchu.

Bezpečnostní okna také tvoří plášťovou ochranu objektu. Mohou být odolné proti střelbě, výbuchu nebo prohozením předmětu. Obdobně jako u dveří, pokud nejsou rámy ukotveny ve zdech, ztrácí odolnost vůči výbuchu. Jinou možností, jak zajistit ochranu okna před různými formami útoků, včetně výbuchů, jsou masivní závěsy.

Dalším prostředkem k zamezení neautorizovaného vstupu jsou **ploty**, které v kombinaci s PZTS a CCTV tvoří efektivní nástroj zabezpečení perimetru zúžením přístupových cest. Ploty představují obvodovou ochranu objektu tedy skupinu, která je charakteristická prostorovou odděleností od chráněného objektu. Zpravidla vizuálně vyznačují právní hranici. Mechanické zábranné systémy obvodové ochrany se rozčlení na klasické drátěné oplocení, bezpečnostní oplocení pletivo z vlnitého drátu), vysoce bezpečnostní oplocení (rovná a zakřivený plot), vrcholové zábrany, podhrabové překážky, vstupy, vjezdy a jiné vstupní jednotky (branky, závory, turnikety).

Turnikety jsou užitečné pro kontrolu vstupu a výstupu. Důležité je, že bránou nemůže projít neautorizovaná osoba bez varování obsluhy. Tyto zařízení jsou ideální pro kontrolu odchodu z rozsáhlých areálů a brání neautorizovanému vstupu cizí osobou, která by chtěla využít otevřené dveře odcházející osoby. Často jsou spojeny s čtečkou pro osobní identifikaci.

Posledním možným mechanickým prvkem jsou **sloupky a betonové bloky** a jiné mechanické zábrany. Používají se k neoprávněnému parkování (režimové opatření) nebo proti nájezdu vozidel s výbušninami (bezpečnostní opatření). Závisí na jejich materiálu, ukotvení a vzájemné vzdálenosti, aby je nebylo možné objet apod. Ty sloupky, které jsou k zabránění nájezdu vozidel, musí odpovídat specifickým parametrům daných kombinací rychlosti a váhy vozidla.⁹⁹

⁹⁹ ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ [online]. In: [cit. 2023-10-29]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

5. Škola a školská zařízení jako cíl útoku

S ohledem na přítomnost dětí a jejich mimořádnou zranitelnost, a současně s ohledem na neocenitelnou hodnotu, kterou děti představují pro celou společnost, jsou útoky ve školách považovány za jedny z nejzávažnějších incidentů. Minulé události ukazují na různorodé hrozby, včetně možných teroristických útoků i útoků, které mohou být zinscenovány samotnými žáky. Proto vyžadují specifický přístup k bezpečnosti.

Začátky devadesátých let minulého století přinesly euforii a pocit, že svoboda se rovná bezpečí. Zbavení se direktivního řízení a nesvobody spolu převratnými změnami způsobil ve vzdělávací sféře dojem, že mnohá pravidla a zavedené postupy (včetně cvičení civilní obrany) jsou zastaralé přežitky. Žilo se v přesvědčení, že „nepřítel“ ani riziko neexistují. Postupem přibývajících mimořádných a krizových událostí v oblasti školských zařízení by zřizovatele mělo vést ke zvýšení bezpečnostních opatření. Ačkoliv se to nemusí zdát, tak škola naplňuje charakteristiku *měkkého cíle*, s nímž jsou spjata i rizika.¹⁰⁰

5.1. Postavení učitelů a bezpečí

Základní školy jsou víceméně ovlivněné dle přání a potřeb rodičů oproti učitelům, kteří se jim mají podřídit. Žák přestává být „žákem“ transformuje se do role „klienta“, jelikož škola žáka potřebuje. Důstojnost, postavení a důležitost pedagogického sboru je již téměř přežitkem. Postavení učitele má vliv na bezpečnost školského prostředí, pokud vytrvá na dodržování bezpečnostních pravidel, jež jsou do určité míry omezující nebo restriktivní, musí mít přirozenou prestiž a autoritu. V opačném případě je složité bezpečnost prosadit. Nepřispívá tomu ani bojující rodič se školou znevažující učitele před svými dětmi – které následně nerespektují pedagogy. Toto chování ze strany rodičů představuje významné překážky v prosazení bezpečnosti a pravidel bezpečnosti.¹⁰¹

Obecně pojem *bezpečnost* se promítá do všech vědních disciplín, které z různých úhlů pohledu vnáší pojmu určitý obsah. Odborníci se shodují, že

¹⁰⁰ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

¹⁰¹ Tamtéž

v současné době definování bezpečnosti je náročné. V *Terminologickém slovníku pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu* vydaném Ministerstvem vnitra roku 2016, je pojem *bezpečnost* podrobně definována jako „stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí...“¹⁰² Podle Abrahama Maslowa a jeho pyramidy lidských potřeb patří bezpečnost mezi nejnaléhavější a nejzákladnější potřebu. Bezpečnost a ochrana jsou zakotveny v článku 12 Listiny základních práv a svobod a jsou součástí ústavního pořádku v České republice.

Bezpečnost školy a školských zařízení je nevyhnutelnou podmínkou. Terorismus, ozbrojený útočník ve škole, agresivní rodič a jiné mimořádné události nejsou pouhou fikcí. Jak již bylo v kapitole o právních předpisech zmíněno, v paragrafu 29 školského zákona se mluví o povinnosti zajistit žákům ve škole bezpečnost. Ve školských zařízeních se pečlivě zavedla bezpečnost na úrovni BOZP (Bezpečnost a ochrana zdraví při práci), požární ochrana a pravidelné revize technických zařízení jako elektřina a tlakové nádoby. Tyto úkoly provádějí odborníci v daných oblastech. Nedodržování příslušných právních předpisů a norem může mít za následek sankce pro organizaci.

Bohužel neexistují v rámci České republiky žádná jednotná pravidla ohledně výše popsaných bezpečnostních rizik. Není dostatek vysokoškolských specialistů, kteří by pomáhali s nastavením bezpečnostních opatření. Řada ředitelů škol žije s pocitem, že tato oblast není důležitá anebo jsou pozváni samozvaní specialisté, kteří poskytují za nemalé peníze nesprávné a zcestné postupy.¹⁰³

Tato problematika je řešena na celostátní úrovni především Ministerstvem vnitra, které iniciovalo vznik nové normy **ČSN 73 4400 – Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení**

¹⁰² *MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI: Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu* [online]. In: [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>

¹⁰³ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

vnášející systém a principy specifické pro oblast bezpečnosti. Školským zařízením pomáhá na *úrovni prevence*, ať už stávajícím anebo novým školám ve výstavbě. Stěžejním úkolem při navrhování a snižování rizika kriminality a antisociálního chování ve školách je řízení bezpečnostních rizik. Norma tedy klade důraz na preventivní opatření.

Bezpečnost je založena na identifikaci rizik a následném přijetí opatření k jejich eliminaci, periodickému hodnocení a kontrole účinnosti. Nejednoznačná reakce či nepřipravenost může mít fatální následky. U auditovaných škol je stanoveno, že útok ve škole je vždy fatální a přinese pravděpodobně vysokou ztrátu na lidských životech nebo vážná poranění žáků a učitelů. Na tyto hrozby nejsou školy zpravidla nijak připravené, a proto zřejmě nedokážou eliminovat již první útok.

Každá škola je ojedinelá svojí lokalitou, stavebním provedením, izolovaností nebo propojeností s komerčními subjekty apod., a tohle všechno je zapotřebí vzít v úvahu při posuzování a návrhu bezpečnostního opatření. Neexistuje jednotné řešení pro všechna školská zařízení, ale jednotné principy a etalony požadované bezpečnosti, které jsou postupně implementovány do jednotlivých škol.

Cílem řízení bezpečnosti je vypracovat a implementovat opatření, která minimalizují rizika na co nejmenší a akceptovatelnou úroveň, s důrazem na ochranu lidského života a zdraví. Hlavním záměrem školy je proto přijmout rozumná a efektivní opatření, která zvýší bezpečnost školního prostředí.¹⁰⁴

5.2. Časté chyby při zavádění bezpečnostních opatření

Projevit zájem o bezpečnost je prokazatelně dobrým krokem, avšak až tehdy, kdy se přijde k rozhodnutí o implementaci bezpečnostních opatření, je nezbytné se vyvarovat určitým chybám, jež by mohly ohrozit samotnou integritu bezpečnosti. Jednou z možných chyb je **řešení dle šablon** – bez ohledu na kvalitu materiálu, neexistuje univerzální šablona k zajištění bezpečnosti. Zmíněné kroky v daném dokumentu slouží jako pomocná vodítka, aby nebyly opomenuty důležité kroky. Školy se různí, proto napasovat univerzální pravidlo na všechny školy je nereálné.

¹⁰⁴ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-01]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpeckaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

Každá škola musí dle analýz zpracovat vlastní bezpečnostní řešení, stejně tak jako požární poplachové směrnice a školní řád.

Další chybou je **špatná komunikace s okolím**, kdy v průběhu zpracování bezpečnostního opatření je zapotřebí aktivní zapojení všech, kteří se podílí na bezpečnostním procesu. Zpracovatel musí diskutovat danou problematiku s pedagogy, technickými pracovníky, rodiči, žáky i specialisty. Zajímá se o rizika a jejich návrhy na zlepšení.

Nedostatek finančních prostředků může vést školu k **řešení** bezpečnostní problematiky **bez odborného posudku**. Specialista vychází ze zkušeností a znalostí, které jsou pro školu přínosem, a proto nelze postupovat bez jejich posouzení.

Rychlá a zaručená řešení... obchodní zástupci jsou schopni přesvědčit subjekt ke koupi jejich systémů za pomoci typových obchodních vět. Každý krok by měl být promyšlený a instalaci systémů by měla předcházet jak projektová dokumentace, tak i plán režimových opatření, která píšou jak dosáhnout zlepšení – díky tomu nedojde k zbytečnému utrácení peněz za systém, který koneckonců nikdo nevyužije.

Chybou zpočátku je **špatné určení priorit**. Například pokud se provede první investice do technologického zabezpečení, a to bez jasně stanoveného režimového opatření, které by určilo jeho konkrétní využití, existuje riziko, že dojde k neefektivnímu alokování finančních prostředků, které nemusí být využity v plné míře. Režimová opatření je možné definovat i bez technického zabezpečení.

Řešení „na půl cesty“ může vést ke klamavému pocitu, kdy se škola domnívá, že je v bezpečí a snižuje tím svou opatrnost. Jedná se o implementaci bezpečnostních opatření bez jejich dotažení. Příkladem je zavedený kamerový systém, který vede k pocitu, že není potřeba být pozorný ke svému okolí.

Dalším klamavým pocitem je **„jednou bezpečný, navždy bezpečný“**. V tomto případě škola investuje do odborného zpracování užitečných postřehů. Poté řada škol implementuje návrhy a bezpečnost se tím zlepšuje. A tímto krokem končí.

Stavební plány, změna v učebních plánech, pronájem prostoru z komerčního důvodu a jiné mají za následek oslabení zavedených opatření.

V neposlední řadě je nemožné **bez definované odpovědné osoby** zavést a udržet bezpečnostní opatření při životě. Ve škole vždy musí být odpovědná osoba, která dohlíží na funkčnost bezpečnostních systémů a dodržování režimových opatření.¹⁰⁵

5.3. Tři pilíře bezpečnostního řešení na základě auditu

Komplexní metodika prevence v duchu ČSN 73 4400 stojí na následujících třech základních pilířích:

- *vzdělání a vědomosti o dané problematice;*
- *zavedená režimově-organizační opatření;*
- *technické prostředky.*

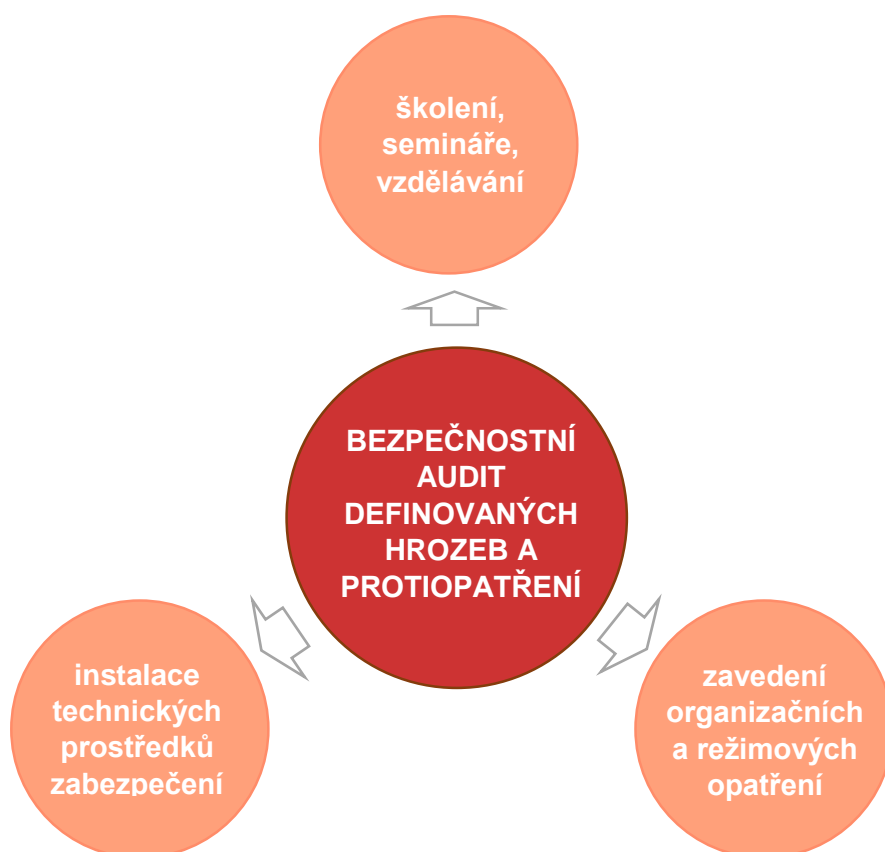
Výše zmíněné pilíře nelze od sebe oddělit, jelikož tvoří pevné základy pro prevenci. Základ bezpečnostních pilířů tvoří kvalitně provedený audit, který poukazuje na chyby v řízení této specifické bezpečnosti.

V rámci auditu byla vytvořena metodika ve spolupráci s Ministerstvem vnitra a vazbou na normu. V této souvislosti byla založena Asociace bezpečná škola, která si klade za cíl sjednotit metodiku a principy.

Takový audit zahrnuje úvodní schůzku s ředitelem posuzované školy, vyplnění dotazníku školou, následné zkoumání školy, penetrační test a osobní návštěva, je provedena důsledná fotodokumentace školy, poté je zpracován výstup jak pro zřizovatele, tak i na úrovni jednotlivých budov škol, je proveden kvalifikovaný odhad nákladů a s daný výstupem jsou osobně seznámeni představitelé zřizovatele a ředitelé.

¹⁰⁵ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

Základní pilíře bezpečnosti stanovené na základě auditu

Obrázek č. 4: Základní pilíře bezpečnosti stanovené na základě auditu

zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291> (str. 19)

Obrázek ukazuje jakým směrem nastavit a chápat bezpečnost. Pilíře musí odrážet výstupy auditu. Nastavení má na starost specialista. Vodítkem je zmiňovaná norma ČSN 73 4400. Základem řešení je vždy vstupní audit. Je důležitá společná vazba mezi instalací technických prostředků a režimovým opatřením, jelikož technické prostředky představují podpůrné prostředky usnadňující dodržování režimových opatření. Bez dostatečného odborného školení a seminářů je instalace technických prostředků nekonceptní a neúčinné.

Principy ochrany osob dle ČSN 73 4400 řeší vstupy do objektu, nouzové východy, třídy a vstupy, vrátnice, sekretariát, vazby na požárně-bezpečnostní řešení školského zařízení a zpětnou analýzu krizových událostí.¹⁰⁶

¹⁰⁶ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

5.4. Školská zařízení z pohledu ochrany měkkých cílů

Z vývoje současných událostí je patrné, že teroristé a pachatelé trestných činů mají čím dál větší tendenci útočit na nechráněná místa, kde se vyskytuje mnoho lidí. Měkké cíle jsou charakteristické pro svoji vysokou koncentraci osob a nízkou úroveň zabezpečení proti násilným útokům. Je jednoduché do nich vstoupit, skrýt se v davu a zůstat po určitou dobu anonymní.

Školy jsou v tomto ohledu velmi specifickým měkkým cílem. Přítomností dětí a jejich mimořádnou zranitelností a hodnotou pro společnost, jsou útoky na školy a školská zařízení vnímány za jedny z nejhorších.

I přes výše popsaná negativa je možné u škol nalézt také pozitivní rysy, kterými se odlišují od běžných měkkých cílů. Těmi znaky jsou:

- jasně definovaná struktura lidí, kteří by měli v budově školy být;
- má veškeré možnosti k tomu, aby vstup do budovy byl řízen;
- má pevně stanovený režim, díky kterému by pohyb po škole neměl být chaotický;
- má jasně ohraničený perimetr (plášť) a vstupy s jasnými pravidly;
- není otevřeným prostorem;
- každodenní kontakt s žáky umožňuje včasné rozpoznání změn v jejich chování.

Tyto vyjmenované body usnadňují zavedení preventivních opatření v podobě organizačně-režimových pravidel a navazující techniky. Ačkoliv škola disponuje určitými bezpečnostními opatřeními, tak zkušenosti z auditu ukazují, že školy dovolují volný a nekontrolovaný pohyb cizích osob v areálu celé školy. Identifikace osob vstupující do budovy je nedostatečná i případně, že ve škole jsou instalovány technické prostředky, ale špatným využíváním a neakceptováním bezpečnostních pravidel, poté tato zařízení ztrácejí svou funkčnost.¹⁰⁷

¹⁰⁷ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-03]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

5.5. Ozbrojené útoky ve školách

Problematika zajištění bezpečnosti škol spadá do oblasti bezpečnostního managementu, jehož cílem je dosáhnout optimální bezpečnosti řízení organizace. V podmínkách školy je ozbrojený útok zmiňován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v *Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání*. Tato tematika spadá do oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí. Školským zákonem č. 561/2004 Sb., je postupně výuka bezpečnosti začleňována do vzdělávacích programů mateřských, základních a středních škol. Roku 2011 schválila vláda ČR, usnesením č. 734, materiál Začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult.

V podmínkách škol a školských zařízení paní doktorka Miroslava Kovaříková z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy uvádí následující násilné útoky:

- ozbrojený útočník ve škole útočí na žáky nebo studenty;
- ozbrojená osoba hledá úkryt ve škole;
- žák má ve škole zbraň.¹⁰⁸

Profesor humanitní a společenské vědy pan Glenn W. Muschert kritizuje konvenční definice násilí ve školách, které své definice zaměřují na fyzické násilí mezi studenty a studenty nebo studenty a učiteli. Navrhuje, že existují pět úrovní školního násilí, sahající od individuální úrovně až po úroveň společenskou a kulturní:

- *úroveň I – individuální násilí* – zahrnuje chování, které vychází především od studenta, učitele a zahrnuje akce jako rvačky, vandalismus, krádeže nebo obtěžování, přičemž oběti mohou být spolužáci, pedagogové, zaměstnanci nebo škola jako celek;
- *úroveň II – skupinové násilí* – vychází z kolektivního nebo skupinového chování. Skupinu mohou tvořit studenti, učitelé či jiný personál, kteří

¹⁰⁸ KOVAŘÍKOVÁ, M. 2015. Prevence ozbrojených útoků na školách jako součást didaktiky mimořádných situací. *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání*, roč. 5, č. 3, str. 96 – 98, ISSN 1804-526X

společně šikanují jiné studenty, učitele a zaměstnance. Příkladem je diskriminační chování v interakcích s rodiči nebo verbální zneužívání školního personálu ze strany rodičů a jiné;

- *úroveň III – institucionální / organizační násilí* – odkazuje na institucionální praktiky, které mohou zranit jednotlivce nebo skupiny. Takové násilí založené na rasovém, etnickém, sexuálním zaměření a schopnostech;
- *úroveň IV – komunitní / školní násilí* – ve čtvrti odráží politické, sociální a ekonomické napětí mezi školou a komunitou / čtvrtí
- *úroveň V – společenské a kulturní násilí* – definováno jako škodlivé kulturní nebo společenské procesy, které mohou pronikat do každé z předchozích čtyř úrovní. Tato úroveň školního násilí zdůrazňuje historické, strukturální, systémové a přesahující diskurzy, které Amerika má v souvislosti se školním násilím.¹⁰⁹

Česká republika nemá tolik zkušeností s útoky na školy, ale i přes to se určité případy odehrály. Nejzásadnější událostí související s pohledem veřejnosti na měkké cíle v České republice byl incident ze 14. října roku 2014, kdy na obchodní akademii ve Žďáru nad Sázavou pobodala útočnice s nožem několik žáků a jeden z nich útok nepřežil.¹¹⁰ V půl osmé ráno pronikla přes dav studentů ozbrojená šestadvacetiletá útočnice do šaten. Bez varování zaútočila nejprve na studentku. Poté přiběhl na pomoc šestnáctiletý mladík, proti němuž se útočnice bránila nožem. Chlapec utrpěl poranění, kterým následně podlehl. Útočnice zranila dvě dívky a nakonec i policejního vyjednávače, který se nechal vyměnit za rukojmí krvácející z břicha, které tím zachránil život. Co se týče útočnice, tak 1. dubna 2015 státní zástupce zastavil trestní stíhání z důvodu posudků psychiatrů, byla obviněná v době činu nepřičetná. Žalobce navrhl ochrannou zabezpečovací vazbu, žena skončila v brněnském ústavu. Toho roku neuspěla s odvoláním proti rozsudku a vrchní soud potvrdil její umístění do detenčního ústavu. Roku 2019

¹⁰⁹ Peyrot Mark et al. *New Approaches to Social Problems Treatment*. Emerald 2010., str. 124 – 127, ISBN 978-1-84-950736-3

¹¹⁰ BEZPEČNOST S PROFESIONÁLY, (NE)BEZPEČÍ A ŠKOLY - PROBLEMATIKY MĚKKÝCH CÍLŮ. 2018, (červen), str. 20 - 24.

Městský soud v Brně zamítl žádost odsouzené o přeřazení z detenčního ústavu do psychiatrické nemocnice.¹¹¹

Dále neméně podstatnou událostí byla v únoru 2015 střelba s výrazným počtem obětí v restauraci v Uherském Brodě. Najednou z výše uvedených událostí se stalo během pěti měsíců téma měkkých cílů tématem.

V problematice měkkých cílů mají nejbližší již zmiňované normy z oblasti prevence kriminality. Na evropské úrovni lze najít Evropský výbor pro normalizaci a z hlediska ke globálním souvislostem se jedná o Mezinárodní organizaci pro normalizaci. Z evropské úrovně je významná zejména technická komise CEN/TC 325 – Prevence kriminality prostřednictvím navrhování budov, objektů a území a CEN/TC 391 Ochrana společnosti a obyvatel.¹¹²

5.6. Provedené násilné útoky na školách v České republice

V České republice postupně přibývají různé útoky na školách. Z proběhlých incidentů by měl zřizovatel odvodit potřebu rozumného zavádění vyšších bezpečnostních opatření při provozu školy. Níže je seznam vybraných útoků v České republice:

➤ 27. června 2002

Po brutálním útoku od svých spolužáků byl patnáctiletý chlapec z Chodova na Sokolovsku hospitalizován v nemocnici. Tři chlapci a jedna dívka napadli svého spolužáka přímo před jednou z chodovských základních škol a způsobili mu vážná zranění na hlavě, hrudníku, rukou a krku, což vedlo k jeho převozu na chirurgické oddělení sokolovské nemocnice.

¹¹¹ *Před pěti lety útočnice zabila studenta u šaten, jeho otec cítí zlost* [online]. [cit. 2023-11-04]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vyroci-utok-skola-vrazda-petr-vejvoda-zdar-nad-sazavou-barbora-orlova-nuz-vyjednavac-vysocina-polici.A191014_507857_jihlava-zpravy_mv

¹¹² BEZPEČNOST S PROFESIONÁLY, (NE)BEZPEČÍ A ŠKOLY - PROBLEMATIKY MĚKKÝCH CÍLŮ. 2018, (červen), str. 20 - 24.

➤ **8. prosince 2003**

Psychicky narušený student královéhradecké univerzity napadl baseballovou pálkou třiapadesátiletého pedagoga. Po následném vyšetřování státní zástupce zastavil stíhání, jelikož v době spáchání činu byl nepřičetný.¹¹³

➤ **1. března 2004**

Jedná se o první smrtelný incident na kantora v České republice. Šedesátiletého učitele na učilišti ve Svitavách pobodal šestnáctiletý student, který mu zasadil osmnáct ran nožem. Útočník odešel s devítiletým trestem. V roce 2012 se dostal na svobodu.

➤ **26. září 2011**

S nožem a paličkou na maso v ruce zaútočil student na sekretářku gymnázia v Chomutově. Do školy vstoupil s nasazenou maskou. Na první koho narazil, byla sekretářka školy a se slovy „tohle je teroristický útok“ zaútočil. S kanceláře vyběhl ředitel se školníkem a oba muži se na mladíka vrhli. Patnáctiletý student byl zadržen Policií. Napadená žena utrpěla několik ran do hlavy.¹¹⁴

➤ **22. května 2012**

V jídelně školy v Havířově-Šumbarku došlo k incidentu, kdy žena napadla vychovatelku nožem a následně vzala sedmiletou šolačku jako rukojmí. Dívku se podařilo policii osvobodit a útočníci zadržet. Zraněná učitelka byla převezena do nemocnice. Útočnice byla později obviněna z pokusu o vraždu a braní rukojmí. Stíhání bylo zastaveno v prosinci 2012 s ohledem na její psychické zdravotní problémy.¹¹⁵

¹¹³ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

¹¹⁴ Krvavé útoky na školách v ČR: osmnáct smrtelných ran i náhodná oběť nemocné ženy [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/utoky-na-ucitele-historie-prehled.html>

¹¹⁵ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

➤ **29. října 2012**

Na gymnáziu čtrnáctiletý student vážně zranil jednašedesátiletou pedagožku v kabinetu. Bodl ji do zad. Žena byla letecky přepravena do pražské střešovické nemocnice. Vzhledem k věku útočníka nebyl trestně odpovědný.¹¹⁶

➤ **25. března 2014**

Dva mladí muži z Výchovného ústavu v Králíkách na Orlickoústecku zaútočili brutálním způsobem na vychovatele a vychovatelku. Jeden z útočníků zasadil šroubovák do krku jednomu z vychovatelů, zatímco druhý muž přemohl vychovatelku, kterou následně společně brutálně zbili kopanci do hlavy a těla. Pachatelé provedli tento útok, protože se pokoušeli o útěk z ústavu, ale jejich snaha byla neúspěšná. Po následné ministerské kontrole bylo odhaleno několik nedostatků v provozu ústavu, a v červnu tohoto roku ministr školství oznámil uzavření tohoto zařízení.

➤ **8. února 2018**

Jednadvacetiletý student na plzeňské střední škole napadl těhotnou osmnáctiletou studentku. Vytáhl ji o přestávce do kabinetu, kde ji napadl. Poté vyskočil z okna a začal utíkat. Policie ho do dvaceti minut dopadla. Údajně dle spolužáků útočník žárlil na svoji bývalou přítelkyni, která se s ním rozešla, a mladík to nesnesl. Studentce nebylo naštěstí vážně ublíženo.¹¹⁷

➤ **31. března 2022**

Devatenáctiletý student z pražské střední školy zaútočil mačetou na čtyřiasedmdesátiletého učitele v jeho kabinetu. V této události nebyl nikdo jiný zraněn. Učitel utrpěl zranění hlavy po zásahu mačetou a těmto zraněním podlehl. Mladík z místa činu uprchl, ale policie ho brzy zadržela. Soud mu uložil

¹¹⁶ Krvavé útoky na školách v ČR: osmnáct smrtelných ran i náhodná oběť nemocné ženy [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/utoky-na-ucitele-historie-prehled.html>

¹¹⁷ *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>

dvanáctiletý trest odnětí svobody a rovněž nařídil ambulantní léčbu. Kromě toho je povinen uhradit nemajetkovou újmu pozůstalým.¹¹⁸

Z výše uvedených případů je zřejmé, že problematika násilných útoků na školách v České republice je relativně nová, důsledkem čeho školy často ještě nejsou dostatečně připraveny takovému napadením čelit. První případ se stal v roce 2002, to znamená teprve před 21 lety. Většina dosud známých případů nese určité společné ukazatele, které lze snadno vyčíst pouhou dedukcí. Prvním takovým faktorem může být fakt, že žádný útočník z výše zmíněných případů nedisponoval při útoku střelnou zbraní. Téměř vždy se jedná o čin, který je spáchán pod velkými negativními emocemi, agresí nebo nepřičetností. Motivací útoku pak často bývá křivda či nesnášenlivost k pedagogovi. Za lehce příznivou lze považovat již zmíněnou absenci střelných zbraní nebo neexistenci případu, který by byl motivován náboženským fanatismem nebo nesnášenlivostí k určité skupině lidí či menšinám.

5.6.1. Příklad násilného útoku na škole v USA

Násilné útoky na školách se vyskytují v různých zemích, ale útoky na školách v USA se výrazně liší jak svým provedením, tak i četností ve srovnání s Českou republikou. Hlavním faktorem rozdílnosti je politický přístup ke zbraním. V Americe je legální pořizování a držení střelných zbraní. Neexistuje žádná regulace zbraní ani registr držitele zbraně z důvodů neodmyslitelného a mnohdy stigmatizovaného práva amerických občanů na držení střelné zbraně, kterou jim ukládá druhý dodatek k ústavě Spojených států chránící právo držet a nosit zbraně. Dodatek byl ratifikován 15. prosince 1791 – „*A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed.*“¹¹⁹

Legislatura a financování bezpečnosti na školách v celé Americe je takové, že školy po celé zemi přijímají opatření na ochranu studentů a zaměstnanců.

¹¹⁸ *Za vraždu učitele mačetou dostal student 12 let, musí se také léčit* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-mladik-vrazda-maceta-stredni-skola.A230217_124912_domaci_anm

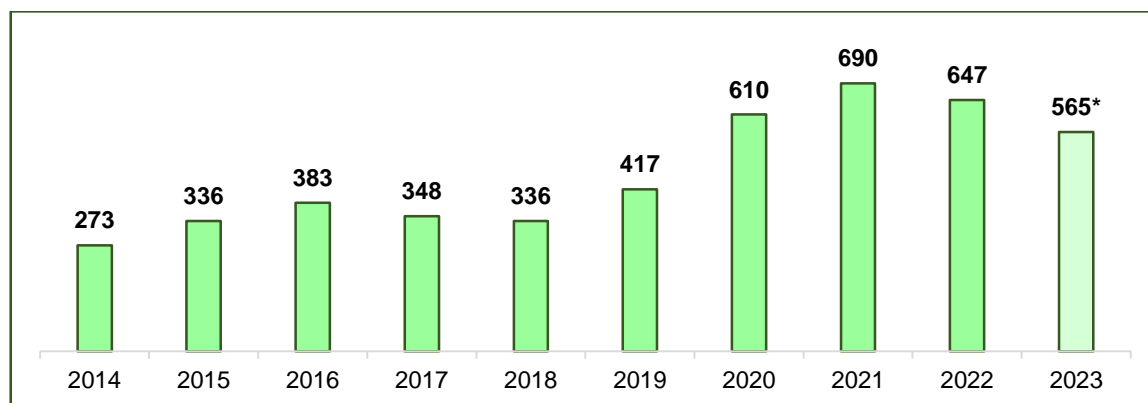
¹¹⁹ *Constitution of the United States* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/about/origins-foundations/senate-and-constitution/constitution.htm#a2>

Bezpečnost škol a pohoda studentů jsou komplexní záležitosti, které vyžadují holistická a efektivní řešení pro pokrytí potřeb od prevence až po obnovu. K podpoře financování těchto komplexních potřeb existují státní a federální granty, které pomáhají vedení škol získat finanční, fyzické, technologické a personální zdroje nezbytné pro vytvoření bezpečného prostředí na jejich kampusu. Logicky částky se stát od státu různí. Například mimořádný fond základních a středních škol *ESSER Relief Funds* se zaměřuje na podporu škol K-12¹²⁰ při zmírňování okamžitých a dlouhodobých důsledků pandemie COVID-19 na bezpečnost škol a duševní pohodu na základních a středních školách po celé zemi.¹²¹

Násilí páchané střelnými zbraněmi je pevnou součástí amerického života, ale tato otázka je velmi politická a staví proti sobě zastánce kontroly zbraní a lidí, kteří si tvrdě chrání své právo nosit zbraň. Masové střelby jsou na vzestupu. Podle archivu Gun Violence Archive, který definuje masovou střelbu jako incident, při němž jsou *zraněny nebo zabity čtyři a více osob*, došlo letos v USA k více než 560 masovým střelbám. Jejich údaje zahrnují střelbu v domácnostech i na veřejných místech.¹²²

Masové střelby v USA přibývají

(incidenty, při nichž byly zabity nebo zraněny čtyři nebo více osob)

* data k 26. říjnu

Graf č. 1: Masové střelby v USA přibývají
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41488081>

¹²⁰ K-12 = od školky do 12. třídy (zahrnuje primární a sekundární vzdělání ve Spojených státech)

¹²¹ *School Safety Legislation & Funding Across the Nation* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://navigate360.com/school-safety-legislation-across-the-nation/>

¹²² *How many US mass shootings have there been in 2023?* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41488081>

Mezi tyto data je též započítaný letošní násilný útok na škole v americkém Nashvillu. Osmadvacetiletá žena 27. března střílela na soukromé křesťanské škole, kterou pachatelka kdysi navštěvovala v hlavním městě Tennessee. Žena zastřelila tři devítileté děti a tři dospělé, včetně ředitelky školy. O střelkyni se zjistilo, že se léčila z emoční poruchy. Útočníci policie zabila několik minut poté, co dorazila na místo. V dokumentech podle policie existují důkazy, že střelkyně plánovala útok měsíce.

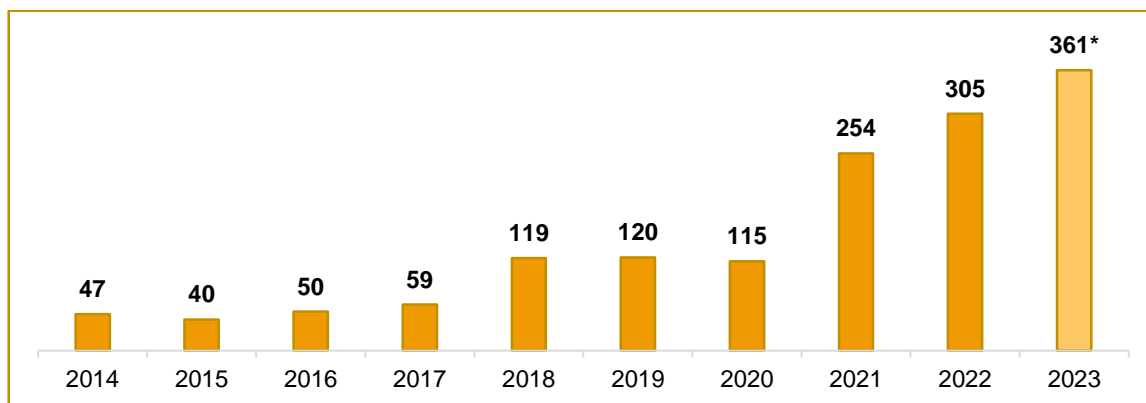
Prezident Joe Biden v reakci ve Washingtonu na poslední střelbu ve škole znovu vyzval Kongres USA, aby schválil přísnější právní předpisy týkající se reformy zbraní. Na státní úrovni Tennessee je držení zbraně zakázáno pro každého, kdo byl odsouzen za trestný čin zahrnující násilí nebo drogy.¹²³

Americké útoky ve školách na první pohled působí mnohem agresivněji. Ve srovnání s případy z České republiky lze již na tomto jediném případě nalézt mnoho odlišností, které ale lze generalizovat na větší část případů ze Spojených států amerických. Jak již bylo řečeno, útoky jsou agresivnější s větším počtem obětí. Už jenom fakt, že Američané považují za masové útoky ve školách pouze ty případy, při nichž zahyne 4 a více osob, mluví sám za sebe. Většina těchto útoků bývá páchána se střelnou zbraní, což právě způsobuje větší počet obětí útoků. Jsou známy případy, kdy byl útok spáchán na základě nenávisti k menšinám či z důvodu náboženského přesvědčení. Nejčastěji se ale, stejně jako v České republice, jedná o projev agresivity, křivdy nebo jako odpověď na dlouhodobou šikanu. K porovnání také musíme vzít v úvahu počet obyvatel v zemi. V České republice žije přibližně 10,5 milionu lidí, v USA přibližně 332 milionů. Z čistě statistického hlediska by pak dávalo větší smysl porovnávat spíše data, která budou přepočítána na četnost útoků / 100 000 obyvatel. I přes to je v Americe masové vraždění na základních a středních školách obrovským problémem, který lze řešit pouze za předpokladu, že se američtí obyvatelé oprostí od neuváženého vlastnění zbraní ve velkém množství.

¹²³ *What We Know About the Nashville School Shooting* [online]. [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/article/nashville-school-shooting.html>

Webová stránka K – 12 School Shooting Database poskytuje ucelený přehled statistik zaměřených na školní střelné události. K náhledu jsou i zmapovaná místa s počtem obětí, kde došlo k incidentu.

Střelba ve školách v roce 2023

* data k 5. listopadu

Graf č. 2: Střelba ve školách v roce 2023
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://k12ssdb.org/>

Z uvedené tabulky je patrný prudký nárůst střelných útoků na amerických školách o více než 100% od roku 2020, kdy četnost roste každým dalším rokem. Těžko se domnívat co zapříčinilo tento rapidní skok. Důvodem může být například nárůst procenta lidí, kteří trpí depresivními stavy kvůli prožité pandemii Covid-19 v roce 2020 nebo stále se zvyšujícími obavami s klimatickou změnou planety. Rok 2023 má ze všech přechozích let nejvyšší počet daných útoků a to ještě není konec roku, jelikož tento text je psán 5. listopadu 2023.

5.6.2. Příklad ochrany měkkých cílů v USA

Jak v České republice, tak i ve Spojených státech amerických si uvědomují důležitost ochrany měkkých cílů a crowded places, a proto v reakci na tuto výzvu vydala Správa pro vědu a technologii Ministerstva vnitřní bezpečnosti (DHS) v roce 2018 *Soft Target and Crowded Places Security and Enhancement and Coordination Plan*, který poskytuje klíčovým zúčastněným stranám ve veřejném i soukromém sektoru přehled úkolů zvyšující bezpečnost a odolnost těchto cílů.¹²⁴

¹²⁴ *Soft Target and Crowded Places Landscape Assessment Research Roadmap* [online]. In: [cit. 2023-11-05]. Dostupné z: https://www.dhs.gov/sites/default/files/2023-10/23_1010_st_SoftTargetCrowded_PlacesLandscape_AssessmentResearchRoadmap_October2023.pdf

6. Událost, která změnila pohled na zabezpečení škol

V předchozích kapitolách byly zmíněny útoky na školách, které měly tragický výsledek, avšak v žádném z těchto případů nešlo o ozbrojený útok zbraněmi. V žádném případě se nejednalo o masového vraha. Informace o masových vraždách na školách čerpáme ze zmíněného prostředí v Americe. Řadu let jsme byli informováni ze strany amerického prostředí, kdy docházelo k incidentům, kdy střelci útočili ve školách. Společnost vždy předpokládala, že se to netýká Evropy nebo konkrétně České republiky, z mnoha důvodů. Bohužel toto tvrzení platilo pouze donedávna.

21. prosince 2023 v 15:24 Policie ČR sdílí na sociální síti X, že zasahuje v centru hlavního města na náměstí Jana Palacha u nahlášené střelby ve škole. Na místě byly všechny složky integrovaného záchranného systému. Situace pro společnost byla zmatená. Najednou na sociálních sítích kolovaly záběry, které nasvědčovaly tomu, že studenti utíkají z fakulty. Po uplynutí dvacet tří minut od první zprávy policie informuje o mrtvých a zraněných na místě. Policie vyzvala občany, aby se v okolí, kde se střílelo ve škole, nezdržovali a nevycházeli ven. Mluvčí Zdravotnické záchranné služby hlavního města Prahy Jana Poštová informuje o větším množství posádek na místě a zároveň se aktivoval Traumatologický plán. V 16:02 se objevila zpráva ze strany policie, že střelec byl eliminován. Evakuováni byli v Rudolfině.

Prověrkou se zjistilo, že pachatel je legálním držitelem několika zbraní a dosud neměl záznam v trestním rejstříku. Prvosledové jednotky byly na místě během čtyř minut, Útvar rychlého nasazení byl okamžitě zpohotov, jenže ten sled události byl rychlý, takže pomáhal ex post. Během střelby byla přítomna pražská policie, speciální pořádková jednotka, pohotovostní motorizovaná jednotka, zásahová jednotka a celá řada útvarů.¹²⁵

¹²⁵ ČT24. 21. prosinec [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10101491767-studio-ct24/223411058321221/>

V 17:52 se konal brífink ministra vnitra a policejního prezidenta ke střelbě na Filozofické fakultě UK. Policejní prezident genpor. Martin Vondrášek upřesnil následující dějovou linii dění:¹²⁶

12:20	policie obdržela informaci, že 24letý muž z obce Hostouň měl odjet do hl. m. Prahy, svěřil se, že si chce vzít svůj vlastní život
12:45	obdrželi informaci, že v té samé obci byl nalezen mrtvý muž (otec podezřelého)

prověrkou zjištěno, že je student FF UK, že v Celetné ulici má mít v 14:00 přednášku

14:22	ukončena evakuace na FF UK v Celetné ulici
14:59	první informace o střelbě na FF UK na Palachově náměstí

první hlídky byly na místě v řádu jednotek minut a zásahová jednotka za 12 minut

15:20	informace o tom, že na ochozu objektu této školy se nachází bezvládné tělo střelce
--------------	---

*Tabulka č. 5: Dějová linie střelby na FF UK
zdroj: vlastní, na základě příspěvku - <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-minutu-po-minute-jak-policie-zasahovala-proti-strelci-v-praze-40455108>*

Na místě zemřelo celkem 14 lidí včetně pachatele. Jedna z obětí zemřela po pádu z výšky a jedna další oběť zemřela po převozu do nemocnice. Celkem tedy 15 mrtvých.¹²⁷ Po střelbě bylo také 25 zraněných, z toho deset osob těžce zraněných. Mezi zraněnými byli i tři cizí státní příslušníci.¹²⁸

¹²⁶ ČT24. 21. prosinec [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z:

<https://www.cesktelevize.cz/porady/10101491767-studio-ct24/223411058321221/>

¹²⁷ *Střelec ze střechy zranil i tři lidi na ulici. Sám se zastřelil zřejmě brokovnicí* [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/praha-filozoficka-fakulta-univerzita-karlova-ff-uk-strelba-v-praze.A231222_084703_domaci_seel

¹²⁸ *Policie zná totožnost všech obětí střelby, mezi zraněnými jsou tři cizinci* [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/policie-strelba-praha-ztotozneni.A231222_072833_domaci_bur

Útočník se inspiroval hrůznou událostí v Rusku na podzim tohoto roku. Do mezinárodního prostoru ministr vnitra Vít Rakušan vyslal informaci, že v této chvíli neexistuje žádná indicie, že by tento čin měl spojitost s mezinárodním terorismem.

Pachatel údajně na sociální síti Telegram napsal, že nenávidí svět a chce za sebou zanechat, pokud možno, co nejvíce bolesti.¹²⁹ Odkazoval na masovou střelbu Aliny Afanaskiny ve škole Brjansku, při které 7. prosince zemřeli dva lidé a další byli zraněni. Poté sama spáchala sebevraždu. Tuto teorii zpochybňuje novinář a analytik ruského prostoru z Českého rozhlasu Ondřej Soukup, který se domnívá, že tento účet je falešný.¹³⁰

Po této události policie přijala **preventivní celorepublikové opatření** ve vztahu k **měkkým cílům** a **školám**. Policie uvedla, že nemá informace o žádné konkrétní hrozbě a skutečně se jedná o prevenci, jako signál, že tu jsme a jsme připraveni. Dále policie informovala, že momentálně kontaktuje provozovatele vytipovaných zařízení (měkkých cílů) a seznámí je s tímto opatřením. Mezi tyto měkké cíle patří mimo jiné spolu se školami nemocnice, kulturní a sportovní akce nebo jiné události, kde se shromažďují více lidí. Tato opatření podle ministra vnitra budou trvat minimálně do 1. ledna 2024.¹³¹

Přišly reakce i ze světa, rodinám obětí kondolovala například předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová, dále slovenská prezidentka Zuzana Čaputová a premiér Robert Fico, ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskyj, britský král Karel III. s chotí, nebo německý prezident Frank-Walter Steinmeier a kancléř Olaf Scholz. Kondolence vyjádřil i prezident USA Joe Biden s tím, že Spojené státy jsou připravené poskytnout Česku v případě potřeby podporu a i další představitelé států vyjádřili hlubokou soustrast.¹³²

¹²⁹ ČT24. 21. prosinec [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10101491767-studio-ct24/223411058321221/>

¹³⁰ *Byl střelcův „deník“ na Telegramu falešný? Síť je nedobytná* [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-byl-strelcuv-denik-na-telegramu-falesny-sit-je-nedobytna-242464>

¹³¹ *Policie zná totožnost všech obětí střelby, mezi zraněnými jsou tři cizinci* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/policie-strelba-praha-ztotozneni.A231222_072833_domaci_bur

¹³² *Evropa strnula hrůzou, střelba na pražské univerzitě šokovala* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-evropa-strnula-hruzou-strelba-na-prazske-univerzite-sokovala-40455109#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.szhnp.box&source=hp&seq_no

Umístění incidentu do evropského kontextu

Čtvrteční útok na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy je nejtragičtější střelbou v České republice, dosud ním byl útok v Uherském Brodě z roku 2015. Z hlediska evropského kontextu se jedná o čtvrtou nejtragičtější střelbu svého druhu.

Za nejtragičtější událost je považována střelba ve škole ve městě Iževsk ve východní části evropského Ruska z roku 2022. Při tomto incidentu zemřelo osmnáct lidí, z toho jedenáct dětí, a další více než dvě desítky dětí utrpěly zranění. Nakonec pachatel spáchal sebevraždu.

Na západoevropské škole se pak stal nejtragičtější útok v březnu 2009 v německém městě Winnendenu. Pachatel zastřelil patnáct osob, z toho devět školáků a tři učitelky, a následně spáchal sebevraždu.

Ve skotském Dunblane v roce 1996 měla střelba šestnáct obětí. Po činu pachatel spáchal sebevraždu. Celkem zabil šestnáct dětí a jejich učitelku. Šestnáct obětí bylo také při útoku v durynském Erfurtu z roku 2002.¹³³

Shrnutí

Nebýt rychlého zákroku Policie České republiky, tak by pravděpodobně obětí bylo uvnitř objektu mnohonásobně více. Policie na základě obdržené zprávy od kamarádky pachatele o jeho snaze o sebevraždu začala ihned jednat. Okamžitě byly nasazeny veškeré síly a prostředky. Během incidentu byl aktivován též Traumatologický plán. Ačkoliv je jedná o tragickou událost, tak Česká republika prokázala, že svým systémem je schopna zvládat a reagovat na ty nejvážnější krizové situace. Provedla se taktika útoku aktivního střelce. Pachatel byl během dvaceti minut eliminován.

Proto je klíčové se zaměřit na hledání řešení pro posílení bezpečnostních opatření v prostředí škol (tzv. měkkých cílů). Z daného incidentu jasně vyplývá nutnost zajistit vyšší bezpečnost při vstupech do škol. Avšak zde se potýkáme

=7&utm_campaign=abtest198_novy_panel_sluzeb_varA&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz

¹³³ *Střelba na pražské vysoké škole je nejhorší v dějinách Česka. Patří i k nejtragičtějším v Evropě* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/strelba-na-prazske-vysoke-skole-je-nejhors-i-v-dejinach-ceska-patri-i-k-nejtragictejsim-v-evrope-344383>

s výzvou, neboť zabezpečení se liší mezi základními, středními a vysokými školami. Na základních školách se pohybují děti od šesti do patnácti let, zatímco na vysokých školách studují již dospělí jedinci. Toto rozdílné spektrum věkových skupin znamená, že požadavky na bezpečnost se liší mezi těmito školními zařízeními.

Tato diplomová práce se soustředí na základní školy kvůli jejich zranitelnosti a důležitosti dětí pro společnost. U dospělých se zřejmě předpokládá schopnost adekvátně reagovat na možné hrozby, pokud by se uskutečnil kterýkoliv výše zmíněný incident z páté kapitoly, avšak to neznamena, že by mělo být opomíjeno jejich bezpečnostní zajištění.

Bezpečnostní opatření při vstupech na vysoké školy, jako je vrátný nebo detektory kovů, často naráží na omezení spojená s pohybem a časem. Možná právě kvůli těmto faktorům nejsou běžně implementována. Nicméně po nedávné události se stává nezbytným revidovat tuto praxi. Omezení pohybu je až druhořadé na rozdíl od ochrany života a zdraví. Některé školy využívají systémy s čipy, což brání neoprávněnému vstupu, avšak nedokáží eliminovat možnost ozbrojeného proniknutí studenta nebo zaměstnance školy.

Z tohoto důvodu, by se mohlo uvažovat o implementaci detektorů kovů nebo rentgenů s příslušně školeným personálem, bez něhož by taková zařízení nemohla fungovat. Avšak zavedení těchto opatření závisí na finančních možnostech.

V návaznosti na třetí kapitolu, kde se píše o *Koncepci ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020* je zapotřebí tuto koncepci aktualizovat. Nastavit nové úkoly a řešitele těchto úkolů pro zajištění ochrany měkkých cílů.

7. Návrhy na zlepšení situace

V této kapitole se zaměříme na návrhy, které by mohly potenciálně přispět ke zvýšení úrovně ochrany měkkých cílů. Během zkoumání se identifikovali určité oblasti, kde existuje prostor pro vylepšení a posílení bezpečnostních opatření. Některé návrhy se již objevily v předchozích částech textu.

Například *vyhláška č. 380/2002 Sb. o ochraně obyvatelstva*, která nezohledňuje otázku měkkých cílů, představuje jen jednu z možných oblastí, ve kterých je třeba provést změny. Zároveň je tato vyhláška již 22 let stará, proto by bylo hodné ji přepracovat a doplnit ji o problematiku měkkých cílů.

V souvislosti s právními předpisy, dosud neexistuje žádná závazná norma, pravidlo chování, které by bylo stanovené státem. Zavedení právního předpisu ve formě zákona není vhodné, vzhledem ke komplexnosti měkkých cílů, které jsou označovány měkkými cíli z určitého důvodu. Přijetí rigidních ochranných opatření by mohlo výrazně omezit svobodu pohybu a rozhodování lidí, popř. omezit funkční stránku objektu. Nicméně, *zavedení prováděcí vyhlášky*, která by umožnila jednotlivým subjektům nahlédnout do vhodného řešení situace, by minimálně představovalo pozitivní krok vpřed. Tato vyhláška by pravděpodobně byla doplňkem zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

Důvodem zavedení vyhlášky je zejména veřejný přístup k ní. Tento aspekt je důležitý zejména vzhledem k existenci typových činností, které obsahují postupy složek IZS při mimořádných událostech – které jsou jak veřejné tak i neveřejné. Mezi tyto typové činnosti patří i důležitá STČ 14/IZS Amok – útok aktivního střelce, avšak, stejně jako mnoho dalších, není veřejně přístupná, z čehož plyne, že provozovatelé měkkých cílů nejsou schopni tento dokument samovolně otevřít.

Z výše uvedeného autorka navrhuje vytvoření krátké-jasně-stručné prováděcí vyhlášky týkající se měkkých cílů – především vyjmenování těch nejcitlivějších objektů, kde se nachází velká a pravidelná koncentrace lidí – zejména mateřské školky, základní školy, vysoké školy, kulturní centra, obchodní centra a jiné objekty, které by měly splňovat určité (společné) minimální standardy bezpečnosti.

II. Praktická část

8. Stručná charakteristika dotazovaných škol

Tato kapitola představuje a stručně charakterizuje základní školy, které byly vybrány jako zkoumaný vzorek pro účely průzkumu a následné ověření stanovených hypotéz.

Celkem bylo osloveno a přislíbeno sto škol. Z konečného počtu reagovalo padesát tři respondentů. Výběr škol byl zaměřen především na fakultní školy a zahrnoval instituce z celé České republiky. Mezi oslovenými školami byly zahrnuty i speciální školy pro sluchově či zrakově postižené, logopedické či praktické školy, soukromé školy či příspěvkové školy.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o anonymní průzkum, není možné posoudit, kolik respondentů z výše uvedených škol na pokládaný dotazník odpovědělo.

V případech, kdy nebylo možné komunikovat přímo s ředitelem školy, oslovila autorka jejich zástupce. V mnoha situacích byli ředitelé nebo zástupci mile překvapeni tím, že autorka nejprve navázala telefonický kontakt, než jim zaslala e-mail. Přestože se v několika případech autorka setkala s odmítnutím, bylo nezbytné kontaktovat tolik škol, aby pro účast v průzkumu tvořily celkem sto přislíbených institucí.

9. Metodologie průzkumu

9.1. Cíl průzkumu

Cílem průzkumu je podrobně analyzovat úroveň zajištění bezpečnosti a ochrany v základních školách. Průzkum se zaměřuje na identifikaci konkrétních opatření, která základní školy uplatňují k zajištění zkoumaného bezpečnostního standardu. Metodologie průzkumu zahrnuje sběr dat prostřednictvím dotazníkového šetření, následnou komparaci a vyhodnocení v kontextu stanovených hypotéz diplomové práce. Dalším aspektem je snaha získat individuální odpovědi od jednotlivých respondentů, jež povedou k formulaci konkrétních závěrů

Pro zajištění úplnosti a exaktnosti průzkumu bude proveden polostrukturovaný rozhovor s příslušníkem Policie ČR. Primárním cílem tohoto rozhovoru je získat autentický pohled na zkoumanou problematiku a poskytnout odborný vhled do identifikovaných nedostatků a příležitostí, jež vznikají v rámci procesu zajišťování bezpečnosti na základních školách. Tímto způsobem lze získat relevantní perspektivu, která doplní a obohatí kvantitativní data z ostatních fází průzkumu.

Diplomová práce bude dále usilovat o verifikaci či falzifikaci předem stanovených hypotéz, jež byly formulovány na základě cílů analýzy dat získaných v teoretické části práce. Tento proces bude probíhat prostřednictvím systematického srovnání a vyhodnocení empirických výsledků se zjištěnými teoretickými předpoklady. Cílem je posoudit platnost formulovaných hypotéz a přispět tak k hlubšímu porozumění problematice zajištění bezpečnosti na základních školách.

9.2. Hypotézy

Na základě stanovených cílů byly vytvořeny následující hypotézy:

- **Hypotéza 1:** *Více jak polovina respondentů¹³⁴ bude uvádět kybernetické útoky jako jedno ze tří největších bezpečnostních rizik, jež hrozí jejich škole. Pokud se uvedené potvrdí, respondenti, kteří kybernetické útoky takto*

¹³⁴ počet základních škol, které v konečném výsledku odpověděly (53)

vnímají jako významné nebezpečí, budou deklarovat, že bezpečnost v této oblasti zajišťují prostřednictvím externích odborných zdrojů.

- **Hypotéza 2:** *Jedním z nejčastěji užívaných preventivních opatření, jež mají zabránit bezpečnostním rizikům, budou technická zařízení a systémy a to vč. kamerového a poplachového systému.*
- **Hypotéza 3:** *Více jak polovina respondentů uvede, že v rámci prevence spolupracuje s externími subjekty, kterými jsou místní úřady, složky IZS a dalšími zájmovými či odbornými sdruženími / organizacemi. Tato spolupráce zahrnuje společné nácviky, osvětové, přednáškové a podpůrné činnosti vedoucí k postupům vyrovnávání se s případnými situacemi ohrožení.*

9.3. Metody průzkumu

Vědecké metody představují sekvenci myšlenkových operací, jež slouží k zajištění objektivitu v průzkumném procesu. Klíčovým pravidlem pro dosažení stanoveného cíle je dodržení základních kroků. Tato diplomová práce se opírá o pečlivou přípravu a studium odborné literatury, s důrazem na publikace specializující se na ochranu měkkých cílů.

Průzkum se zaměřuje na problematiku úrovně ochrany a zabezpečení měkkých cílů ve specifickém kontextu základních škol. Práce využívá systematické shromažďování dat a jejich následné vyhodnocení. Pro dosažení stanoveného cíle byla v praktické části implementována řada metod, rozčleněných do kategorií kvantitativních a kvalitativních.

Významným prvkem je semistrukturovaný rozhovor, považovaný za kvalitativní metodu. Tento rozhovor byl prováděn s příslušníkem bezpečnostního sboru, jenž přispěl svými zkušenostmi v oblasti ochrany měkkých cílů, zejména na úrovni základních škol. Jeho písemný průběh byl pečlivě zaznamenán a následně převeden do požadované formy.

Pro ředitele či zástupce základních škol byl připraven kvantitativní průzkum ve formě digitálního dotazníkového šetření, který je k dispozici v elektronické podobě. Dotazník obsahuje otázky (viz příloha č. 2), které vycházejí z bezpečnostních

okruhů (viz kapitola 4), a výsledky budou graficky zpracovány. Sběr dat probíhal v období od 29. listopadu 2023 do 11. prosince 2023

Získané informace a poznatky vyžadují důkladnou analýzu, dedukci, srovnání a klasifikaci. Následně bude provedena syntéza s cílem vytvořit komplexní vyjádření získaných dat. Na závěr dojde k vyhodnocení výsledků získaných údajů, které poslouží k ověření nebo vyvrácení postavených hypotéz.

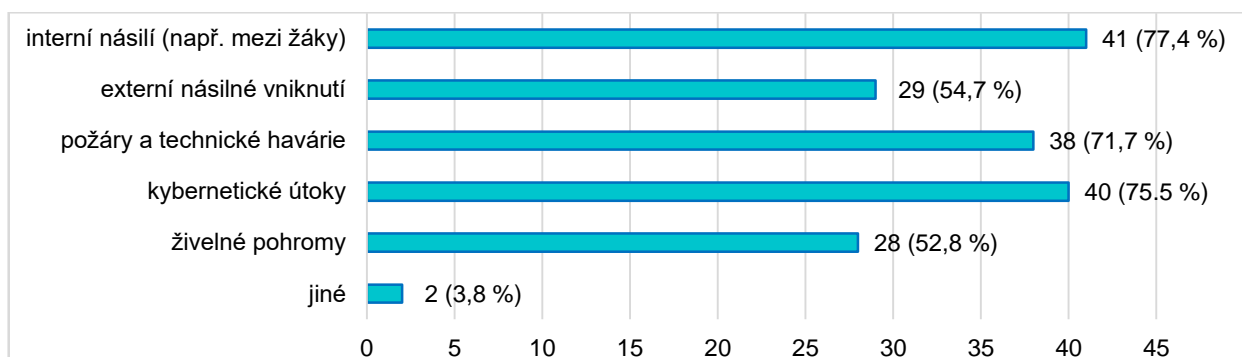
10. Výsledky

10.1. Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření obsahuje šest otázek. Sběr dat probíhal v čase od 29. listopadu 2023 do 11. prosince 2023. Autorka prováděla dotazníkové šetření na základě předchozí telefonické domluvy s řediteli základních škol v rámci celé České republiky, kdy v uvedeném časovém období telefonicky komunikovala s celkovým počtem 100 ředitelů, kterým následně zaslala šest otázek formou dotazníku. Po skončení sběru dat bylo zjištěno, že souhrnný počet vyplněných dotazníků je 53. U otázek bylo možné zvolit několik variant, kdy každá z těchto otázek obsahovala i otevřenou možnost, ve které se dotazovaní mohli k problematice vyjádřit vlastními slovy.

Otázky

1. Níže jsou uvedena nejčastější **bezpečnostní rizika**, jež mohou ohrožovat měkké cíle. *Zaškrtněte prosím ta, jež by mohla způsobit ohrožení i Vaší školy (lze zaškrtnout více možností):*

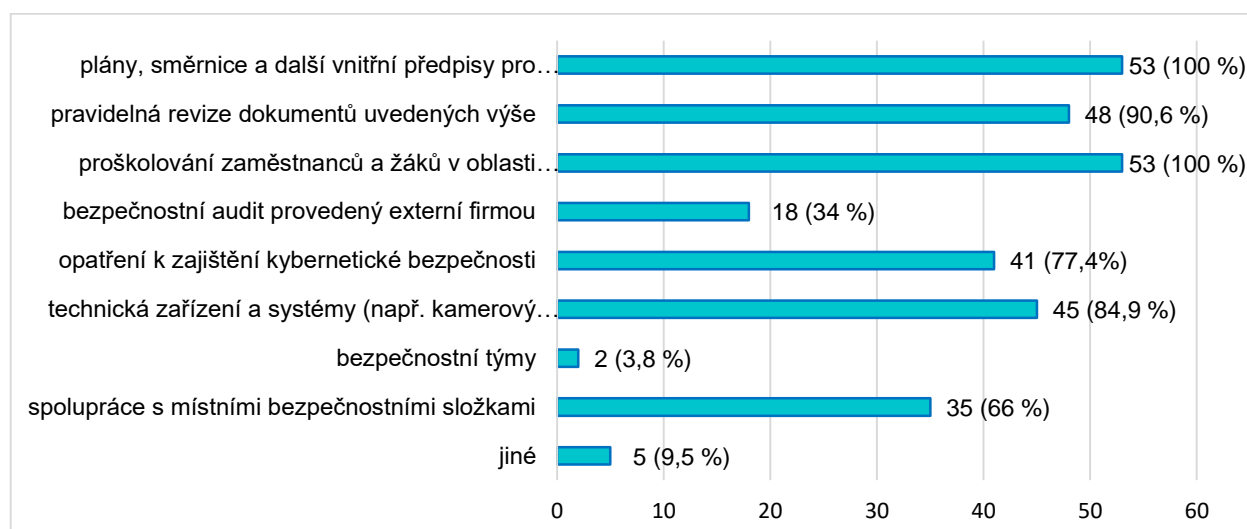

Graf č. 3: otázka č. 1, zdroj: vlastní

První otázkou, která byla ředitelům základních škol pokládána, byla zaměřena na rozpoznání a přímé určení bezpečnostních rizik, které mohou nastat na konkrétní základní škole. Mezi možné odpovědi, jakožto nejpravděpodobnější hrozby, bylo zařazeno interní násilí, externí násilné vniknutí, dále také požáry a technické havárie, kybernetické útoky a živelné pohromy. V neposlední řadě měli ředitelé základních škol možnost označit odpověď „jiné“, a to v případě, že by jimi vedenou základní školu ohrožovalo bezpečnostní riziko, které nebylo zahrnuto do možností odpovědí.

Za největší riziko ředitelé základních škol, dle výsledků průzkumu, považují **interní násilí** s celkovým počtem 41 odpovědí (77,4 %) a **kybernetické útoky** (40 odpovědí – 75,5 %). Za nejmenší hrozbu jsou pak považovány **živelní pohromy** s celkovým počtem 28 odpovědí (52,8 %) a **externí násilné vniknutí** (29 odpovědí – 54,7 %). Dále bylo také zjištěno, že téměř 72% ředitelů spatřuje hrozbu v požárech a technických haváriích. Možnost „jiné“ byla zaškrtnuta ve dvou případech (3,8 %), kdy jeden respondent uvedl, že další bezpečnostní riziko vnímá v násilí ze strany zákonných zástupců. Pouze jeden odpovídající do otevřené odpovědi uvedl, že podle jeho názoru mohou s nějakou pravděpodobností nastat všechny výše uvedené hrozby a dále i nesčetné množství dalších bezpečnostních hrozeb jako například válka. Dále také uvedl, že tato rizika podstupují nejen základní školy, ale naprosto všechny organizace, budovy a měkké cíle.

2. S ohledem na uvedená bezpečnostní rizika je dostupná škála **preventivních opatření**, jež mají vzniku těchto rizik zabránit. *Zaškrtněte prosím ta opatření, s nimiž máte na Vaší škole nějakou zkušenost, případně je používáte ve své praxi (lze zaškrtnout více možností):*

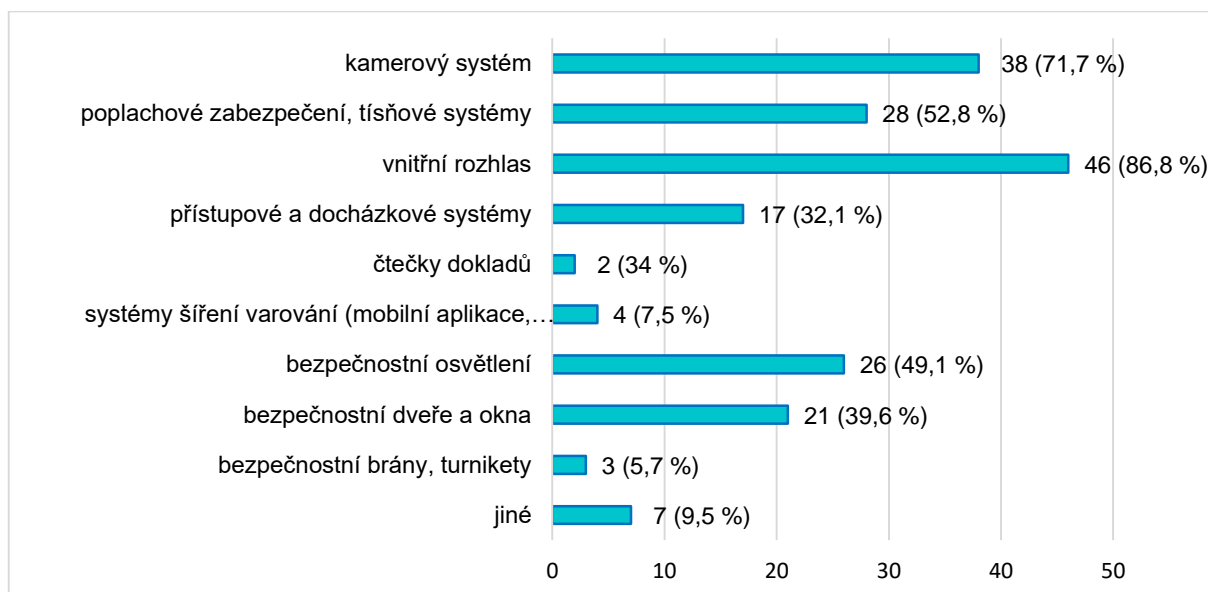

Graf č. 4: otázka č. 2, zdroj: vlastní

Ve druhé otázce byla zkoumána četnost výskytu preventivních opatření, se kterými mají ředitelé základních škol zkušenost, či je využívají v praxi při zvyšování bezpečnosti na jimi vedených školách. Všech 53 ředitelů (100 %)

označilo, že mají zkušenosti s **plány, směrnicemi a dalšími vnitřními předpisy pro mimořádné situace** a také s **proškolováním zaměstnanců a žáků v oblasti bezpečnosti**. Další nejčastější odpovědí byla **pravidelná revize dokumentů** souvisejících se zajišťováním bezpečnosti s celkovým počtem 48 odpovědí (90,6 %). Dále pak v součtu odpovědí následovaly možnosti „**technická zařízení a systémy**“ (45 odpovědí – 84,9 %) a „**opatření k zajištění kybernetické bezpečnosti**“ (41 odpovědí – 77,4 %). Nejméně zastoupenými odpověďmi byly pak možnosti „**spolupráce s místními bezpečnostními složkami**“ (35 odpovědí – 66 %) a „**bezpečnostní týmy**“ s pouhými 2 odpověďmi (3,8 %). Možnost „jiné“ v tomto případě označilo 5 respondentů (9,5 %), kteří všichni podobně odpověděli, že v praxi využívají osobu, která má vstup do budovy na starost – např. vrátný či školník.

3. Pokud jste v předchozí otázce vybrali možnost využívání **technických zařízení a systémů** sloužících k zajištění bezpečnosti, **zaškrtněte prosím, o které technologie se v případě Vaší školy jedná (Ize zaškrtnout více možností):**

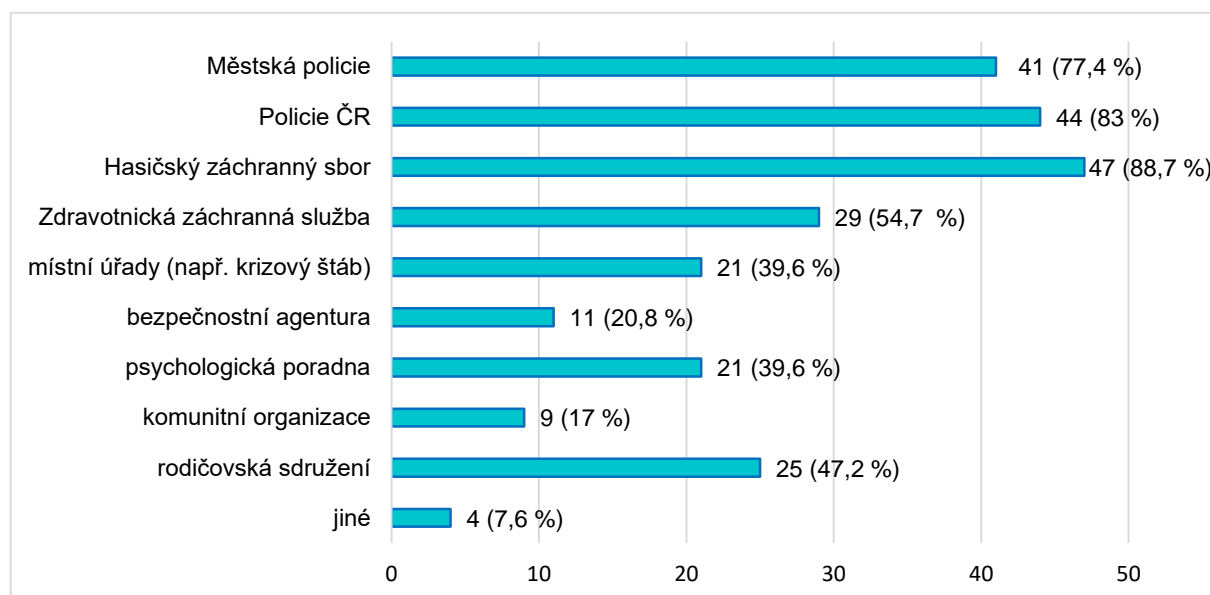
Graf č. 5: otázka č. 3, zdroj vlastní

Třetí otázka dotazníku byla zaměřena na technická zařízení a systémy, které slouží k zajišťování bezpečnosti na základních školách. Dle odpovědí respondentů bylo zjištěno, že nejčastěji školy využívají **školní rozhlas** s celkovým počtem 46 odpovědí (86,8 %) a **kamerové systémy** s celkovým

počtem 38 odpovědí (71,7 %). Nejméně zastoupeným prvkem technického zabezpečení na dotazovaných školách jsou pak **čtečky dokladů** (2 odpovědi – 3,4 %), **bezpečnostní brány nebo turnikety** (3 odpovědi – 5,7 %) a **systemy šíření varování** (4 odpovědi – 7,5 %). Další zabezpečovací technické prvky, které školy využívají, jsou **poplachové zabezpečení nebo tísňové systemy, přístupové a docházkové systemy, bezpečnostní osvětlení, bezpečnostní dveře a okna**. Tato technická zařízení využívá 30 % – 50 % dotazovaných škol. Mezi další odpovědi pak patřilo například:

- aplikace v telefonech
- digitalizace ŠD – BELL hop
- vstupní videotelefony
- lidský prvek – např. vrátný, školník či recepční

4. Se kterými **složkami místní samosprávy, integrovaného záchranného systému či komunity nebo externími odborníky** spolupracujete v oblasti bezpečnostní prevence (zahrnuje např. přednáškovou činnost, společné nácviky apod.)? *Vyberte prosím z níže uvedených možností (Ize zaškrtnout více možností):*

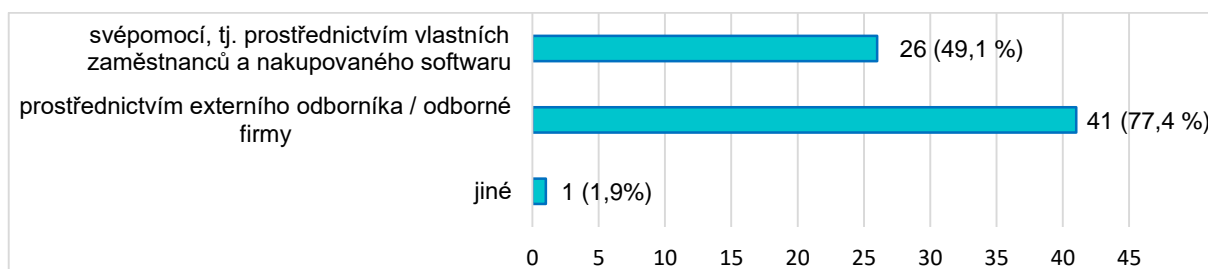

Graf č. 6: otázka č. 4, zdroj: vlastní

Cílem čtvrté otázky bylo určit se kterými složkami místní samosprávy, integrovaného záchranného systému a externími odborníky dotazované školy

v rámci zajišťování bezpečnosti a snižování bezpečnostních rizik nejčastěji spolupracují. Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, že nejvíce škol kooperuje s **Hasičským záchranným sborem** (47 odpovědí – 88,7 %), **Policíí České republiky** (44 odpovědí – 83 %) a s **Městskou** či **Obecní Policíí** (41 odpovědí – 77,4 %). Nejméně dotazovaných základních škol pak v rámci bezpečnostní prevence spolupracuje s **komunitními organizacemi** (9 odpovědí – 17 %) či **bezpečnostními agenturami** (11 odpovědí – 20,8 %). Dalšími možnostmi odpovědí byla **Zdravotnická záchranná služba**, se kterou spolupracuje 54,7 % škol, dále také **místní úřady**, jejichž pomoc při zajišťování bezpečnostní prevence využívá 39,6 %. Stejně procento škol pak označilo možnost „**psychologická poradna**“. V neposlední řadě školy využívají i **rodičovská sdružení**, která dle výsledků průzkumu napomáhají na přibližně 47 % škol. Možnost „jiné“ u této otázky zaškrtnli 4 představitelé škol – 7,6 %, kteří odpověděli, že nad rámec spolupracují ještě například s **Českým červeným křížem**, **Horskou službou**, **požárními technikami** nebo s organizacemi **Advaita a Maják**.

5. Zajištění **kybernetické bezpečnosti** je téma, jež v současnosti nabývá na významu ve všech typech institucí. *Vyberte prosím, jakým způsobem zajišťujete bezpečnost hardwaru a softwaru užívaného na Vaší škole Vy (Ize zaškrtnout více možností):*

Graf č. 7: otázka č. 5, zdroj: vlastní

V pořadí pátou otázkou v průzkumu autorka zjišťovala způsob, kterým vedení základních škol nejčastěji zajišťuje kybernetickou bezpečnost, a to jak hardwaru, tak i softwarových systémů používaných na základních školách. U této otázky zástupci škol měli označit, zda takovouto bezpečnostní prevenci vykonávají prostřednictvím vlastních zaměstnanců – tzv. svépomocí, či na zabezpečení a revizi systémů využívají externí odborníky nebo odborně zaměřené firmy.

Dle výsledků, školy k tomuto účelu mnohem častěji využívají **externí odborníky a externí odborně zaměřené firmy** (41 odpovědí – 77,4 %). Prostřednictvím **vlastních zaměstnanců či nakupovaného softwaru** zajišťuje kybernetickou bezpečnost 26 škol, což je přibližně polovina dotazovaných. Dále bylo také zjištěno, že 14 škol využívá obě možnosti – externí odborníky i zajišťování kybernetické bezpečnosti svépomocí, 27 dotazovaných pak pouze externí odborně zaměřené firmy a 11 základních škol užívá vlastní zaměstnance či nakupovaný software. Jeden respondent doplnil, že využívaný systém Edupage má vlastní zabezpečení.

6. Máte ve středně – či dlouhodobém horizontu nějaké **cíle z oblasti bezpečnostních opatření**, jejichž realizace by vylepšila současnou bezpečnostní situaci ve Vaší škole? *Uveďte prosím:*

Poslední otázka průzkumu byla otevřená. Cílem bylo zjistit názor škol a úmysl, se kterým plánují vylepšit zabezpečení základních škol jako měkkých cílů.

- Z celkových 53 respondentů 14 odpovědělo, že **momentálně na vylepšení bezpečnostních opatření nepracují**. Dotazovaní uvedli, že důvodem jsou často finance, změna ve vedení školy nebo dostatečnost již zavedených opatření.
- Druhou nejčastější odpovědí u této otevřené otázky bylo **zavedení či vylepšení a expanze kamerových systémů a školního rozhlasu**. Jedna z odpovědí zněla: „Zlepšení funkcí školního rozhlasu, nákup a instalace bezpečnostních kamer na vybraných místech školy“
- Další častou odpovědí bylo zavedení **čipovacích systémů, turniketů či nákup bezpečnostních dveří** pro eliminaci vstupu cizích a nežádoucích osob do objektu školy. Jeden z ředitelů základních škol uvedl, že „Jsme rozlehlý areál s několika budovami. Naší snahou je zajistit vstup do školy a odchod ze školy jedním hlavním vchodem přes vrátnici.“
- Celkem 6 dotazovaných dále uvedlo, že se momentálně soustředí na **kybernetické zabezpečení školy**, kdy spolupracují nejčastěji s Policií

České republiky nebo s externí odbornou firmou. Jeden z respondentů uvedl: „V rámci preventivního programu přednášky Policie ČR zaměřené na prevenci. Nová informatika – prevence kyberbezpečnosti a kyberšikany.“

- Dvě z odpovědí pak uváděly, že „momentálně probíhá **bezpečnostní audit externí firmou**, který bude vyhodnocen. Následovat budou technická řešení a školení zaměstnanců.“

Dle autorčina mínění patří závěrem mezi nejlépe připravené základní školy v rámci celého průzkumu ta, která odpověděla, že „Ve škole proběhl bezpečnostní audit, doporučení jsou postupně realizována za podpory zřizovatele školy, zaměstnanci pravidelně absolvují školení na ozbrojeného útočníka, první pomoc, nacvičuje se evakuace dětí. Všechny vchody jsou elektronicky zabezpečeny proti vniknutí, plánujeme rozšířit systém kamer, více zabezpečit další možnosti vstupu do školy.“

10.2. Rozhovor s příslušníkem PČR

Rozhovor s příslušníkem Policie České republiky byl proveden dne 7. prosince 2023 před výše zmíněným tragickým incidentem. Pan por. Mgr. Jiří Ptáček Dis. je komisařem v Praze na oddělení hospodářské kriminality SKPV. Zkušenosti s bezpečností objektů získal během manažérské funkce v oblasti komerční bezpečnosti (u SBS) a také v oblasti korporátní bezpečnosti v Čechách i zahraničí.

1) Jaký je Váš názor na zabezpečení českých škol?

„Česká republika se zatím řadí mezi bezpečné země. A to i ve srovnání s jinými zeměmi Evropské unie. Důvodů je několik. Nebyli jsme koloniální zemí, proto u nás nejsou velké komunity muslimských přistěhovalců. Mnoho pachatelů trestné činnosti se rekrutuje z druhé či třetí generace těchto přistěhovalců. Vietnamská komunita se na trestné činnosti podílí nevelkou mírou a to zejména v oblasti daňové, ekonomické, případně ve spojitosti s měkkými drogami. Jako postsocialistická země nepatříme k nejbohatším zemím v Evropě, což znamená nižší popularitu jakožto cílové stanice pro ekonomické migranty. Migrační vlna, spojená s válkou v Sýrii, Lybii atd. se nás díky značnému odporu velké části

českých občanů, ale zejména díky politice bývalého předsedy vlády A. Babiše příliš nedotkla. Jiná je situace ve spojitosti s konfliktem na Ukrajině. Výhodou je kulturní a jazyková blízkost Ukrajinců, snaha části z nich se začlenit do naší společnosti a akceptovat naše hodnoty. Problémy, spojené s ukrajinskou menšinou se zatím příliš neprojevují, výjimkou jsou zneužívání dávek, placení výpalného, práce načerno atd. Dalším důvodem je klidná mentalita českého národa.

Z výše (stručně) uvedených důvodů žije většina české populace v klidu a s vědomím, že teroristické útoky, střelba na ulicích se nás netýkají a můžeme se s nimi setkat jen v souhrnu zpráv ze zahraničí. I proto se v oblasti bezpečnosti vykonávají jen nezbytné, respektive povinné akce. U škol se jedná např. o kontrolu hasicích přístrojů nebo stabilních hasicích zařízení či EPS a jednou ročně cvičná evakuace.

Každá škola nějakým způsobem funguje a je nějakým způsobem zabezpečena. **Posouzení, zda na vysoké či nízké úrovni je relativní a je nutné posuzovat individuálně každou školu, každý subjekt individuálně. Žádné zabezpečení navíc není 100% a všespasitelné.** Život přináší různé okolnosti a vynecháme-li ze hry např. ozbrojené teroristy, pak největšími riziky mohou být požár či žhářství nebo útok narušeného žáka, rozhořčeného rodiče či zhrzeného bývalého zaměstnance. Žák či rodič se do školy dostanou oprávněně, jsou vpuštěni bez ohledu na kvalitu zabezpečení. A jejich násilnému jednání uvnitř se pak dá jen těžko zabránit.

Ve většině objektů **v nějaké míře funguje systém dohledu**, většinou i dohled nad vstupem, proto **celkově považují zabezpečení českých škol na dobré úrovni s ohledem na situaci a možnosti.** Ale samozřejmě se jedná o nikdy nekončící proces.“

2) Které nedostatky jste nejčastěji zaznamenal při provádění bezpečnostních auditů na základních školách?

„Nedělal jsem mnoho auditů, proto mne neberte jako superodborníka.

K nedostatkům: **během přestávek** se v prostorách (zejména na chodbách), kde se zdržují žáci, pohybuje pedagogický dozor a dohlíží na pořádek mimo dobu výuky. Tento dozor bývá i v době mezi otevřením školy a zahájením výuky, resp. po ukončení výuky a opuštěním školy žáky. Tento dohled v některých školách vykonává také školník. Ale **ne všude je dohled nad tím, kdo do školy v této době vstupuje.**

Dalším nedostatkem bývá **vpouštění osob do školy v době výuky.** Ideálem je osobní kontakt odpovědného pracovníka s návštěvníkem, po němž je rozhodnuto o (ne)vpouštění osoby dovnitř. Někdy tato činnost probíhá jen stisknutím „bzučáku“ na vstupních dveřích.

Mnohé školy **pronajímají své prostory**, zejména tělocvičny, dalším osobám, což přináší různá rizika – žhářství, NVS, apod.

Samostatnou kapitolou je **přístup odpovědných pracovníků k bezpečnosti**, mají hromadu jiné nezbytné práce a tohle je „navíc“ ...“

3) Jaká bezpečnostní opatření jsou podle Vašeho názoru nejefektivnější a nejúčinnější?

„Různé zdroje nabízejí různá dělení opatření. Mně se líbí následující dělení:

- Režimová opatření: pod tímto termínem rozumíme soubor administrativně – organizačních opatření pro zajištění bezproblémového fungování celého bezpečnostního systému. Smyslem je tvorba zásad a bezpečnostních opatření v podobě směrnic režimových opatření a jejich následovně zavádění do praxe v rámci daného objektu;
- Fyzická ochrana;
- Elektronické zabezpečení;
- Mechanické zabezpečení.

Podle mého názoru nejefektivnější, nejúčinnější (za předpokladu, že mi nechybí zámek na vstupních dveřích) a také nejméně finančně nákladná jsou **režimová opatření.** Ta jsou nad ostatními, neboť k čemu je mi kamerový systém za několik

miliónů, když k němu neposadím člověka, k čemu je mi kvalitní zámek v pancéřových vstupních dveřích, když tam vpustím každého, kdo zazvoní?... atd.

Ještě na doplnění... velký význam vidím v (i neformální) **komunikaci a naslouchání a sledování chování ve vztahu** vyučující – rodič, vyučující – žák, dítě – rodič, také prostřednictvím různých studentských rad či samospráv. Domnívám se, že tak by v některých případech bylo možné zabránit trestné činnosti ze strany žáků či rodičů.“

4) Doporučoval byste při analýze rizik, která je založena na Bodové metodě, použít i jinou metodu? Pokud ano, zdá se vám lepší tento přístup použít samostatně nebo spíše ve spojení s Bodovou metodou?

„O další metodě jsem psal to buď v diplomce nebo ve SVOČce... bodová metoda je univerzální a za mne lehce subjektivní. Sice stanoví nejvyšší rizika, ale za mne je to málo.

Nezavrhoval bych ji, ale jako vhodné doplnění bych navrhoval metodu „**What if**“. To ovšem vyžaduje čas zamyslet se nad dílčími riziky a je možné k ní velmi dobře využít místní zaměstnance díky jejich místní znalosti. No a tak může vzniknout nepřeberné množství otázek, jejichž odpovědi přinesou konkrétní návod na odstranění některých rizik. Co se stane, když někdo zazvoní v 10 hodin, když oznámí bombu, když večer nezamkne vstup do tělocvičny, když...“

5) Jaký by podle vás měl být optimální poměr mezi počtem auditovaných objektů a časovým rámcem pro provedení bezpečnostního auditu ve veřejné zakázce?

„Optimální poměr lze stanovit jen těžko. Zadavatel chce mít výsledek pokud možno co nejdříve a zhotovitel se tomu musí přizpůsobit. Výraznou chybou bylo vypisování veřejných zakázek s desítkami auditovaných objektů, na což některé kraje dostaly finanční prostředky. Sice to umožnilo jednotnost zadání a ušetřilo práci ředitelům škol (příp. jejich odpovědným osobám), ale termíny byly nastaveny nereálně. Chápu, že ne každý ředitel je schopen napsat odpovídající zadání, ale kdyby měl nějaký vzor od zřizovatele, bylo by to jednodušší. Druhou věcí je cena,

kteřá takto byla stlačena na nereálně nízkou úroveň. Na druhou stranu si audit, zpracovaný za den a půl lepší ohodnocení nezaslouží (můj subjektivní názor).

V některých veřejných zakázkách byl tuším ještě požadavek na další manuály a podobnou dokumentaci.

Audity jsou dobře popsány v manuálech MV, ale jejich praktické provedení se odvíjí od spolupráce s vedením auditovaného objektu a počtu auditujících pracovníků. Za mne je minimum 2 a optimum 3 – 4. Více lidí považuji za zbytečnost.

Audit spočívá v několika krocích. Stručně:

- a) Detailní prohlídka školy s fotodokumentací, nastudování dostupných dokumentů, výtěžení zaměstnanců, situace v okolí školy;
- b) Zpracování získaných informací, ideálně také penetrační test (-y);
- c) Předání hotového auditu s doporučeními ke zvýšení bezpečnosti. Ideálem by byla po nastudování výsledku osobní beseda s ředitelem či odpovědným pracovníkem.

Za mne je reálná doba na **KVALITNÍ** zpracování tak **týden**.

Jinak na nějaké konferenci jsem se bavil s odpovědnými osobami z MV a od této praxe s desítkami auditů bylo již upuštěno. Ale co bude dál nevím, vypadl jsem z toho.“

**6) Jak byste stanovil cenu bezpečnostního auditu pro jedno zařízení?
Domníváte se, že nižší cena za audit automaticky znamená nižší
kvalitu práce? Jaký vliv má cena auditu na kvalitu auditu?**

„V některých veřejných zakázkách s desítkami auditovaných objektů se vítězná cena dostala ke hranici 10.000,- Kč / objekt. Samozřejmě by měl být rozdíl v ceně mezi malou vesnickou školou a velkým sídlištním komplexem. Sám pro sebe operuji s průměrem kolem 30.000,- Kč / objekt, přičemž u malých vidím reálných i např. 20.000,- Kč. A s velikostí by cena měla růst, případně s dalšími požadavky na zpracované dokumenty. Ty by samozřejmě neměly být (u některých je to

možné, např. postup při telefonické hrozbě bombou) univerzální, ale napasované na konkrétní školu.

Pokud bych vyhrál podobnou zakázku za podobnou cenu a byl tlačěn časem (některá dokonce proběhla v období prázdnin...?), byl bych nucen „pracovat“ systémem „CTRL C – CTRL V“, proto je těžké konstatovat, že nízká cena automaticky znamená nízkou kvalitu, ale je to velice pravděpodobné, resp. relativně slušný audit jedné školy by se prostřednictvím „CTRL C – CTRL V“ „napasoval“ na ostatní školy, což znehodnotí výsledek.

Navíc, pokud to neurčí zadavatel, není přesně dané, jak má audit vypadat, co vše má obsahovat...“

7) Jaké kvalifikační předpoklady by měla splňovat osoba provádějící audit? Kdo by podle vás měl a neměl být členem týmu, který se zabývá řešením problémů?

„Tohle je pro mne velice diskutabilní otázka. V dnešní době, když to přeženu, tak kdokoli s jakýmkoli vzděláním může na papír napsat téměř cokoli a nazvat to bezpečnostním auditem. A je na objednateli, zda se s tím spokojí a zaplatí nebo ne.

Chvilku jsem pracoval na MV v oddělení soukromých bezpečnostních služeb. Protože zatím není politická vůle zákon přijmout (i když si to dali programového prohlášení vlády), bylo naše oddělení rozpuštěno a rozděleno do jiných oddělení a já raději tuto instituci opustil.

Tam jsem poukazoval na nesrovnalost, kterou je zařazení bezpečnostního konzultanta jen na 4. úroveň (v Národní soustavě kvalifikací), která předpokládá střední vzdělání s maturitní zkouškou. Podle mne by bezpečnostní konzultant měl být jedinou osobou s právem provádět audit. A komplexní posouzení bezpečnosti, kterým podle mne audit je, vyžaduje teoretické i praktické znalosti z více oborů (PC, CCTV, mechanické zabezpečení...). Za mne by měl být na možná nejvyšším místě ze všech kvalifikací. A pak by na místě bylo i vyšší finanční ohodnocení zpracovatelů = logicky vyšší cena.

Vím, že vysokoškolské vzdělání nedává patent na rozum, ale za mne by to mělo být ideálně VŠ a především z bezpečnostního oboru, možná i střední či VOŠ, ale bezpečnostně-právní zaměření.

Je otázkou, zda tuto kvalifikaci by měli mít všichni, kdo se na zpracování auditu podílejí, nebo jeho vedoucí, tj. garant. Jak jsem říkal, spolupracoval jsem u SBS s kolegyní, která zamlada nedokončila SŠ, ale svými znalostmi, zkušenostmi a také projevem (ústním i písemným) by strčila do kapsy mnohého vysokoškoláka...“

11. Shrnutí praktické části

V praktické části diplomové práce autorka využila dvě metody, jež poskytly potřebná data pro zkoumanou problematiku. První významnou metodou bylo dotazníkové šetření, sestavené z šesti základních otázek, zaměřených na problematiku úrovně zabezpečení a ochrany základních škol. Struktura otázek zahrnovala převážně uzavřené odpovědi s možností přidání vlastního komentáře, což umožnilo získání komplexních odpovědí.

Oslovení respondenti utvořili rozmanitý soubor různorodých základních škol. Mezi oslovenými subjekty byly zastoupeny soukromé školy, instituce pro sluchově a zrakově postižené, příspěvkové organizace, s důrazem zejména na fakultní školy. Jejich přesné zastoupení není známo, neboť bylo zachováno anonymní prostředí prostřednictvím použití anonymního dotazníku.

Po dokončení dotazníkového šetření následovalo detailní vyhodnocení získaných dat. Na základě těchto výsledků byly verifikovány či falzifikovány konkrétní hypotézy definované v rámci průzkumu.

Tato část byla obohacena i pohledem příslušníka Policie České republiky, jenž disponuje odbornými zkušenostmi z provádění bezpečnostních auditů, zejména v kontextu základních škol. Druhou použitou metodou byl tedy polostrukturovaný rozhovor, který se zaměřoval na hodnocení úrovně ochrany a zabezpečení základních škol.

Průzkumný vzorek sestával ze 100 škol, které přislíbily svou účast, kdy se šetření zúčastnilo 53 základních škol. Jak bylo předesláno, dotazník zahrnoval šest otázek s cílem poskytnout odpovědi na následující formulované hypotézy:

Hypotéza 1: *Více jak polovina respondentů bude uvádět kybernetické útoky jako jedno ze tří největších bezpečnostních rizik, jež hrozí jejich škole. Pokud se uvedené potvrdí, respondenti, kteří kybernetické útoky takto vnímají jako významné nebezpečí, budou deklarovat, že bezpečnost v této oblasti zajišťují prostřednictvím externích odborných zdrojů.*

Pro vyhodnocení této hypotézy bylo vycházeno z odpovědí dotazníkové otázky číslo 1 (nejčastější bezpečnostní rizika, jež mohou ohrožovat měkké cíle) a otázky

číslo 5 (jakým způsobem zajišťujete bezpečnost hardwaru a softwaru užívaného na škole).

První otázka byla zaměřena na rozpoznání a přímé určení bezpečnostních rizik jednotlivých základních škol dle posouzení vedení školy. Za největší riziko je podle výsledků průzkumu považováno interní násilí s celkovým počtem 41 odpovědí (77,4 %). Přímo za tímto rizikem se četností řadí kybernetické útoky, které označilo celkem 40 respondentů – 75,5 %. První podmínka hypotézy byla splněna, jelikož 40 odpovědí přesahuje polovinu respondentů.

Dále byly pro dokončení hypotézy zapotřebí odpovědi z páté otázky, která zjišťuje, jakým způsobem nejčastěji základní školy zajišťují kybernetickou bezpečnost. Dle výsledků, školy k tomuto účelu mnohem častěji využívají externí odborníky a externí odborně zaměřené firmy (41 odpovědí – 77,4 %).

Po souhrnné analýze byla zjištěna existence určité obavy z kybernetických útoků. V důsledku toho tuto oblast školy zaštiťují pomocí externích odborníků a externích odborně zaměřených firem. **Hypotéza H1 byla na základě zjištěných skutečností potvrzena.**

Hypotéze 2: *Jedním z nejčastěji užívaných preventivních opatření, jež mají zabránit bezpečnostním rizikům, budou technická zařízení a systémy a to vč. kamerového a poplachového systému.*

U hypotézy č. 2 autorka vycházela z odpovědí na otázku číslo 2 (preventivní opatření, kterými škola disponuje) a otázku číslo 3 (výběr konkrétních technických zařízení a systémů).

Otázka zaměřená na četnost výskytu preventivních opatření, se kterými mají ředitelé základních škol zkušenost, a která se v praxi provádějí, dopadla následovně. Z osmi předepsaných možností označilo možnost – technická zařízení a systémy – 45 respondentů (84,9 %).

Následně konkrétním výběrem v otázce číslo tři mezi tři nejpoužívanější technická zařízení a systémy byly zařazeny kamerové systémy (38 odpovědí – 71,7 %) a poplachové systémy s počtem 28 (52,8 %). Na prvním místě se umístil vnitřní rozhlas se 46 odpověďmi (86,8 %).

Z uvedeného postupu jednoznačně plyne, že základní školy k zajištění bezpečnosti preferují technické systémy a zařízení, konkrétně v podobě kamerových nebo poplašných systémů. **Hypotéza H2 byla na základě zjištěných skutečností potvrzena.**

Hypotéza 3: *Více jak polovina respondentů uvede, že v rámci prevence spolupracuje s externími subjekty, kterými jsou místní úřady, složky IZS a dalšími zájmovými či odbornými sdruženími / organizacemi. Tato spolupráce zahrnuje společné nácviky, osvětové, přednáškové a podpůrné činnosti vedoucí k postupům vyrovnávání se s případnými situacemi ohrožení.*

Opět se vrátíme k otázce číslo 2, ve které je uvedena jako jedna z možností preventivních opatření „spolupráce s místními bezpečnostními složkami“. Ačkoliv byla tato varianta nejméně označovanou, s celkovým počtem 35 odpovědí (66%) přesahuje polovinu respondentů.

V návaznosti k danému tématu otázka číslo 4 konkretizuje výběr místních složek samosprávy, IZS či komunity nebo externích odborníků. Vyhodnocením této otázky bylo zjištěno, že nejvíce škol kooperuje s Hasičským záchranným sborem (47 odpovědí – 88,7 %), Policií České republiky (44 odpovědí – 83 %) a s Městskou či Obecní Policií (41 odpovědí – 77,4 %).

Proto po konečné sumarizaci vyplývá – **že hypotéza H3 byla verifikována.**

Smyslem průzkumu bylo získat dostatečné množství informací z oblasti bezpečnostního prostředí základních škol k dosažení tíženého cíle. Získaná data dostatečně posloužila k provedení předchozích závěrů.

11.1. Návrhy opatření

Z provedeného průzkumu lze vyvodit určitá opatření, která by přispěla ke zlepšení bezpečnostního prostředí na základních školách. Autorka se domnívá, že jedním z významných kroků je přiřazení *lidského prvku* ke kontrole vstupních dveří, který výrazným způsobem zamezí nemonitorovaný či nedovolený vstup nežádoucích osob.

Pokud si blíže rozebereme druhou otázku, která se soustředila na preventivní opatření, lze pozorovat, že z celkového počtu padesáti tří respondentů pouze pět

z nich spontánně uvedlo do kolonky „jiné“, že při vstupu je přítomný vrátný či školník, jehož úkolem je kontrola vstupu.

Toto navrhované opatření nalézá podporu i v proběhlém rozhovoru s panem por. Mgr. Jiřím Ptáčkem Dis., který zmínil, že ve většině objektů v nějaké míře funguje systém dohledu, většinou i dohled nad vstupem. Nedostatkem bývá vpouštění osob do školy v době výuky. Ideálem je osobní kontakt odpovědného pracovníka s návštěvníkem, po němž je rozhodnuto o (ne)vpouštění osoby dovnitř. Někdy tato činnost probíhá jen stisknutím „bzučáku“ na vstupních dveřích.

Přítomnost odpovědné osoby u hlavního vchodu také zabrání žákům otevírat dveře cizím osobám, které by se mohly vydávat za „rodiče žáka“. Podle názoru autorky je tato osoba také ekonomičtější variantou než instalace ochranných rámu nebo nejkvalitnějších kamerových systémů. Proto je důležité uvážlivě investovat do technických prvků, avšak zejména do implementace kontroly u vchodu.

Další možné preventivní opatření představují *rodičovská sdružení*. Ve vyhodnoceném dotazníkovém průzkumu téměř polovina respondentů (celkem 25) uvádí, že na jejich škole existuje aktivní rodičovské sdružení. Autorka považuje rodičovská sdružení za vhodný prostředek, který usnadňuje komunikaci mezi rodiči a školou, a zároveň umožňuje rodičům i škole prosazovat své zájmy jako jednotlivci či skupiny. Častokrát však rodiče řeší problémy přímo s učiteli nebo ředitelem školy.

Tato sdružení také přispívají k podpoře rozvoje školy. Bez ohledu na to, komu přesně tato činnost prospívá, je vzájemná komunikace mezi oběma stranami zásadním prvkem. Tuto cestu podporuje i por. Mgr. Jiří Ptáček Dis., který shledává velký význam v komunikaci a naslouchání a sledování chování ve vztahu vyučující – rodič, vyučující – žák, dítě – rodič, také prostřednictvím různých studentských rad či samospráv. Je přesvědčen, že tímto monitorováním je možné v některých případech zabránit trestné činnosti ze strany žáků či rodičů.

Toto opatření není nákladné z finančního hlediska, avšak závisí na ochotě spolupráce jak ze strany rodičů, tak i ze strany školy, a na nalezení optimálního času pro sjednávání schůzek.

Školní rozhlas je zařízení, které se primárně využívá ve školách k šíření různých informací pro všechny žáky a pedagogický sbor. Jednoznačnou výhodou je schopnost oslovit a informovat všechny přítomné osoby na ozvučeném místě z jednoho centrálního bodu. Autorka považovala školní rozhlas za základní vybavení každé školy, ovšem z průzkumu vyplývá, že ne všechny základní školy disponují interním rozhlasem.

Ze zjištění průzkumu vyplývá, že 24 škol disponuje jak interním rozhlasem, tak i poplachovými zařízeními. Dvacet dva škol má pouze interní rozhlas. U čtyř škol je k dispozici pouze poplachové zařízení. A u zbývajících tří škol není k dispozici ani rozhlasové, ani poplachové zařízení. Otázka pak zní, jakým způsobem tyto školy šíří informace během mimořádných událostí, pokud nevlastní interní rozhlas ani poplachové zařízení. Zavedení jednoho z těchto technických zařízení autorka považuje za jeden ze základních preventivních kroků.

V neposlední řadě, i když tento dotazník není strukturován tak, aby poskytoval jednoznačné odpovědi, by první otázka ohledně bezpečnostních rizik měla vést ke shodě v odpovědích, k čemuž bohužel nedošlo. Ke shodě mělo dojít z důvodu, že absolutní záruky bezpečnosti neexistují. Proto je neustále nutné být ostražitý, bdělý a snažit se předcházet bezpečnostním rizikům bez ohledu na jejich původ.

Je zásadní provést bezpečnostní audit, který určí další kroky k zlepšení úrovně ochrany zabezpečení základních škol. V dotazníku vedení škol identifikovalo interní násilí jako největší možné ohrožení prostředí. To nás vede zpět k předchozímu opatření, kdy je důležité sledovat jakékoli změny v chování žáků, rodičů i pedagogického sboru, aby bylo možné předejít jakémukoli nepřijatelnému chování.

Je samozřejmé, že není možné nekonečně zvyšovat úroveň bezpečnosti. Nicméně je důležité si uvědomit, že z chyb se člověk učí, avšak v případech základních škol, kdy dojde k narušení bezpečnosti, to může mít tragické následky pro životy malých nevinných dětí. Proto je klíčové neustále usilovat o maximální zajištění bezpečnosti, jaké je možné dosáhnout. Je podstatné poučit se z případů, které se staly jak v naší zemi, tak i v zahraničí, a spolupracovat se složkami a institucemi, které mají za úkol zabezpečit bezpečnost.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo podrobněji prozkoumat skutečné fakty týkající se ochrany a zabezpečení měkkých cílů na základních školách. Teoretická část odhalila určité mezery v právním rámci, a to nejen kvůli zastaralosti existujících předpisů, ale také v nedostatku celkového právního předpisu, který by sjednotil již existující metodiky a koncepce. Stále chybí právní rámec v podobě vyhlášky, který by celou problematiku formálně zastřešil. Po nedávném incidentu je tedy reálné očekávat, že dojde k nutné změně, která zajistí komplexní zpracování tohoto tématu.

Měkký cíl představuje objekt s minimální úrovní ochrany a vysokou koncentrací osob, což představuje atraktivní cíl pro potenciální pachatele násilných činů. Ochrana měkkých cílů je klíčová pro zajištění bezpečnosti lidí, kteří se nacházejí v ohroženém prostředí. Vzhledem k rozsáhlému množství měkkých cílů je spolupráce mezi institucemi a samotnými cíli nejlepším způsobem, jak zvýšit jejich odolnost proti různým hrozbám.

V teoretické části práce byly identifikovány potenciální pachatelé útoků na měkké cíle, včetně skupin i jednotlivců s různými motivacemi. Specifické metody útoků se liší podle situace a času, což komplikuje vytvoření univerzálního seznamu hrozeb. Kapitola se dále zaměřuje na povahu měkkých cílů, jejich dopad na společnost a klíčové bezpečnostní výzvy, které tato zařízení čelí.

Další část práce se věnuje aktuální dokumentaci v oblasti ochrany měkkých cílů, přičemž klíčovým dokumentem je Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020. Tento dokument nabízí přehled současného stavu ochrany měkkých cílů v České republice a navrhuje opatření k jejich zlepšení. Podrobně je analyzováno zabezpečení měkkých cílů, které je založeno na účelnosti a kompatibilitě různých bezpečnostních prvků. Po kontrole bylo zjištěno, že zmíněná opatření nebyla zrealizována.

Kapitola o bezpečnostních prvcích je úzce provázána s následujícím dotazníkovým šetřením. Při výběru bezpečnostních prvků není klíčová pouze jejich kvalita, ale především jejich praktičnost, vzájemná kompatibilita a propojení s ostatními prvky bezpečnostního systému. Důležitým faktorem je také personál,

který bude tyto prvky obsluhovat, a způsob, jakým budou řádně školeni a kontrolováni. Bezpečnostní prvky lze obecně rozdělit do tří základních kategorií: fyzické, elektronické a mechanické.

Klíčová část práce pojednává o školách a školských zařízeních jakožto možných cílech útoků. I když by se mohlo zdát opačně, školy splňují kritéria měkkých cílů, a s tím přicházejí určitá rizika. Tato část analyzuje roli učitelů a zabezpečení, časté chyby při implementaci bezpečnostních opatření, tři klíčové pilíře bezpečnostní strategie na základě prováděných auditů, školní zařízení z hlediska ochrany měkkých cílů, ozbrojené útoky a násilné incidenty na školách v České republice ve srovnání se Spojenými státy americkými. Do této kapitoly je pohlíženo na Českou republiku jako na stát, který dosud nezažil žádné incidenty na školách spojené se střelnými zbraněmi.

Dne 21. prosince 2023 se však tato perspektiva změnila. Došlo k brutálnímu útoku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, při kterém byli jak zraněni, tak usmrceni lidé. Tento tragický incident zasáhl do nitra společnosti. Nikdy předtím se nestalo, aby se podobný útok odehrál na půdě vzdělávání. Kapitola šest podrobně popisuje tento tragický incident. Po této události přijala Policie ČR preventivní opatření zaměřená na měkké cíle a školy v celé republice.

Praktická část se opírá o dotazníkové šetření, kdy autorčiným oslovením bylo získáno příslibení spolupráce od sta škol, z nichž se nakonec zapojilo padesát tři. Na základě pečlivého vyhodnocení tohoto průzkumu bylo možné potvrdit všechny tři předem stanovené hypotézy. Důležitou součástí byl také polostrukturovaný rozhovor s panem por. Mgr. Jiřím Ptáčkem Dis., jež přináší další rozměr k problematice a obohacuje ji o odborný pohled.

Tato práce poskytuje konkrétní opatření ke zlepšení bezpečnosti základních škol, jak ve své teoretické, tak praktické části. V závěru je však nutné zdůraznit, že bezpečnost nelze neustále posouvat do nekonečna. Klíčem k úspěchu je prevence, která spočívá v průběžné aktualizaci a přehodnocování existujících opatření. Pouze tímto způsobem můžeme minimalizovat rizika budoucích incidentů a v případě jejich výskytu je řešit s co nejnižšími možnými ztrátami.

Seznam zdrojů

Literární zdroje

- [1] BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999, ISBN 80-902670-1-7.
- [2] DANICS, Štefan a Štěpán STRNAD. *Aspekty bezpečnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2016, ISBN 978-80-7251-455-7.
- [3] DANICS, Štefan, Ondřej KOLÁŘ, Iva LIŠKOVÁ a Jiří PROCHÁZKA. *Problematika extremismu a identifikace příznaků radikalizace v prostředí věznic ČR*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. ISBN 978-80-7251-522-6.
- [4] DOLEŽEL M., KYSELÁK J., MIKA O. J., NOVÁK J.: *Základy ochrany obyvatelstva*, Univerzita Palackého v Olomouci 2014, ISBN 978-80-244-4268-6.
- [5] FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017, ISBN 978-80-244-5040-7.
- [6] HORÁK, Rudolf a Otakar J. MIKA. *Ochrana obyvatelstva před terorismem*. Brno: Univerzita obrany, 2007., ISBN 978-80-7231-295-5.
- [7] HRADIL J., MIKA O. J., MUSIL M., RAK J., SVOBODA, B., VIČAR D.: *Základy ochrany obyvatelstva v České republice*, Universita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta logistiky a krizového řízení v Uherském Hradišti, Uherské Hradiště 2018, ISBN 978-80-7454-774-4.
- [8] IVOR, Jaroslav, ed. *Spoločnosť proti terorizmu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské zborníky, ISBN 978-80-7380-546-3.
- [9] Kolektiv autorů: *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*, Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR, Praha 2015, ISBN 978-80-86466-62-0.
- [10] MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005., ISBN 80-903333-8-9.

- [11] NEVRKLA, Jakub a kolektiv. *MĚKKÉ CÍLE: IDENTIFIKACE, OHROŽENOST A JEJICH OCHRANA*. Zlín: SOFT TARGETS PROTECTION INSTITUTE, 2019., ISBN 978-80-270-7066-4.
- [12] *Ochrana měkkých cílů: perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru = Protection of soft targets: a perspective of cooperation between the public and the private sector*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021, ISBN 978-80-7251-518-9.
- [13] Peyrot Mark et al. *New Approaches to Social Problems Treatment*. Emerald 2010., ISBN 978-1-84-950736-3
- [14] UHLÁŘ, Jan. *Technická ochrana objektů*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2004., ISBN 80-7251-172-6.

Odborné články

- [1] Hodnotenie stavu bezpečnosti mäkkých cieľov. *The science for population protection*, 2019, 11(2). ISSN 1803-568X.
- [2] Krizové řízení a psychologie evakuovaných osob: parametry zefektivnění evakuačního plánování u provozovatelů měkkých cílů, *Bezpečnostní teorie a praxe*, 2020(1). ISSN 1211-2461
- [3] Novinky v ochraně měkkých cílů. *Bezpečnost s profesionály*, 2019, 2022(1). ISSN 2336-4793.
- [4] (Ne)bezpečí a školy – problematiky měkkých cílů. *Bezpečnost s profesionály*, 2018, (červen). ISSN 2336-4793.
- [5] Ochrana obyvatelstva v prostorech vybraných měkkých cílů. *Právo a bezpečnost*. 2019, 2019(1). ISSN 2336-5323.
- [6] Vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle a Bezpečnostní plán, *Časopis 112 - Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*, 2019, XVIII(6) ISSN 1213-7057.

Internetové zdroje

- [1] !ARGUMENT. *Nebezpečná Bezpečnostní strategie* [online]. KREJČÍ, Oskar. Dostupné z: <https://casopisargument.cz/?p=51793>
- [2] *AMOK - útok aktivního střelce* [online]. 2019 Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/pcr-ozbrojeny-utocnik-2019-pdf.aspx>
- [3] *ANALÝZA HROZEB PRO ČESKOU REPUBLIKU* [online]. Praha, 2015 Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/analyza-hrozeb-zprava-pdf.aspx>
- [4] *Audit národní bezpečnosti* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/audit-narodni-bezpecnosti.aspx>
- [5] *Bezpečnost školských zařízení 1* [online]. In: ASOCIACE BEZPEČNÁ ŠKOLA Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/download/2240/?tmstv=1698869291>
- [6] *Byl střelcův „deník“ na Telegramu falešný? Síť je nedobytná* [online]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-byl-strelcuv-denik-na-telegramu-falesny-sit-je-nedobytna-242464>
- [7] *Constitution of the United States* [online]. Dostupné z: <https://www.senate.gov/about/origins-foundations/senate-and-constitution/constitution.htm#a2>
- [8] *Crowded Places: The Planning System and Counter-Terrorism* [online]. In: 2012, Dostupné z: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/375208/Crowded_Places-Planning_System-Jan_2012.pdf
- [9] *ČESKÉ STRATEGICKÉ DOKUMENTY: Bezpečnostní strategie ČR* [online]. 1999 Dostupné z: <https://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/ceske-dokumenty-46088/>
- [10] *ČSN EN IEC 31010 ed. 2 (010352)* [online]. Dostupné z: <https://shop.normy.biz/detail/510588>

- [11] ČT24. 21. prosinec [online]. Dostupné z:
<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10101491767-studio-ct24/223411058321221/>
- [12] *DOKUMENTACE IZS* [online]. Dostupné z:
<https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>
- [13] *Dokumenty a odkazy* [online], Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/chh/clanek/terorismus-web-dokumenty-dokumenty.aspx>
- [14] *DOKUMENTY A ODKAZY: Akční plán pro boj proti terorismu pro léta 2016 až 2018* [online]. Praha, 2015. Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/chh/clanek/akcni-plan-pro-boj-proti-terorismu-pro-leta-2016-az-2018.aspx>
- [15] *Důležité zákony* [online-]. Dostupné z:
<https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=698>
- [16] *Evropa strnula hrůzou, střelba na pražské univerzitě šokovala* [online]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-evropa-strnula-hruzou-strelba-na-prazske-univerzite-sokovala40455109#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.sznhp.box&source=hp&seq_no=7&utm_campaign=abtest198_novy_panel_sluzeb_varA&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz
- [17] *How many US mass shootings have there been in 2023?* [online]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-41488081>
- [18] *IDENTIFIKACE A OHROŽENOST MĚKKÝCH CÍLŮ* [online]. Dostupné z:
https://mekkecile.fai.utb.cz/?smd_process_download=1&download_id=33
- [19] JANEČKOVÁ, Klára. *Zajišťování bezpečnosti sportovních akcí pod širým nebem v České republice* [online]. In: 2017, ISSN 1805-5656. Dostupné z:
http://ochab.ezin.cz/O-a-B_2017_C/2017_OaB_C_03_jenckova.pdf
- [20] Kolektiv autorů: *Bezpečnostní plán měkkého cíle, aneb co by nemělo být opomenuto při jeho zpracování*, Ministerstvo vnitra České republiky, Praha,

- leden 2019 [online]. Dostupné z:<https://docplayer.cz/132836921-Bezpecnostni-plan-mekkeho-cile.html>
- [21] KOVAŘÍKOVÁ, M. 2015. Prevence ozbrojených útoků na školách jako součást didaktiky mimořádných situací. *Lifelong Learning – celoživotní vzdělávání*, roč. 5, č. 3, ISSN 1804-526X, [online]. Dostupné z: https://lifelonglearning.mendelu.cz/media/pdf/LLL_20150503095.pdf
- [22] KRČÍLEK, Pavel. *Místa koncentrace velkého počtu osob z hlediska jejich bezpečnosti (se zaměřením na Prahu 11)*. Praha, 2011. Diplomová práce. Policejní akademie v Praze. Vedoucí práce Oldřich Krulík,
- [23] Krvavé útoky na školách v ČR: osmnáct smrtelných ran i náhodná oběť nemocné ženy [online]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/krimi/utoky-na-ucitele-historie-prehled.html>
- [24] *Media Framing and Policy Change After Columbine* [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/41373497_Media_Framing_and_Policy_Change_After_Columbine
- [25] *Metodika pro aplikaci nové technické normy ČSN 73 4400* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/metodika-pro-aplikaci-nove-technicke-normy-csn-73-4400.aspx>
- [26] *Mgr. Stanislav Kazbunda* [online]. Dostupné z: <https://cromconsulting.cz/mgr-stanislav-kazbunda/>
- [27] *MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI: Terminologický slovník - krizové řízení a plánování obrany státu* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>
- [28] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodický pokyn č. 37 014/2005-25* [online]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/38377_1_1/
- [29] *MÍSTA KONCENTRACE VELKÉHO POČTU OSOB Z HLEDISKA JEJICH BEZPEČNOSTI ANEB KONCEPT „CROWDED PLACES“ A JEHO*

- PRAKTICKÉ VYUŽITÍ* [online]. In: 2012, Dostupné z: <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/13/100.pdf>
- [30] *Odbor pro kontrolu nešíření ZHN* [online]. Dostupné z: <https://www.sujb.cz/zakaz-chemicky-zbrani>
- [31] *OCHRANA KRITICKÉ INFRASTRUKTURY* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/ochrana-kriticke-infrastruktury-ochrana-kriticke-infrastruktury.aspx>
- [32] *Policie zná totožnost všech obětí střelby, mezi zraněnými jsou tři cizinci* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/policie-strelba-praha-ztotozneni.A231222_072833_domaci_bur
- [33] *Právní předpisy – základní pojmy a druhy právních předpisů* [online]. Dostupné z: <https://cit.vfu.cz/ppoz/okruhpdf/1pravnipredpisyzakladnipojmyadruhypravnichpredpisu.pdf>
- [34] *Právní předpisy v oblasti ochrany obyvatelstva* [online]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pravni-predpisy-v-oblasti-ochrany-obyvatelstva.aspx>
- [35] *Prevence kriminality* [online]. Dostupné z: <https://www.agentura-cas.cz/standardizace/uzivani-norem/prevence-kriminality/>
- [36] *Před pěti lety útočnice zabila studenta u šaten, jeho otec cítí zlost* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/vyroci-utok-skola-vrazda-petr-vejvoda-zdar-nad-sazavou-barbora-orlova-nuz-vyjednavac-vysocina-polici.A191014_507857_jihlava-zpravy_mv
- [37] *School crime* [online]. Dostupné z: <https://nces.ed.gov/fastfacts/display.asp?id=49>
- [38] *School Safety Legislation & Funding Across the Nation* [online]. Dostupné z: <https://navigate360.com/school-safety-legislation-across-the-nation/>

- [39] *School Safety Legislation* [online]. Dostupné z: <https://www.michigan.gov/msp/divisions/grantscommunityservices/school-safety/school-safety-legislation>
- [40] *soft target* [online]. Dostupné z: <https://www.oxfordreference.com/search?q=soft+target&searchBtn=Search&isQuickSearch=true>
- [41] *Soft Target and Crowded Places Landscape Assessment Research Roadmap* [online]. Dostupné z: https://www.dhs.gov/sites/default/files/2023-10/23_1010_st_SoftTargetCrowded_PlacesLandscape_AssessmentResearchRoadmap_October2023.pdf
- [42] *Střelba na pražské vysoké škole je nejhorší v dějinách Česka. Patří i k nejtragičtějším v Evropě* [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/strelba-na-prazske-vysoke-skole-je-nejhors-i-v-dejinach-ceska-patri-i-k-nejtragictejsim-v-evrope-344383>
- [43] *Střelec ze střechy zranil i tři lidi na ulici. Sám se zastřelil zřejmě brokovnicí* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/praha-filozoficka-fakulta-univerzita-karlova-ff-uk-strelba-v-praze.A231222_084703_domaci_seel
- [44] *Taking Steps to Avoid Being a Soft Target* [online]. Dostupné z: <https://iavm.org/taking-steps-to-avoid-being-a-soft-target/>
- [45] *Terorismus: Jen zdánlivě nový nepřítel* [online]. Masarykova univerzita, 2004 Dostupné z: <https://is.muni.cz/www/lvisingr/1450261/1450264/terorismus.rtf>
- [46] *The Soft Logic of Soft Targets* [online]. Dostupné z: <https://foreignpolicy.com/2015/08/28/the-soft-logic-of-soft-targets-france-train-attack-security/>
- [47] *U. S. Department of Homeland Security Soft Targets and Crowded Places Security Plan Overview* [online]. Dostupné z: https://www.cisa.gov/sites/default/files/publications/DHS-Soft-Target-Crowded-Place-Security-Plan-Overview-052018-508_0.pdf

- [48] *V ČR stále chybí komplexní systém ochrany měkkých cílů před teroristickými útoky* [online]. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/v-cr-stale-chybi-komplexni-system-ochrany-mekkych-cilu-pred-teroristickymi-utoky-id12651/>
- [49] *VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY: USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 26. září 2012 č. 699* [online]. 2012 Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/obranna-strategie-usneseni.pdf
- [50] *What Do the Data Reveal About Violence in Schools?* [online]. Dostupné z: <https://nij.ojp.gov/topics/articles/what-do-data-reveal-about-violence-schools>
- [51] *What We Know About the Nashville School Shooting* [online]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/article/nashville-school-shooting.html>
- [52] *Za vraždu učitele mačetou dostal student 12 let, musí se také léčit* [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soud-mladik-vrazda-maceta-stredni-skola.A230217_124912_domaci_anm

Bezpečnostní dokumentace

- [1] *AUDIT NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI* [online]. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-narodni-bezpecnosti-20161201.pdf>
- [2] *BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY 2023* [online]. ISBN 978-80-7441-099-4, Dostupné z: https://mocr.army.cz/images/id_40001_50000/46088/Bezpecnostni_strategie_Ceske_republiky_2023.pdf
- [3] *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>
- [4] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030* [online]. Dostupné z:

https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelestva-2020-2030_1_.pdf

- [5] *METODIKA OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ* [online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně: Soft Targets Protection Institute, z. ú., 2019, Dostupné z: <https://mekkecile.fai.utb.cz/wp-content/uploads/2022/01/MOMeC-cele.pdf>
- [6] *STRATEGIE BOJE PROTI TERORISMU 2010 - 2012* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/nap-2010-pdf.aspx>
- [7] *TERMINOLOGICKÝ SLOVNÍK POJMŮ Z OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ, OCHRANY OBYVATELSTVA, ENVIRONMENTÁLNÍ BEZPEČNOSTI A PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/terminologicky-slovník-mv-verze-ke-stazeni.aspx>
- [8] *VYHODNOCENÍ OHROŽENOSTI MĚKKÉHO CÍLE aneb co, kdy, kde a od koho vám hrozí* [online]. Praha: Soft Targets Protection Institute z.ú., 2018, Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/soubor/vyhodnoceni-ohrozenosti-mekkeho-cile.aspx>
- [9] *ZÁKLADY OCHRANY MĚKKÝCH CÍLŮ - METODIKA* [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>

Právní předpisy

- [1] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., *k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*
- [2] Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky*
- [3] Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., *k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva*
- [4] Zákon č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)*
- [5] Zákon č. 283/2021 Sb., *stavební zákon*

[6] Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*

[7] Zákon č. 561/2004 Sb., *školský zákon*

Ostatní

[1] Česká technická norma ČSN 73 4400: *Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení.*

[2] Česká technická norma ČSN EN IEC 31010 ED. 2 *Management rizik – Techniky posuzování rizik.*

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Rozhovor s odborníkem na terorismus

Dne 7. února 2024 proběhl stručný rozhovor s odborníkem na terorismus a vedoucím katedry kriminální policie na Policejní akademii v Praze, panem doc. PhDr. Marianem Brzybohatým, Ph.D., na téma úrovně ochrany a zabezpečení měkkých cílů. Rozhovor se zaměřil na čtyři klíčové otázky.

1) Jaký je Váš názor na současný stav ochrany měkkých cílů, když jsou k dispozici pouze metodiky? Domníváte se, že by měla být vytvořena prováděcí vyhláška? Pokud ano, jaké jsou důvody pro její zavedení?

„Měkké cíle jsou označovány jako měkké právě kvůli jejich nižší úrovni ochrany a vysokou funkční nebo symbolickou atraktivitou. V těchto místech často dochází k vysoké koncentraci lidí, kteří jsou vystaveny riziku případného útoku. Přijetí tvrdých ochranných opatření však může významně omezit volnost pohybu a rozhodování lidí, případně limitovat funkční využití dané oblasti. Z těchto důvodů musí úroveň bezpečnostních opatření respektovat určité hranice, které jsou však závislé na typu a úrovni rizik, včetně technologických a ekonomických faktorů.

Samotná vyhláška pravděpodobně nezpůsobí žádné zásadní změny v tomto kontextu, zejména kvůli složitosti situace, o které jsem hovořil. Důležitá je spíše připravenost záchranných systémů a zejména schopnost předvídat možná rizika. To zahrnuje informační sběr a analýzu rizik, což je zcela klíčové. Tyto aktivity představují základní nástroje, které mohou být v této situaci využity. Za stěžejní dokumenty v této souvislosti považují kvalitní typové a krizové plány. Samotnou vyhlášku vidím jako nástroj, který může (ale také nemusí) do bezpečnostního systému vnést určitý systém a řád.“

2) Jak hodnotíte současný stav ochrany měkkých cílů konkrétně základních škol před bezpečnostními hrozbami?

„V souvislosti s tímto tématem je důležité si uvědomit, že existují určité limity (organizační, finanční, sociální, informační, atd.), které omezují možnost přijetí přísných opatření, jež by dramaticky ovlivnila provoz v daných objektech. Domnívám se však, že klíčovým faktorem je šíření povědomí o možnosti

podobného incidentu (incident z 21. 12. 2023) a příprava lidí na něj, jak fyzicky, tak psychicky. Lidé by měli být schopni v takové situaci rychle a efektivně reagovat, přijímat rozhodnutí a opatření, která by minimalizovala škody.

Technická a administrativní opatření jsou samozřejmě důležitá, stejně důležitým prostředkem je však podle mého názoru informovanost a nácvik řešení krizových situací.“

3) Jak hodnotíte systémové řešení, přístup státu, v oblasti ochrany měkkých cílů?

„Je pochopitelné, že stát disponuje celou řadou nástrojů, které mohou ovlivnit úroveň ochrany těchto cílů a zajistit jejich bezpečnost.

Zvláště v případě mimořádných událostí je klíčová prevence. Ta zahrnuje především zpravodajské aktivity, které mají za cíl předvídat potenciální hrozby a rizika. Důležitá je rovněž informovanost veřejnosti tak, aby byla schopna v rámci daných možností optimálně reagovat v případě krizových situací. Není to jen o informovanosti – je nezbytné mít také dostatečné technické a personální zázemí, které umožní efektivní řešení mimořádných událostí s minimálními ztrátami. Je zřejmé, že všechny tyto aspekty jsou vzájemně provázané a jejich úspěšné řešení vyžaduje komplexní přístup a spolupráci mezi různými aktéry. Domnívám se, že IZS je v tomto kontextu velmi silným nástrojem.“

4) Jaká jsou hlavní specifika teroristických hrozeb vůči školám a dalším měkkým cílům? Jak může dojít k teroristickému útoku na základní škole...

„Samozřejmě, i jednotlivec může být terorista, který sleduje konkrétní cíl. V kontextu politického terorismu je tento cíl obvykle politický. Ke klasickému, politicky motivovanému činu však zatím v ČR nedošlo. V případech doposud spáchaných násilných smrtících útoků zde jednoznačně dominují frustrovaní a psychicky nemocní pachatelé.

Pokud vezmeme v úvahu Policejní akademii v Praze, je zřejmé, že může být teroristickým cílem. Proto jsou přijímána konkrétní bezpečnostní opatření. Musíme se vrátit k diskusi o limitacích spojených s činností těchto institucí. Je zřejmé, že

terorista s odpovídajícím výcvikem vždy najde způsob, jak se do této instituce infiltrovat a případně se pokusit o typ násilné demonstrace.

Nelze neustále zvyšovat úroveň ochrany do nekonečna. Nejenže je to finančně náročné, ale také to může být kontraproduktivní z hlediska aktivit probíhajících v daném prostoru. Nejdůležitější je v této situaci prevence, která umožňuje dosáhnout nejvyššího bezpečnostního přínosu. Prevence může mít odstrašující účinek a může minimalizovat ztráty při případném útoku. Proto je důležité, aby opatření byla sofistikovaná a aby reflektovala konkrétní druhy rizik. Kontinuální analýza rizik a následná opatření jsou proto z daného hlediska zásadní.

Vydání vyhlášky nebo založení vyšetřovací komise představuje nejjednodušší možnost reakce na mimořádnou událost. Nicméně platí, že zejména v případě antropogenních mimořádných událostí se nelze na vše plně připravit. Základním taktickým principem v daném typu incidentů je moment překvapení.

Vyhlášky mohou vytvořit určitý předpoklad, avšak neřeší problém zásadním způsobem. S narůstající ekonomickou frustrací nebo frustrací jiného typu lze předpokládat, že takové incidenty, jakým byl např. případ aktivního střelce na Filosofické fakultě v Praze, se mohou opakovat. S rostoucí ekonomickou a sociální tenzí dochází k radikalizaci.

Například, pokud jde o střelné zbraně, novelizace zákona je pouze dílčím krokem, nikoliv zásadním řešením.“

Příloha č. 2 – Dotazník

Níže jsou uvedené otázky pro ředitele / ředitelku základní školy, které tvořily praktickou část mé diplomové práce.

1. Níže jsou uvedena nejčastější **bezpečnostní rizika**, jež mohou ohrožovat měkké cíle. *Zaškrtněte prosím ta, jež by mohla způsobit ohrožení i Vaší školy (lze zaškrtnout více možností):*
 - interní násilí (např. mezi žáky)
 - externí násilné vniknutí

- požáry a technické havárie
 - kybernetické útoky
 - živelné pohromy
 - jiné:
2. S ohledem na uvedená bezpečnostní rizika je dostupná škála **preventivních opatření**, jež mají vzniku těchto rizik zabránit. *Zaškrtněte prosím ta opatření, s nimiž máte na Vaší škole nějakou zkušenost, případně je používáte ve své praxi (lze zaškrtnout více možností):*
- plány, směrnice a další vnitřní předpisy pro mimořádné situace
 - pravidelná revize dokumentů uvedených výše
 - proškolení zaměstnanců a žáků v oblasti bezpečnosti
 - bezpečnostní audit provedený externí firmou
 - opatření k zajištění kybernetické bezpečnosti
 - technická zařízení a systémy (např. kamerový systém, bezpečnostní brány apod.)
 - bezpečnostní týmy
 - spolupráce s místními bezpečnostními složkami
 - jiné:
3. Pokud jste v předchozí otázce vybrali možnost využívání **technických zařízení a systémů** sloužících k zajištění bezpečnosti, *zaškrtněte prosím, o které technologie se v případě Vaší školy jedná (lze zaškrtnout více možností):*
- kamerový systém
 - poplachové zabezpečení, tísňové systémy
 - vnitřní rozhlas
 - přístupové a docházkové systémy
 - čtečky dokladů

- systémy šíření varování (mobilní aplikace, SMS brány)
 - bezpečnostní osvětlení
 - bezpečnostní dveře a okna
 - bezpečnostní brány, turnikety
 - jiné:
4. Se kterými **složkami místní samosprávy, Integrovaného záchranného systému či komunity nebo externími odborníky** spolupracujete v oblasti bezpečnostní prevence (zahrnuje např. přednáškovou činnost, společné nácviky apod.)? *Vyberte prosím z níže uvedených možností (lze zaškrtnout více možností):*
- Městská policie
 - Policie ČR
 - Hasičský záchranný sbor
 - Zdravotnická záchranná služba
 - místní úřady (např. krizový štáb)
 - bezpečnostní agentura
 - psychologická poradna
 - komunitní organizace
 - rodičovská sdružení
 - jiné:
5. Zajištění **kybernetické bezpečnosti** je téma, jež v současnosti nabývá na významu ve všech typech institucí. *Vyberte prosím, jakým způsobem zajišťujete bezpečnost hardwaru a softwaru užívaného na Vaší škole Vy (lze zaškrtnout více možností):*
- svépomocí, tj. prostřednictvím vlastních zaměstnanců a nakupovaného softwaru
 - prostřednictvím externího odborníka / odborné firmy

- o jiné:

6. Máte ve středně- či dlouhodobém horizontu nějaké **cíle z oblasti bezpečnostních opatření**, jejichž realizace by vylepšila současnou bezpečnostní situaci ve Vaší škole? *Uvedte prosím:*

Příloha č. 3 – Reportáž z 21. prosince

Během vyšetřování incidentu z 21. prosince 2023 ČT24 vysílala souběžně rozhovory s vybranými osobami. Jednou z nich byl bývalý příslušník Policie České republiky a externí lektor odborných předmětů na Policejní akademii ČR, který v současnosti působí jako instruktor střelby a sportovní střelec na Střední škole veřejnoprávní a vyšší odborné škole TRIVIS, a.s., a je rovněž autorizovanou osobou Ministerstva vnitra ČR pro zkoušky profesní kvalifikace strážný, Mgr. Stanislav Kazbunda z CROM Consulting¹³⁵, který odpověděl na otázku týkající se možnosti zpřísnění bezpečnostních opatření ve školách následovně:

„Jedná se o místa s velkou migrací osob, tudíž zabezpečit objekty proti vstupu osob je kontraproduktivní ve vztahu k poslání k těmto objektům. Takže vyvážit bezpečnost a při zachování funkčních rutin daného objektu je to obtížné – je to možné, pokud se využije technika a pracovní síla, která by ji obsluhovala a kontrolovala přicházející při vstupu. Ale zrovna u vysokých škol si nedokáže představit, že by u vstupu byl pískací rám a obsluha, která by šacovala tašky. Není to příliš logisticky proveditelné, jelikož by studenti musely chodit z hodinovým předstihem, aby vše stihli.“¹³⁶

Příloha č. 4 – Seznam vizualizací

Obrázek č. 1: Schématické znázornění vztahů vymezených pojmů.....	19
Obrázek č. 2: Alternativní pohled na překryv vymezených pojmů.....	20
Obrázek č. 3: Provázanost pojmů z oblasti ochrany měkkých cílů.....	21
Obrázek č. 4: Základní pilíře bezpečnosti stanovené na základě auditu.....	67
Obrázek č. 5: Masové střelby v USA přibývají	75

¹³⁵ Mgr. Stanislav Kazbunda [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <https://cromconsulting.cz/mgr-stanislav-kazbunda/>

¹³⁶ ČT24. 21. prosinec [online]. [cit. 2023-12-22]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10101491767-studio-ct24/223411058321221/>

Tabulka č. 1: Ukázka zdrojů hrozeb na případu modelové základní školy	25
Tabulka č. 2: Orientační bodovací škála dostupnosti zbraní	29
Tabulka č. 3: Orientační bodovací škála výskytu daného způsobu útoku u daného útočníka (skupiny)	30
Tabulka č. 4: Orientační bodovací škála složitosti provedení	30
Tabulka č. 5: Dějová linie střelby na FF UK	79
Graf č. 1: Masové střelby v USA přibývají	75
Graf č. 2: Střelba ve školách v roce 2023	77
Graf č. 3: otázka č. 1	88
Graf č. 4: otázka č. 2	89
Graf č. 5: otázka č. 3	90
Graf č. 6: otázka č. 4	91
Graf č. 7: otázka č. 5	92

Příloha č. 5 – Seznam zkratk

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BRS	Bezpečnostní rada státu
CCTV	kamerový systém (Closed-circuit television, uzavřený televizní okruh)
ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma (dříve československá státní norma)
DHS	Department of Homeland Security
DPPC	dohledové a poplachové přijímací centrum
EPS	elektrická požární signalizace

EU	Evropská unie
EZS	elektronický zabezpečovací systém
FF	Filozofická fakulta
HZS	Hasičský záchranný systém
ISO	Mezinárodní organizace pro normalizaci (International Organization for Standardization)
IZS	Integrovaný záchranný systém
K-12	od školky do 12. třídy (zahrnuje primární a sekundární vzdělání ve Spojených státech)
MV	Ministerstvo vnitra
např.	například
NVS	nástražný výbušný systém
PČR	Policie České republiky
popř.	popřípadě
příp.	případně
PZTS	Poplachové zabezpečovací a tísňové systémy
resp.	respektive
Sb.	Sbírka zákonů a mezinárodních smluv
SBS	soukromá bezpečnostní služba
STČ	Soubor typové činnosti
tj.	to je / totéž / tedy
tzň.	to znamená
tzv.	tak zvaný, takzvaný
UK	Univerzita Karlova
vč.	včetně

